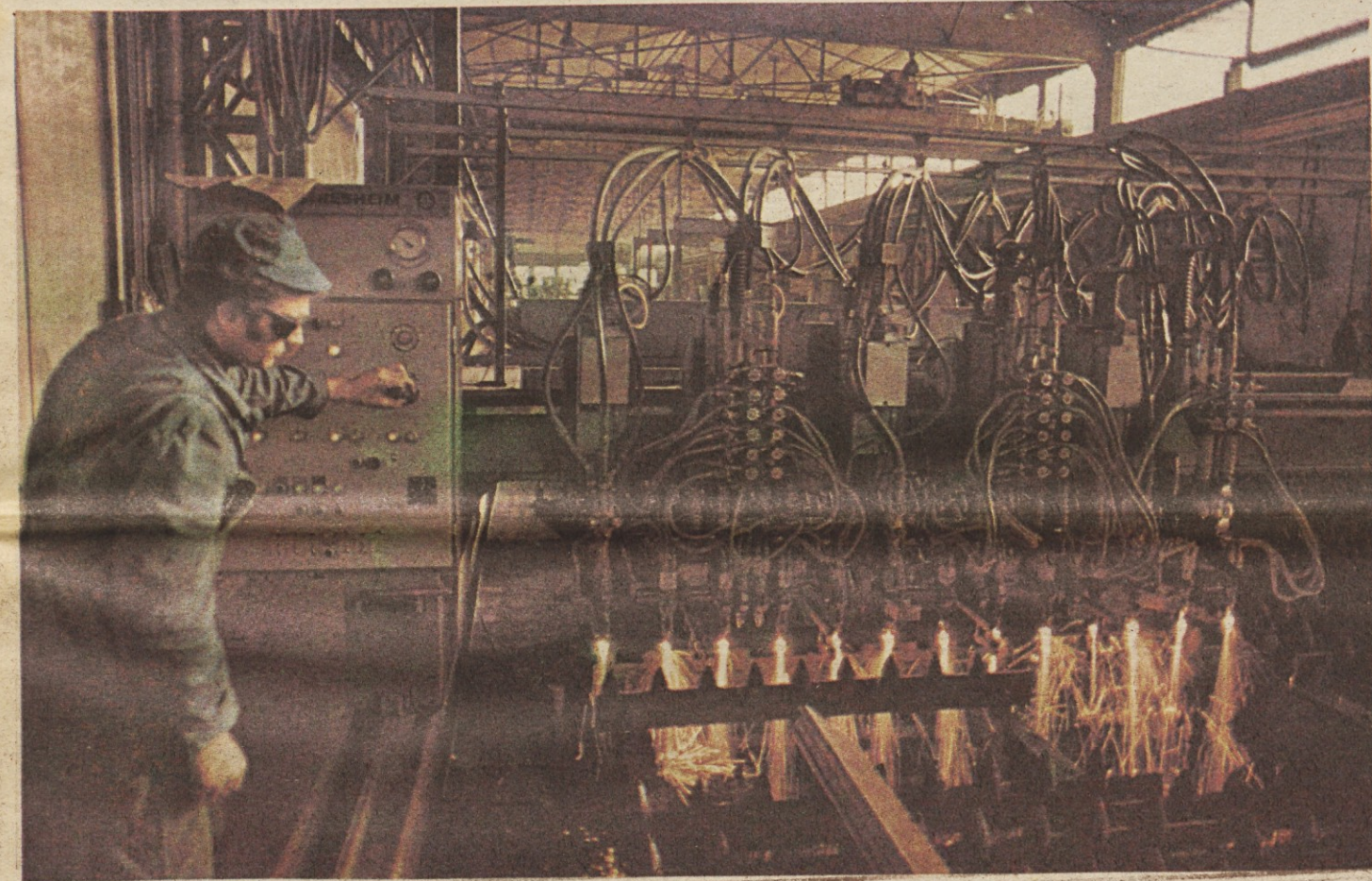

Najlepše vezilo so bile nove delovne zmage

Ob dnevu republike so se povsod v Sloveniji zvrstile številne slovesnosti. Marsikje so slavili delovno, z otvoritvijo novih proizvodnih zmogljivosti, kar je našemu praznovanju vdahnilo posebno vzdušje. Tako je bilo tudi v trebanjskem

Trimu, kjer so odprli nove proizvodne prostore za izdelavo varjenih železnih konstrukcij ter plošč za strehe in fasade.

Več o praznovanju in novih delovnih zmagah na 11. strani.

Akcija zaključni račun 1979 in vsi naslednji

Boris Rugelj

Kmalu bo minilo leto, kar so v slovenskih sindikatih začeli z akcijo »zaključni račun 78«. Namen te sindikalne aktivnosti ni potrebno podrobneje razlagati: delavcem je bilo potrebno na razumljiv in jasn način razložiti, zakaj so posamezne »postavke« v suhoparnem računovodskem poročilu o letnem poslovnem uspehu takšne, kakršne pač so. Kajti le če bi delavci — nosilci odločanja o porabi ustvarjenih sredstev — razumeli vzroke, ki so neposredno vplivali na dosežene rezultate, bi se lahko odločili za uspešno akcijo reševanja morebitnih težav, ki bi prišle na dan ob razčlenitvi (ne)uspehov. Pa ne samo to: temeljita analiza doseženega je v bistvu temelj za planiranje razvoja (ali sanacije v primeru neuspeha), kajti spoznanje, zakaj smo kaj dosegli in zakaj česa nismo, je nedvomno podlaga za načrtovanje nadaljnje akcije za boljše gospodarjenje.

Akcija, začeta pred skoraj letom dni, zavoljo relativno

kratkega časa, ki je ostal na voljo do zakonskega roka za sprejemanje zaključnih računov, pa tudi zavoljo — denimo »psihične« — nepripravljenosti tistih, ki naj bi v združenem delu akcijo vodili oziroma v njej pojasnjevali, ni dala dovolj dobrih rezultatov. Le malokje so o zaključnih računih spregovorili kaj več, kot je bilo formalno potrebno. Seveda pa smisel akcije ni bil v tem, da bi podrobno analizirali samo zaključne račune za leto 1978. V sindikatih so se zanj odločili zavoljo tega, da bi s prvim »sunkom« zdramil tako družbenopolitične organizacije v združenem delu kot delavce. Zato, da bi se slednji ovedli, da je sprejemanje razumljivih podatkov o minulem gospodarjenju njihova pravica, analiziranje vzrokov in odločanje pa njihova dolžnost. Pa tudi tega, da te obveznosti nimajo samo enkrat na leto.

Nadaljevanje akcije ob polletju tudi še ni prineslo zaželenega odziva v združenem delu. Marsikje smo na vprašanje,

zakaj polletnega obračuna niso podrobneje analizirali, dobili odgovor, češ da so mnogo bolj primerni periodični obračuni po devetih mesecih. V marsičem trditev drži, saj je mogoče na podlagi devetmesečne bilance že dokaj dobro uganiti, kakšen bo letni gospodarski rezultat pa tudi časa za ukrepe je še nekaj na voljo. V nekaterih delovnih organizacijah pa so bili po devetih mesecih nemalo presenečeni: ob polletju je bila bilanca pozitivna (torej ni bilo vzroka za globljo analizo!), po tritrtletju pa se je pojavila izguba. Nenadoma? Bržčas ne, prej bi dejali, da korenine segajo v minulo obdobje ali obdobja samozadovoljnega ocenjevanja gospodarjenja.

Sindikati zdaj nadaljujejo akcijo. Da je analiza doseženega v gospodarjenju v iztekajočem se letu sila pomembna, ni treba poudarjati. Pred nami je zadnje leto minulega srednjeročnega razvojnega obdobja, v katerem bo še mogoče vsaj deloma na-

domestiti zaostanek pri uresničevanju zastavljenih srednjeročnih ciljev.

V uredništvu našega časnika smo se odločili vključiti se v sindikalno akcijo — ob pomoči družbenopolitičnih organizacij na vseh ravneh, družbenopolitičnih skupnosti pa gospodarske zbornice in SDK ter v povezavi z drugimi slovenskimi časniki. K uspešnosti akcije bomo prispevali po svoje, po časnikarsko: obiskovali bomo posamezne delovne organizacije in njihove izkušnje pri obravnavanju vzrokov za rezultate gospodarjenja — kakršne že so te izkušnje — posredovali javnosti na straneh našega lista. Želeli pa bi pritegniti tudi vas, drage bralke in bralci: veseli bomo, če nas boste obvestili, kako ste v vaši temeljni organizaciji združenega dela analizirali letošnje gospodarjenje. Radi bomo napisali. Oglasili pa se bomo tudi, če se bo kje zataknilo, in po možnosti pripeljali s seboj strokovnjake, ki vam bodo svetovali, pomagali.

Preskrba na rešetu:

Ukrepi z zamudo

(Berite na tretji strani)

Na podlagi 123. člena statuta Zveze sindikatov Slovenije in pravilnika o podeljevanju zlatega znaka Zveze sindikatov Slovenije je odbor republiškega sveta ZSS za sindikalna priznanja na seji 8. novembra 1979 sprejel

SKLEP

o podelitvi zlatega znaka Zveze sindikatov Slovenije v letu 1979

1. Zlati znak ZSS (v nadaljevanju: zlati znak) prejmejo v letu 1979 osnovne organizacije Zveze sindikatov Slovenije petih organizacij združenega dela in šestdeset sindikalnih delavcev.
2. Za večletno zgledno, učinkovito in napredno politično delovanje pri uresničevanju neposrednih interesov članstva, upoštevanje skupne, dolgoročne in celovite interese delavskega razreda, prejmejo zlati znak
 - osnovna organizacija ZSS Javor Pivka TOZD Tovarna stolov, Bač
 - osnovne organizacije ZSS Podjetja za PTT promet, Maribor
 - osnovne organizacije ZSS Rudnika svinca in topilnice, Mežica
 - osnovne organizacije ZSS Mesokombinata Perutnina Ptuj in
 - osnovna organizacija ZSS Gorenje TOZD Štedilniki, Velenje.
3. Za uresničevanje delavskih interesov z dolgoletnim delovanjem v sindikalni organizaciji in za pomembne uspehe pri njeni razredni naravnosti, uveljavljanju in razvoju prejmejo zlati znak: Roman Albreht iz Ljubljane, Martin Andrejaš iz Celja, Avguštin Avbar iz Novega mesta, Janko Belec iz Ljutomera, Marijan Beričič iz Idrije, Jože Borštnar iz Ljubljane, Rudi Bregar iz Ljubljane, Adolf Brložnik iz Velenja, Ivan Butala iz Metlike, Lojze Capuder iz Ljubljane, Jože Čebela iz Ljubljane, Lea Čmak iz Celja, Ernest Deržek iz Kočevja, Stanko Dolanc iz Hrastnika, Franc Filač iz Trbovelj, Lojze Fortuna iz Ljubljane, Andrej Grahor iz Pirana, Rudi Grobovšek iz Maribora, Ivan Hajnc iz Radelj ob Dravi, Rudolf Hochkraut iz Ljubljane, Franc Humar iz Nove Gorice, Ivan Kamnik iz Maribora, Janko Kastelic iz Novega mesta, Albin Kobentar iz Jesenic, Jože Kolar iz Murske Sobote, Edo Komočar iz Krškega, Vili Končan iz Celja, Ančka Korže-Strajnar iz Ljubljane, Božena Kostić iz Beograda, Franc Kovačič iz Šmarja pri Jelšah, Jernej Krajcar iz Kranja, Franc Kralj-Cink iz Ljubljane, Stane Kukec iz Vrhnike, Zvone Labura iz Jesenic, Ivan Landeker iz Slovenske Bistrice, Marko Manfreda iz Laškega, Danilo Masten iz Ptuja, Lojze Meznarič iz Ljubljane, Vili Okorn iz Trbovelj, Peter Pavlič iz Kopra, Cvetko Pečelin iz Lendave, Mara Pelc iz Ljubljane, Simon Pešec iz Ptuja, Anton Polajnar iz Beograda, Rudi Rappl iz Murske Sobote, Danilo Remškar iz Ajdovščine, Marjan Rožič iz Ljubljane, Bojan Samarin iz Ljubljane, Feliks Smodiš iz Zalca, Viktor Stopar iz Ljubljane, Franc Šmon iz Zavodnje pri Šoštanj, Tatjana Štirn iz Logatca, Stane Toplak iz Kranja, Tomaž Tušar iz Postojne, Ciril Vidrih iz Mežice, Ludvik Vitez iz Kopra, Jože Vonta iz Ljubljane, Franc Zajc iz Ribnice, Ivan Zajc iz Kresnic in Janez Zatlter iz Ljubljane.

št. 95-4-7/3
Ljubljana, 8. 11. 1979

Predsednik odbora RS ZSS
za sindikalna priznanja:
Humbert Gačnik

KAJ SMO STORILI

Realnost ne pozna hazarda

Milan Govekar

Če bi hoteli najbolj na kratko, v enem samem stavku, zaobjeti bistvo in sklepe nedavne I. konference Zveze sindikatov Slovenije o planiranju, bi nemara bila resnici še najbližja tale misel: ustvarjamo podlago, da bodo delavci dejansko samopravno odločali o pogojih in rezultatih svojega in celotnega družbenega dela.

Prav isto lahko oziroma celo moramo povedati drugače, da bi namreč bolj naravnost povedana beseda lažje prodrla do nekaterih ušes, ki težko slišijo in še težje razumejo: odgovornost za sprejemanje planov je potrebno uveljaviti pri vseh nosilcih načrtovanja, ki jih je v razponu od TOZD do republiških in zveznih organov kar precej. Vsak naj najprej postori svoj del nalog in potem razpravlja o težavah, ne pa obratno, kakor je bilo in je še sedaj.

Rad bi verjame, da bo kdo rekel: »To smo pa že dostikrat slišali!« Pa še res je! Ampak: ob vseh dosedanjih naporih in trudu je žal res tudi to, da se neaktivnost ali pa preživele oblike ravnanja nekaterih nosilcev načrtovanja rade skrivajo za tančico izgovorov, da se pravzaprav še nismo prav za vse primere dogovorili, kakšen je delež nalog in odgovornosti slehernega nosilca planiranja. Saj, če bi to vedeli, potem bi že lahko delovali (bolj) skladno, zato pa tudi učinkovito...

Na to temo je še dosti variacij, imenovalec pa je skupen in očitno negativen: ne v dogledno prihodnost, ampak v močno oddaljeno perspektivo odriva uresničitev ene temeljnih pravic in dolžnosti delavcev, da se namreč uveljavljajo tudi kot odločilni subjekti na področju planiranja.

Prav zato, da bi pomagala preseči sedanje stanje, pa je bila I. konferenca Zveze sindikatov Slovenije po nekaterih poudarkih, ki so bili na njej izrečeni, še posebej potrebna in dragocena. Prvega smo že omenili: vsi nosilci načrtovanja so odgovorni, ne le nekateri (beri: v bazi). Naslednji poudarki izhajajo iz prvega: načrtovati moramo skladno in real-

no, upoštevajoč vse vplive in povezave. Z drugimi besedami: v sleherni organizaciji in skupnosti ter tudi v družbi v celoti moramo čimprej opredeliti realne surovinske, energetske, plačilno-bilančne, dohodkovne, kadrovske in še vse druge možnosti razvoja, na tej podlagi nato opredelimo realne in konkretne programe razvoja, ki bodo zagotavljali čimbolj skladen, stabilen in dinamičen razvoj; da čimprej začnemo z usklajevanjem razvojnih želja in programov ter v postopku usklajevanja zagotovimo njihovo skladnost z realnimi možnostmi.

Prav iz te podlage pa v tem trenutku, skratka danes, izvira prednostna naloga sindikatov kot najširše razredne organizacije delavcev: take razprave spodbuditi v vseh okoljih, kjer delavci delajo in živijo, pa vplivati na podobno usmeritev razprav o planih tudi na vseh drugih ravneh načrtovanja oziroma tam in takrat, ko družba kot celota pričakuje, kaj bo povedal oziroma zahteval sindikat.

Obveznost je nemara večja, kot kaže na prvi pogled. Prav gotovo bo močna ovira sedanje (ne)usposobljenosti sindikalnih aktivistov. Nič čudnega torej, če usposabljanju svojih kadrov tudi zaradi tega sindikati namenijo toliko večjo pozornost. Ampak vseeno: izkušnje kažejo, da imamo res dobre samoupravljavnje tam, kjer sindikat zna pravčasno animirati delavce, jih zainteresirati za reševanje problemov, uveljavljati njihove prave interese. Prizadevanje za uveljavitev delavcev kot subjektov načrtovanja je le korak dlje pri utrjevanju in krepitvi samoupravljanja. Zato noben napor in nobena »velika« obveznost pri tem ne bi smela biti odveč. Nasprotno: realno načrtovana, sloneča na zavestni opredelitvi delavcev pravzaprav nobena obveznost niti ne bi smela biti tako težka, da bi bila neizpolnljiva. Tako, tudi že staro spoznanje pa je potrditev več, da ne samo lahko, ampak moramo planirati realno, če naj računamo na množično podporo načrtom, ki pomenijo skupaj dogovorjeni in tudi uresničljivi cilj.

S seje IO RO sindikata delavcev trgovine Slovenije

Poti iz krize

Danjan Križnik

»Trgovina je v položaju sprevidnika v prenapolnjenem avtobusu. Potniki se v gneči jezijo nanj, češ zakaj ni več avtobusov, pri tem pa seveda ne verjamejo njegovim opravičilom, da za to ni kriv on«. S temi besedami so na nedavni 10. seji IO republiškega odbora sindikata delavcev trgovine Slovenije, na kateri so

»proučevali stanje v zvezi z zdajnimi problemi pri preskrbovanju občanov z nekaterimi proizvodi«, delegati karikirali z vseh strani ogorčene obtožbe na svoj račun in sklenili, da morajo kot Teleks iti do konca pri ugotavljanju odgovornosti za nastalo krizo. Ni bilo objektivne potrebe, da je prišlo do nje, so menili,

»Potem, ko smo bili polni pohvalnih besed o akciji NNNP, nas je presenetilo — pomanjkanje«, je dejal eden izmed delegatov. »To pa tudi zato, ker klasičnega načina prodaje že skoraj 20 let ne poznamo več. Naj se sliši še tako nazadnjaško, tehnične in vrečke bi kazalo ohraniti kot alternativo. Tudi s stališča SLO...« Seveda se je ob tem ostalim delegatom takoj zastavilo vprašanje, koliko tehnic je še sploh v slovenskih trgovinah. Če bi vsaka poslovalnica potrebovala novo, bi prišlo do — pomanjkanja tehnic.

zato je treba najti krivce, ki so jo povzročili. Na sredstva množičnega obveščanja so pokazali naravnost kar s prstom, češ da so glavni grešni kozel za nastalo paniko med kupci in tako tudi povzročitelji potrošniške mrzlice, ki je s svojo nalezljivostjo izpraznila police slovenskih prodajaln. Sklenili so tudi ugotoviti kriterije, kaj je to dobra preskrba in kaj to ni, s čimer bi se lahko slednji pravočasno in učinkovito postavili po robu. Raziskovalni skupnosti Slovenije so naložili, naj razmislija o tem, kako zagotoviti embalažo iz domačih virov, ki pa naj ne bi več temeljila na čedalje dražjih naftnih derivatih. Kako pomembno postaja prav vprašanje embalaže, je opozoril eden izmed delegatov, ko je dejal, da je zaradi njenega po-

V splošni epidemiji potrošniške mrzlice, ki je povzročila tolikšno pomanjkanje nekaterih artiklov, je »ceho« spet plačal — proizvajni delavec. Kajti ta zaradi svojega načina življenja »iz dneva v dan« v svojem žepu nima toliko denarja, da bi si uspel zagotoviti zaloge in torej za svoje potrebe kupuje sproti. Kdo pa zaradi preznostnosti in dela v umazanih pogojih najbolj potrebuje pralne praške, je seveda jasno. V takih primerih postaja normalna preskrba kategorija socialne varnosti, so menili na seji IO ROS delavcev trgovine.

manjkanja ogroženih že 25 blagovnih skupin, že po novem letu pa se utegne zgoditi, da bo na teh seznamih kar 200 artiklov! In še nekaj: skupaj s SZDL si bodo prizadevali »oživiti« potrošniške svete, dogovorili pa so se tudi, da bodo odslej bolj pazili na »javno mnenje« trgovinskih delavcev in tiska.

IZ OBČINSKIH ORGANIZACIJ

KAMNIK:

Predsedniki osnovnih organizacij sindikata, sindikalnih konferenc in komisij pri občinskem sindikalnem svetu ter člani občinskega sindikalnega sveta so na seminarju v Preddvoru pridobili nove izkušnje za nadaljnje delo, ocenili svojo dosedanjo aktivnost pri uresničevanju družbenoekonomskega položaja delavca v združenem delu ter bolj zavzeto pristopili k pripravam za izvedbo občinskih zborov osnovnih organizacij.

Poseben poudarek so dali uveljavljanju vloge in odgovornosti delavcev v sistemu samoupravnega družbenega planiranja in nalogah sindikatov pri pripravi in sprejemanju srednjeročnih planov za obdobje 1981—1985, nalogah in aktivnostim sindikatov pri uresničevanju stališč o delitvi po delu in rezultatih dela, razvijanju in metodam dela osnovnih organizacij pri krepitvi kolektiv-

nega dela in odgovornosti ter pripravam in pristopu na izvedbo občinskih zborov osnovnih organizacij sindikata.

Tako o planiranju, kot o delitvi po delu in rezultatih dela, demokratizaciji odnosov in krepitvi kolektivnega dela in odgovornosti se je med udeleženci razvila precej živahna razprava. Pokazalo se je, da so bili začetni pristopi pri pripravi srednjeročnih planov koordinirani, celoviti in dokaj sočasni, da pa smo se kaj kmalu potem kar »razšli«, delamo več ali manj vsak po svoje. Iz tega se je tudi izoblikovala, sicer ne nova, pa vendar pomembna naloga sindikatov, da moramo vztrajati tako na sočasnosti kot tudi na celovitosti razvojnih planov organizacij združenega dela. Ugotavljamo namreč, da se dokaj boječe ali pa sploh ne lotevamo zelo pomembnih vprašanj v razvojni po-

litiki, kot so — denimo — uvajanje nove tehnologije, dograjevanje sistema spodbujanja inovatorjev ipd. Parcialne, oziroma necelovite plane bodo sindikati zavračali, podpirali pa bodo prizadevanja tistih, ki upoštevajo razvojne možnosti in potrebe, upoštevajoč pri tem tudi celovitost izražanja in uresničevanja interesov delavcev v združenem delu, od zagotavljanja stabilnega družbenoekonomskega položaja delavca do njegove osebne uveljavitve kot celovite osebnosti.

Precej pozornosti so udeleženci seminarja posvetili tudi nadaljnji aktivnosti sindikatov pri uresničevanju stališč o delitvi po delu in rezultatih dela. Čeprav uspehe na tem področju ne moremo obešati na veliki zvon, pa vendar lahko trdimo, da smo marsikje veliko storili, predvsem pa smo v marsičem že spremenili

pogoje in odnose pri ustvarjanju in razporejanju dohodka.

Na seminarju so obravnavali tudi stališča o razvijanju demokratizacije in krepitvi kolektivnega dela in odgovornosti v Zvezi sindikatov Slovenije, ob koncu pa so spregovorili o pripravah na občne zборе osnovnih organizacij sindikata. Deloma je to bil po razpravi še najbolj živahen del seminarja. Številni razpravljavci so prispevali k skupni oceni organiziranosti in delu sindikata, nujnosti demokratizacije odnosov ter pomenu kadrovske komponente, s posebnim poudarkom na poglobljanju in opredeljevanju posameznih vrst odgovornosti, saj je le-ta še najbolj neposreden pogoj za uspešno realizacijo naših skupnih ciljev.

T. Malinarič

Madžari pri nas

Na povabilo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije se je pred prazniki mudila v Sloveniji delegacija madžarske zveze sindikatov Železne županije pod vodstvom generalnega sekretarja Magyarja Gyula. Madžarski gostje so se s predsednikom Vinkom Hafnerjem in njegovimi sodelavci pogovarjali o aktualnih nalogah obeh sindikatov, življenjskih in delovnih

razmerah pripravnikov slovenske in madžarske narodnostne skupnosti na Madžarskem oziroma v Sloveniji, o obmejnem in širšem gospodarskem, kulturnem in drugem sodelovanju, zlasti pa razvijanju raznih oblik sodelovanja med obema sindikatoma. Poudarek je veljal tudi povezovanju posameznih delovnih kolektivov — s tem sodelovanjem bi dosegli največ uspeha —

in pa navezavi stikov slovenskih sindikatov z madžarsko županijo Zala.

Gostje iz sosednje Madžarske so obiskali tudi Novo mesto, kjer so se v tovarni zdravil Krka in na občinskem svetu zveze sindikatov pogovarjali o delu in izkušnjah sindikatov v združenem delu in na občinski ravni. Poleg tega so si ogledali tudi tovarno »Rašica« v Gornji Radgani. P. S.

Katalonci v Sloveniji

Na povabilo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije se je mudila v naši republiki sedemčlanska delegacija sindikalnih delavcev Katalonije in Barcelone in tako vrnila obisk našim predstavnikom, ki so bili v Španiji letos spomladi.

Med obiskom sta katalonske sindikalne delavce sprejela predsednik RS ZSS Virko Hafner in član predsedstva CK ZKS Alojz

Briški, Miran Potrč in Franci Polak pa sta jih seznanila z vlogo sindikatov v političnem sistemu samoupravne socialistične demokracije oziroma z odnosom družbenoekonomski odnosi — združeno delo. Ugledni gostje so se pogovarjali tudi z vodstvenimi delavci Mestnega sveta ZSS Ljubljana in s predstavniki Skupnosti Italijanov »Antonio Gramsci« v Kopru. Med svojim

obiskom so si Katalonci v Ljubljani ogledali še Veljano, sosesko BS-3 za Bežigradom, in Ilirjo-Vedrog ter obiskali izobraževalni center v Litostroju, v Kopru pa so bili v Tomosu, Agrarii in Luki.

D. K.

Je res le »splet ekonomskih vprašanj« glavni krivec za slabo preskrbo občanov z nekaterimi proizvodi?

Ukrepev je bilo premalo in še prepozni so bili

Ciril Brajer, Damjan Križnik

Ljubljančani popijejo vsako leto 30 milijonov litrov mleka, pojedjo 14.000 ton mesa, 7.000 ton južnega sadja, 28.000 ton povrtnin... Z mlekom se slovenska prestolnica lahko v celoti preskrbi v svoji okolici, z mesom 60-odstotno, vse drugo pa mora »uvoziti«. In kdo nosi na plečih skrb, da Ljubljančani lahko ta osnovna živila bolj ali manj redno kupujejo?

»Samoupravna interesna skupnost za preskrbo mesta Ljubljane«, trdi njen sekretar Jože Javornik. »Ustanovili smo jo pred dobrima dvema letoma in danes deluje v njej 82 članov. Med njimi so vse ljubljanske organizacije združenega dela s področja preskrbe in nekaj iz drugih jugoslovanskih republik ter družbenopolitične organizacije. Osnovni namen te skupnosti je zagotoviti Ljubljančanom stalno in kakovostno preskrbo z osnovnimi živili — kruhom, mlekom, mesom, sadjem in zelenjavo. Za preskrboz vsakim od teh živil deluje v skupnosti posebna komisija. Te so zelo operativne. Še zlasti pred državnimi prazniki ali, denimo, pred novim letom, ko morajo zagotoviti še dodatne količine hrane, poskrbeti za sodelovanje s sredstvi javnega obveščanja, s prometno milico in sploh storiti vse, da čedalje zahtevnejši potrošniki v prodajalnah ne bi ostali praznih rok.«

V vrsti za kavo (kadar jo imajo)...

V prazničnih dneh je bila Ljubljana dobro založena z osnovnimi živili. S kruhom celo preveč, saj ga je v pekarnah ostalo 6.000 kg, v maloprodajni mreži pa kar 6.500 kg. Le svinjskega mesa je manjkalo — na to smo že tako navajeni — toda to pot zato, ker so ga iz državnih rezerv prepozno sprostiti 504 tone. Sicer pa Ljubljančani vsak dan vržejo v smetnjake 7.000 kg kruha, še enkrat toliko pa ga pokrmijo živini in zmeljejo v drobtine...

Tržna inšpekcija je pregledala dokumentacijo o vpisu za vozila R-18 v prodajnem skladišču IMV v Ljubljani na Titovi 172 še istega dne. Vodja skladišča je izjavil, da so med samim vpisom dobili iz Novega mesta telesa, da ne bodo dobili obljubljenih 120 vozil ampak le 70. Stranke so se tudi pritožile, da je vpis neorganiziran in da se predstavniki IMV do čakajočih kupcev ignorantsko vedejo. Inšpektori so ugotovili, da tak postopek do strank ni v skladu z dobrimi poslovnimi običaji, da je bil oglas v javnih občilih prezgoden, saj so stranke čakale na vpis cel dan in vso noč. Sprememba števila predvidenih kupcev med samim vpisom je seveda povzročila negotovanje. Tudi utemeljen sum, da so vpisovali tudi kupce, ki niso čakali v vrstnem redu, je med kršitvami, proti katerim bodo uvedli postopek.

Že medrepublika sestava skupnosti, predvsem pa potrebe mesta torej dokazujejo, kako očitki, češ da je Ljubljana zaprta vase, stoje na kaj majavih nogah. »Kaj vem, kakšni interesi so se skrivali za temi očitki,« nadaljuje Jože Javornik. »Sporazumevanje in dogovarjanje z vsemi jugoslovanskimi proizvajalci in trgovci je včasih res zapleteno, toda vedite, da bi »zaprti Ljubljano« kaj kmalu vzel vrag. Le kje bi dobili toliko zelenjave, sadja itd., kot ga potrebujemo?

Nekaj oblik »zaprtosti« pa kljub vsemu lahko naštejemo. Vključevanje drugih republik v našo preskrbo včasih ovirajo dolgotrajni birokratski postopki za pridobivanje najrazličnejših dovoljenj, kadrovske stiske, kreditna politika bank ali pa tudi nesposobnost tistih organizacij, ki bi rade sodelovale pri preskrbi Ljubljane, pa se ne znajdejo. Mesto je zahteven kupec, ki zahteva stalno prisotnost kakovostnih izdelkov. Naj omenim še eno obliko zaprtosti: v vsej Jugoslaviji je še prisotna podjetniška miselnost, ki pa smo ji že v dobrih meri stopili na prste. Že omenjene komisije so k temu veliko pripomogle, saj so zelo odprle naše tržišče. Proučile so vse programe, poznajo potrebe in na široko vabijo k sodelovanju, ki je gotovo v interesu vseh nas.

Samoupravna interesna skupnost za preskrbo mesta Ljubljane posega še globlje. Sedaj se ukvarja z oblikovanjem sklada za intervencije. S takšnim načinom zbiranja sredstev nam je letos že uspelo sanirati položaj mlečnih farm, ki preskrbujejo Ljubljano, za naslednje leto pa se pripravljamo na sanacijo govedoreje. Smo tik pred sprejetjem odloka o ustanovitvi samoupravnega sklada za intervencije na področju proizvodnje in porabe hrane, ki naj bi v kritičnih trenutkih priskočil na pomoč. Oblikoval se bo iz proračunov ljubljanskih občin, del sredstev pa naj bi prispevalo združeno delo iz osebnih dohodkov. Proračuni bi lahko ta del nadomestili z večjim prometnim davkom, predvsem na alkohol in luksuzne proizvode.

In kakšen je bil »prispevek« samoupravne interesne skupnosti za preskrbo mesta Ljubljana k nedavni krizi z mesom in nekaterimi drugimi živili, ki je dvignila toliko prahu?

»Pomanjkanje samo nas ni prav nič presenetilo, presenečeni pa smo bili, da kljub številnim in glasnim opozorilom ni že prej nihče ukrepal. Na osnovi številnih podatkov smo že lanskega decembra ugotovili, da interes za pitanje živine hitro pada. Ocenili smo, da po poletnih počitnicah kaj lahko ostanejo mesnice prazne. Zato smo opozorili vse ustrezne organe, a ukrepov je bilo premalo in prepozni so bili.

In kdo je krivec? Cel sklop ekonomskih vprašanj,« se je namuznil Jože Javornik. »Vsem nam je že jasno, da bo treba razliko med rastočo ceno koruze in administrativno določeno odkupno ceno mesa na neki način pokriti. Odločiti se bo treba le, kako to

storiti. Lahko povečamo odkupne cene mesa, lahko pa priškrnemo kakšno drugo porabo. Mi smo za mleko že dobili denar od mesta, za meso pa smo predlagali večji prometni davek na alkohol, proračunska sredstva, možno obremenitev uvoza južnega sadja... Kot sem že omenil, je to že stara pesem, sedaj v krizi pa so vsi ti predlagani ukrepi postali zelo aktualni. Približno smo izračunali, da bi nam z okroglo vsoto 100 milijonov dinarjev v naslednjem letu uspelo urediti položaj mlečnih farm in govedoreje.

Sekretar samoupravne interesne skupnosti za preskrbo mesta Ljubljana prerokuje v 1980. letu vse slabšo preskrbo z osnovnimi živili — seveda le ob nespremenjenih pogojih. Če pa bodo predlagani ukrepi sprejeti in če bodo občine, sindikati in sploh vsi dejavniki dosledno uresničevali že lep čas znane opredeljene naloge, se potrošnikom ni česa bati.

Tržni inšpektorji so v ABC Škofja Loka, prodajalna Sloga Medvode v priročnem skladišču našli 24 kilogramov pralnega praška, čeprav ga v prodaji ni bilo. V prodajalni Gorčane so imeli v skladišču 5 kilogramov pražene kave, ki je ni bilo moč kupiti.

Emona TOZD Maloprodaja v samopostrežbi Ljubljana-Brod pralnega praška ni prodajala, zato pa so ga imeli v skladišču kar 61 kilogramov. V samopostrežbi na Titovi 125 niso prodajali ne kave ne pralnega praška, pa je bilo v skladišču 21 zavitkov različnih praškov, 5 kilogramov pražene kave pa je poslovođa hranil kar v svoji pisarni. V Emoni, Blagovnem centru TOZD Prehrana na Šmartinski 102 je inšpektor 14. novembra našel 2.155 kilogramov pražene kave, ki so jo nabavili še pred podražitvijo. Potem so jo dali v prodajo in neupravičeno pridobljena premoženjska korist zaradi razlike v ceni znaša kar 64.671,55 dinarja.

Kupci so v Mercator Rožnik, TOZD Dolomiti, samopostrežba Ljubljana na Gerbičevi 49 zaman spraševali za pralni prašek, ostro inšpektorjevo oko pa ga je v skladišču našlo še 110 kilogramov.

Tudi v Bonbonieri, prodajalna Ljubljana na Njegoševi 6 niso prodajali kave, ko pa je inšpektor le pobrskal po priročnem skladišču, jo je našel več vrst v skupni količini celih 166 kilogramov.

V Kolinski na Šmartinski 30 so imeli na dan, ko je začela veljati nova cena, na zalogi 8.011 kilogramov »medellin« surove kave in 8.531 kilogramov surove »equador« kave. Našli so tudi 8.531 kilogramov te vrste kave, ki so jo imeli na zalogi od sredine letošnjega oktobra in je sploh še niso dali sprazniti.

Tržna inšpekcija dnevno preverja po prodajalnah zalozenost in morebitno prikrivanje blaga (špekuliranje). Pod nadzorom tržne inšpekcije Uprave za inšpekcijske službe skupščine mesta Ljubljane je 451 prodajnih mest, kjer prodajajo pralne praške, kavo, limone, sol, avto-plin, antifriz in plin za gospodinjstvo (za vse to blago so izdali upravne ukrepe oziroma odločbe o začasnih količinski omejenih prodaji). To delo pa opravljajo 11 inšpektorjev, kar je glede na število prodajnih mest gotovo premalo za pravišnje učinkovitost.

»Manjka pa nam tudi elastičnosti. Vemo, kaj nam preti, pa se nihče ne zgane. Glejte: pred dobrih desetimi leti je bilo v ljubljanski regiji 14.000 stojišč za goveda, v družbenem sektorju, kar bi zadovoljilo polovico ljubljanskih letnih potreb. Danes je teh stojišč le še 3.000. Če bi tedaj kakorkoli spodbudili porabo, bodisi z reklamami, s celo ne-normalno nizkimi cenami ali kaj vem čim, bi interes za rejo goveda ostal. Tako pa...

Pasivnost in zaprtost

Tudi tržni inšpektorat ljubljanske skupščine je soudeležen v odgovornosti za stalno in kakovostno preskrbo. Tržni inšpektorji med drugim nadzirajo zalozenost prodajal in skladišč z vsemi vrstami blaga. Načelnica tržnega inšpektorata — Nives Tomc — nam je povedala, da se je ta dejavnost okrepila predvsem v zadnjih nekaj mesecih, saj prej zaradi dokaj dobre preskrbe za to ni bilo prave potrebe. »Če drugega ne, bi nas spodbudili že številni telefonski klici potrošnikov, ki so se po prvih znakih pomanjkanja kar vrstili. Pri našem delu se je žal pokazalo, da so bili ti klici v dobrih meri upravičeni. Tržni inšpektorji so v začetku novembra ugotovili, da se je

prodaja posameznih vrst blaga — predvsem pralnih praškov in pražene kave — toliko povečala, da je že ogrozila normalno preskrbo. Tako smo utemeljeno posumili, da blago nekateri kupujejo v večjih količinah s spekulativnimi nameni. Po splošni oceni, da ne bo moč dejansko slediti povečanemu povpraševanju in ker organizacije združenega dela same niso omejile prodaje, je tržna inšpekcija od 9. do 16. novembra izdala 41 odločb o začasnih količinski omejitvi prodaje posameznih proizvodov.

Preskrba z osnovnimi živili je še kako občutljivo področje, ki ne sme biti prepuščeno zgolj podjetniškim načelom. Zanj je odgovorna dolga veriga, ki vključuje odgovornost bank, družbenopolitičnih skupnosti, organizacij, potrošnikov. Jože Javornik je ocenil tudi vlogo sindikata v tej verigi:

»Včasih je sindikat gotovo pred težkim vprašanjem: Ali naj štiti potrošnika ali proizvajalca, kako naj reši te zapletene odnose... Ne sme pa biti vprašanje, ali naj stori vse za zagotavljanje osnovnih pogojev kmetijske proizvodnje, ki pod pritiskom plafoniranih cen nosi breme družbenega standarda. Eksistenca teh delavcev je včasih že prav ogrožena in treba jo je zaščititi. S svojega položaja lahko ocenim, da je vloga sindikata v preskrbi pomembna, da si prizadeva za njeno uresničevanje... Če pa včasih pogledam z očmi potrošnika ali delavca na živinorejski farmi?!...«

Med 20. in 24. novembrom smo v sodelovanju z organi javne varnosti in republiškimi tržnimi inšpektorji pregledali 95 skladišč in prodajnih mest. Zanimalo nas je zadrževanje blaga in vodenje knjig o evidenci povpraševanja po blagu s posebnim poudarkom na izvoru nabave blaga. Rezultati teh pregledov so pokazali, da trgovske organizacije v prodajalnah ne vodijo predpisane minimalne poslovne evidence o gibanju blaga. Ta ugotovitev velja kar za 29 do 95 pregledanih prodajal. Posamezni poslovodje očitno menijo, da so knjige povpraševanja gola formalnost. Ugotovili smo tudi, da v priročnih skladiščih trgovin kaj radi zadržujejo blago. V izbranem vzorcu smo našli osem takšnih »grešnikov«, ki pa so izjavili, da kava, ki smo jo našli, smrdi, da je tako slabe kakovosti, da jo je moč uporabiti le kot manjšo količino v mešanica... Velja se zamisliti, kako pride tako blago prek uvoza? Gotovo je ob tem pomanjkanju blaga prišla do izraza zaprtost trgovskih prometnih organizacij, združenih v SOZD. Le-te imajo s svojimi OZD, TOZD in prodajalnami tihe dogovore, da so prodajalne dolžne nabavljati blago iz skladišč lastnih organizacij združenega dela ali SOZD. Posamezni poslovodje niso storili prav ničesar, da bi blago nabavili pri drugih trgovskih organizacijah, tudi v drugih republikah, ki so imele tega blaga dovolj na zalogi. Ugotovili smo, da so takšni poslovodje povsem pasivni in enostavno čakajo na potnike, pri katerih naročajo blago ali pa na redno tedensko dobavo blaga.

Zlati znak sindikatov Slovenije —

ROMAN ALBREHT

MARTIN ANDREJAŠ

AVGUŠTIN AVBAR

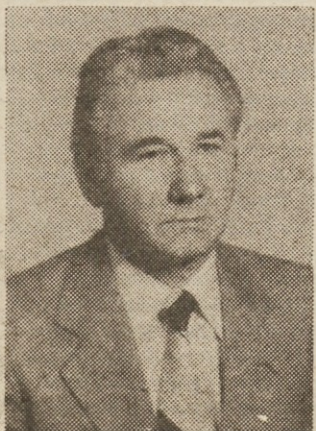
JANKO BELEC

MARIJAN BERIČIČ

JOŽE BORŠTNAR

RUDI BREGAR

ADOLF BRLOŽNIK

IVAN BUTALA

LOJZE ČAPUDER

JOŽE ČEBELA

LEA ČMAK

ERNEST DERŽEK

STANKO DOLANC

FRANC FILAČ

LOJZE FORTUNA

ANDREJ GRAHOR

RUDI GROBOVŠEK

IVAN HAJNC

RUDOLF HOCHKRAUT

FRANC HUMAR

IVAN KAMNIK

JANKO KASTELIC

ALBIN KOBENTAR

JOŽE KOLAR

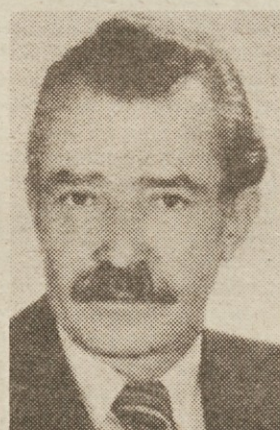
EDO KOMOČAR

VILI KONČANI

ANČKA
KORŽE-STRAJNAR

BOŽENA KOSTIĆ

FRANC KOVAČIČ

Osnovne organizacije ZSS Podjetja za PTT promet Maribor:

Vseh sedem osnovnih organizacij ZSS je tvorno vključeno v prizadevanja kolektiva pri poglabljanju samoupravljanja in krepitvi materialne osnove dela. Izjemne uspehe pa je kolektiv dosegel na področju zagotavljanja boljših delovnih in življenjskih pogojev delavcev ter pri reševanju stanovanjskih vprašanj. S prostovoljnimi deli so zgradili rekreacijske objekte na Plešivcu, v Savudriji in v Bresternici. Pohvalijo se lahko z zelo vzorno urejenim internim glasilom, njihova kulturna dejavnost pa je posnemana vredna primer — skrbi za bogatitev kulturnega življenja v kolektivu. V okviru kulturno umetniškega društva delujejo štiri sekcije, ki so imele doslej že več kot 1200 nastopov. Kar četrtina delavcev je vključena v planinsko društvo, že enainvajset let delata brodarstvo društvo in sindikalni športni aktiv s petimi sekcijami.

Osnovna organizacija ZSS Javor Pivka — TOZD Tovarna stolov Bač:

Ta osnovna organizacija ZSS je že več let najbolj delavna v ilirskobistriški občini. Delavci, organizirani v sindikatu, so se v svoji aktivnosti organizirano loteli razprav o vseh bistvenih vprašanjih proizvodnje, oblikovanja planov lastne temeljne organizacije združenega dela in delovne organizacije kot celote ter občine, rezultatov gospodarjenja in utrjevanja delavskega samoupravljanja. Pred šestimi leti so konstituirali svojo temeljno organizacijo združenega dela, zdaj pa je prav ta temeljna organizacija nosilec razširševanja še vedno nerešenih vprašanj na področju dohodkovnih odnosov v delovni organizaciji, delitve po delu in rezultatih dela in vseh drugih vprašanj pri uresničevanju zakona o združenem delu. Osnovna organizacija ZSS stalno bedi nad tem, da se sprejeti samoupravni akti izvajajo, preverja uresničevanje svojih stališč in sklepov ter na tak način povečuje svoje uspehe v političnem delu. Je organizirana politična sila delavcev, ki učinkovito posega v samoupravne odnose v TOZD, v delovni organizaciji, v krajevni skupnosti in v delo občinske skupščine in samoupravnih interesnih skupnosti ter prevzema polno odgovornost za uresničevanje samoupravnega položaja delavcev.

Osnovne organizacije ZSS Rudnika svinca in topilnice Mežica:

Delavci rudnika v Mežici so se v zadnjem času znašli v zelo težkem ekonomskem položaju, kar je tudi posledica preskromnih naložb v pridobivanju rude v zadnjih letih. Osnovne organizacije ZSS so se skupaj z drugimi samoupravnimi dejavniki zavezale za sanacijo ekonomskega položaja rudnika na osnovi solidarnosti vseh temeljnih organizacij združenega dela. Zaježiti jim je uspelo slabšanje položaja obeh temeljnih organizacij združenega dela. Skupaj z družbenimi

priznanje za dolgoletno delo

svetom, ki deluje pri delavskem svetu in v katerem sodelujejo poleg predstavnikov kolektiva tudi predstavniki drugih družbenih dejavnikov, so oblikovali potrebne rešitve za sanacijo, ki bodo zagotovile ekonomsko in socialno varnost delavcev. Osnovne organizacije ZSS so pri tem odigrale pomembno vlogo, saj so z obveščanjem delavcev o dejanskih razmerah osvestile celotni kolektiv ter ga mobilizirale za sprejem takšnih odločitev, ki zagotavljajo sanacijo rudnika.

Lepe uspehe pa so dosegli v Rudniku svinca in topilnici Mežica tudi na področju izboljšanja delovnih pogojev, varstva pri delu, izobraževanja, ustvarjanja možnosti za rekreacijo in zaposlitev invalidov. Ob tem velja poudariti tudi zavzetost kolektiva za varstvo okolja, ki je bilo doslej ogroženo, vendar pa zaradi novih naložb na tem področju dobiva mežiška dolina po dolgem času novo podobo.

Osnovne organizacije ZSS Mesokombinat — Perutnina Ptuj:

Od 1961. leta doslej so v tem kolektivu povečali produktivnost dela za okrog 200 odstotkov. Zadnja leta pa produktivnost dela raste z 10-odstotno stopnjo. Srednjeročni načrt za obdobje 1976 — 1980 bodo uresničili že letos. Živahno pa je tudi samoupravno življenje. Skoraj polovica delavcev sodeluje v delu samoupravnih organov in delegacij, okrog dvesto članov kolektiva pa je v dejavnih organih zveze sindikatov. Uspehe so dosegli pri uresničevanju zakona o združenem delu, dopolnjujejo sistem delitve po delu in rezultatih dela ter v zadnjem času usmerjajo vse sile v krepitev življenjskega standarda zaposlenih. Na vseh teh in drugih področjih so osnovne organizacije ZSS spodbudniki in nosilci akcij.

Osnovna organizacija ZSS Gorenje TGO — TOZD Štedilniki Velenje:

Neurejeni medsebojni odnosi, slaba proizvodnja in njeni rezultati, poslovanje z izgubo in še druge zadrege so prisilile vse člane ZSS, da se prek svoje osnovne organizacije zavzamejo za ureditev razmer. Ustanovili so mobilne sindikalne skupine, se povezali z drugimi samoupravnimi dejavniki, uredili sistem obveščanja in kaj kmalu že zabeležili uspehe. V temeljni organizaciji združenega dela zdaj sproti spremljajo gospodarjenje, po potrebi oblikujejo posebne stabilizacijske načrte in sprejemajo ukrepe, ki zagotavljajo zdrav razvoj in odnose v kolektivu. Prizadevajo si, da v prihodnjem letu ne bi bilo več nočnega dela žena, ki so med zaposlenimi v večini. Zato so nemenili mnogo skrbi izboljšanju organizacije proizvodnje, spodbujajo inventivno dejavnost, uredili pa so tudi družbeno prehrano med delovnim časom ter zagotovili možnosti za rekreacijo med delom in po njem. Motor vseh teh prizadevanj je osnovna organizacija ZS. Ker so se njeni aktivisti izkazali, jim je kolektiv zaupal tudi druge naloge na različnih področjih dela in življenja.

JERNEJ KRAJČER

FRANC KRALJČINK

STANE KUČEK

ZVONE-ANTON LABURA

IVAN LANĐEKER

MARKO MANFREDA

DANILO MASTEN

LOJZE MEŽNARIČ

VILI OKORN

PETER PAVLIČ

CVETKO PEČELIN

MARA PELC

SIMON PEŠEC

ANTON POLAJNAR

RUDI RAPPL

DANILO REMŠKAR

MARJAN ROŽIČ

BOJAN SAMARIN

FELIKS SMODIŠ

VIKTOR STOPAR

FRANC ŠMON

TATJANA ŠTIRN

STANE TOPLAK

TOMAŽ TUŠAR

CIRIL VIDRIH

LUDVIK VITEZ

JOŽE VONTA

FRANC ZAJC

IVAN ZAJC

JANEZ ZATLJER

Socialistična zveza danes

Fronta vseh zavestnih socialističnih sil

Usklajevanje interesov in dogovor za akcijo

Občinska organizacija SZDL je stičišče politično izraženih neposrednih samoupravnih interesov, poteb, mnenj, pogledov in pobud, ki jih delovni ljudje in občani oblikujejo v krajevnih organizacijah. Gre zlasti za politično vrednotenje in reševanje vseh tistih vprašanj in potreb, ki so zanimiva in pomembna za celotno občino oziroma za širšo družbeno skupnost. Zato pravimo, da je občinska konferenca prostor in mesto, kjer delegati iz krajevnih organizacij soočajo in usklajujejo vse tiste interese, ki presegajo zanimanje in možnosti posameznih krajevnih skupnosti in se dogovarjajo za ustrezne skupne rešitve in enotne akcije.

Na podlagi skupnih spoznanj, sinteze interesov in potreb delovnih ljudi in občani v občini obustvarjalni družbi delegatov vseh frontnih družbenopolitičnih organizacij sprejemajo občinske organizacije (občinske konference SZDL) stališča in sklepe, ki so v največji možni meri sprejemljiva za večino članstva.

V obdobju po sprejetju dokumenta »SZDL danes« in statuta SZDL Slovenije (ob koncu leta 1975) se je delovanje celotne organizacije vsestransko poglobilo in okrepiło. S statutom so bile ustvarjene izredno široke in demokratične možnosti za razvejanje in demokratično aktivnost delovnih ljudi in občinov. V praksi so zaživele številne nove oblike, ki na različnih ravneh interesno združujejo in povezujejo članstvo ter druge zainteresirane dejavnike. Odsev in rezultat

takšne širine in odprtosti je na tisoče sekcij, svetov, komisij, problemskih konferenc, koordinacijskih odborov in drugih oblik, ki delujejo od krajevnih do republiške konference SZDL.

Pestrost oblik delovanja socialistične zveze so kaže tudi v delovanju in aktivnosti občinske organizacije. V občinski konferenci in predsedstvu — ki sta delegatsko oblikovana — se soočajo interesi delovnih ljudi in občinov, izraženi v krajevnih skupnostih kot stališče in usmeritve družbenopolitičnih organizacij in drugih dejavnikov v občini. Izredno pomembno je zlasti dejstvo, da prihajajo delegati v občinsko konferenco vse pogosteje s stališči in s pobudami svojih organizacij in da se tu tudi enakopravno dogovarjajo ter usklajujejo interese in predlagane rešitve.

V uresničevanju tako opredeljenih loge občinske organizacije v zadnjih letih dosegli pomemben napredek. Vedno pogostejša je namreč praksa, da se občinske konference SZDL sestajajo, usklajujejo in sprejemajo stališča o vseh pomembnih vprašanjih, ki so predmet samoupravnega odločanja občinskih in samoupravnih interesnih skupnosti. Tu ne gre več zgolj za splošne usmeritve oziroma stališča, temveč za konkreten odnos do konkretnih vprašanj, ki temeljijo na izraženih interesih in potrebah delovnih ljudi in občinov. Občinske konference (s fleksibilnim mandatom) in njene oblike delovanja postajajo tako pomemben dejavnik samou-

pravnega oblikovanja delegatskih odločitev, kar je ena njenih bistvenih nalog. Celo več, rečemo lahko, da na nekaterih mestih že preraščajo v sedanjem statusu zapisano vlogo in pomen.

Toda ob doseženih rezultatih je potrebno opozoriti tudi na nekatere težave in slabosti v delovanju občinskih organizacij. Med najbolj očitne sodi prešlaba povezanost konferenc in predsedstev s krajevnimi organizacijami, z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami ter z drugimi dejavniki, ki politično, samoupravno in strokovno delujejo v občini. Delegatska razmerja znotraj fronte marsikje še niso zaživele tako, kot smo pričakovali, zato tudi konference delujejo premalo povezano in usklajeno s potrebami samoupravnega sistema. Tudi organi in delovne oblike (tematske konference, sveti, sekcije, koordinacije, komisije itd.) pri občinskih organizacijah v večini primerov še premalo posegajo v živo družbeno problematiko, ki tako ali drugače prizadeva delovne ljudi in občane. Pogosti so primeri, da se posamezna telesa in oblike dela redko ali pa sploh ne sestajajo, kar seveda oži možnosti za sporazumevanje in sprejemanje ustreznih rešitev tako v občinski konferenci kot v samoupravnih skupščinah.

Očitno so tudi nekatere pomanjkljivosti v delovanju predsedstev in izvršnih odborov občinskih konferenc. V posameznih primerih predsedstva prevzemajo pravice in dolžnosti konferenc (le-te se v večini občin se-

stajajo preveč poredko), medtem ko izvršni odbori opravljajo naloge predsedstev. Pogosto se dogaja, da predsedstvo opravlja praktično vse dolžnosti občinske organizacije, konference kot najvišji organ pa dvakrat ali trikrat na leto sprejemajo splošno usmeritev oziroma načelna stališča. Tako se predsedstva mnogokrat tudi proti svoji volji znajdejo pod težo nalog in obveznosti, ki jih ne morejo kakovostno opraviti ali pa niso v njihovi pristojnosti. Tako prihaja do formalnega in forumskega obravnavanja posameznih pomembnih vprašanj, kar pa nikakor ni v skladu z demokratično naravo socialistične zveze.

Zaradi navedenih in podobnih težav in nesporazumov v nekaterih občinih na lanskim in letošnjih volilnih konferencah niso več volili izvršnih odborov. V posameznih občinih imajo občinske organizacije tako le predsedstva kot politično-izvršne in frontno sestavljene organe, ki skrbijo za izpolnjevanje usmeritev in stališč konference. Seveda pa velja poudariti, da je v vsej tej praksi potrebno okrepi vlogo konferenc, ki se morajo pogosteje sestajati ter sprejemati tudi bolj konkretna stališča in sklepe. Dosedanje izkušnje so pokazale, da lahko občinska konferenca uspešno deluje tudi brez izvršnega odbora predsedstva.

V obdobju, ki je pred nami, mora biti vloga in aktivnost občinske organizacije deležna posebne pozornosti. Zlasti jo bo potrebno razvijati kot možnost in pogoj za enakopravno sooča-

Razvejanost SZDL

Aktivnost SZDL je vse bolj razvejana. Pri krajevnih, občinskih in pri republiški konferenci delujejo številne sekcije, sveti, koordinacije itd. Kot stalne in najširše demokratične oblike dela so pri krajevnih organizacijah oblikovali sekcije za družbenoekonomsko vprašanja, kmetijsko problematiko in sekcije za družbeno aktivnost žensk. Deluje pa tudi več »ad hoc« sekcij. Pri občinskih konferencah pa delujejo predvsem sveti za družbenopolitični sistem, za gospodarsko problematiko, za organiziranost in razvoj SZDL, za socialno politiko, kulturno tematiko ter za vzgojo in izobraževanje.

nje, usklajevanje in dogovarjanje o vseh tistih vprašanjih in problemih, ki jih je v občini nujno in koristno enotno reševati. Občinska konferenca mora postati ustvarjalno politično in samoupravno žarišče spoznavanja in vrednotenja interesov in potreb delavcev v združenem delu ter mesto za dogovor o skupni akciji vseh zainteresiranih dejavnikov. Zavoljo tega je tudi v prihodnje potrebno krepiti delagatska razmerja znotraj vseh frontnih delov, ki so skupno in vsak zase odgovorni, da bo tako opredeljena občinska organizacija resnično stala sredi življenja in polnokrvno delovala. Tudi pri političnem delovanju

občinske konference in vseh njenih organov in teles mora prevladati usmeritev, da brez stalne povezanosti s potrebami delegatske prakse ni uspešnega delovanja socialistične zveze. Praktično ne bi smelo prihajati do nobene pomembne odločitve v občinskih in samoupravnih interesnih skupnostih mimo aktivne vloge oziroma stališč občinske konference SZDL. Žal, doslej marsikje ni bilo tako.

Bolj odgovorno kot doslej bi morali zato razvijati in pospeševati širše in demokratične oblike delovanja občinskih konferenc. Tu mislimo predvsem na aktivnejšo (pa tudi samostojnejšo) vlogo svetov, problemskih konferenc, sekcij itd. To so oblike, ki doslej niso dovolj zaživele. S takšnim načinom dela bi ustvarjali mnogo boljše pogoje za sprejemanje tako političnih kot samoupravnih odločitev.

Seveda pa bo za takšno vlogo občinske organizacije SZDL potrebno zagotoviti nekatere pogoje oziroma spremeniti dosedanje navade. Slej ko prej bo potrebno bolj načrtno programirati politično in samoupravno aktivnost v občini. Uskladiti bo potrebno programe dejavnosti delegatskih skupščin, družbenopolitičnih organizacij in socialistične zveze. To je eden izmed pomembnih pogojev za učinkovitejšo politično in samoupravno delovanje tudi na vseh drugih ravneh.

Ivo Zorčič

Borštnikovo srečanje, neprofesionalno poročanje, resnični problemi in še kaj

»Spev za Borštnika in Kralja na Betajnovi«, da o Janezu Severju ne govorimo

Tone Partljič

Pod naslovom Spev za Borštnika in Kralja na Betajnovi je Janez Sever spisal reportažo za Delavsko enotnost 3. novembra 1979. leta. Res je šlo predvsem za navihano, »literarno« ambiciozno, vendar neskončno ponosno duhovičenje, v katerem pa je mgolelo površnost, tendencioznost, senzacionalistični citatov in celo nepoštenih podtikanj... Resno odgovarjati skoraj nima pomena, to naj opravi redakcija, ki je novinarja poslala v mesto ob Dravi, in pisec sam, ki si bo pač moral priznati, da se na hitro, frajersko površno, gestilniško bifejsko pač ne da pisati. Tudi zafrkantske reportaže ne!

Če pisec reportaže misli in piše, da je prišel na srečanje zadnji dan, v resnici pa je bil dan predtem; če trdi, da za delavce MTT med Borštnikovim srečanjem tako rekoč ni bilo predstav, pri tem pa preze, da je bilo pokroviteljem Borštnikovega srečanja namenjenih šest posebnih predstav v obratih Melje, Merinka, Tabor, Majšperk; če ne pogleda niti programa srečanja; če zbira svoje informacije v različnih lokalih in potem tudi v reportaži postavi mejnike svoje napore mariborske maršrute med Orlovo, gledališkim bifejem, bifejem v Melju, Orlovo kletjo; če vidi neke posebne krznene

plašče in znamke avtomobilov (celo registracije!); kjer jih ni; če od vsega popotovanja na srečanje izbere in najde nekaj osupljivih stavkov; če hoče vnaprej dokazati, da »Borštnikovo srečanje nima nič skupnega z delavci«; če nadalje misli, da so delavci le tisti za stroji, ne pa delavci v prosveti, zdravstvu, kulturi... ipd. — potem dobiš reportažo, kot je bila omenjena. Naj kar povem, da kljub morebitnim izvijanjem ali sklicevanjem na svobodno obliko reportaže, za tako neresnično in površno pisanje preprosto ni opravičilo. Razen piščevega prizadetim! (Janez, oprost, ampak, kar je preveč, je preveč.)

So problemi z obiskom na Borštnikovem srečanju

Pri tem pa je nedvomno res, da imamo organizatorji Borštnikovega srečanja velike probleme tudi z obiskom. Vendar ne, kot bi kdo pričakoval, s pomanjkanjem občinstva, ampak z večjim povpraševanjem kot lahko ponudimo vstopnic. Zakaj tako? SNG v Mariboru ima premajhen avditorij! Teoretično je na voljo kakih 400 vstopnicin sedežev, od tega blizu 40 takih, kjer se že precej slabo vidi. Ker je naval velik in ker so pač tudi omenjeni

sedeži po svoje regularni, smo jih prodajali, čeprav so se potem gledalci pritoževali, da so slabo videli. Nekaj sedežev zasedejo novinarji, žirije, gostje srečanja, več vstopnic razdelimo tako imenovanim pokroviteljem, tako da ostaja za prodajao občanom Maribora morda 300 vstopnic ali manj. To je tudi vir dohodkov srečanja. Podpisniki sporazuma o Borštnikovem srečanju (kakih 15 jih je) prav tako ne morejo razumeti, zakaj ne dobijo vstopnic, če so pristopili k sporazumu. Nekateri zahtevajo več deset vstopnic... S tem bi tisti, ki spremljajo tudi sicer gledališko življenje Maribora, ki morajo zaradi poklicev, ki jih opravljajo, spremljati dramsko literaturo in gledališče (slavisti, študentje PA, novinarji, kulturni delavci...) praktično ne mogli priti na predstave. Ti vendar niso nikakršna elita, ampak kulturno osveščeni občani Maribora, ki prav tako združujejo svoje delo v mariborskih organizacijah družbenega dela. Prav v nekaterih »podjetjih« je morda prej opaziti neke vrste izbirčnost, saj zahtevajo vstopnice predvsem taki, ki sicer ne hodijo v gledališče, jih kultura dovolj ne zanima, ker pa je Borštnikovo srečanje pač izjemna manifestacija, se jim zdi, da to pač morajo videti. Morda bi

kazalo del snobovstva iskati prej v teh krogih kot pa med zvestim gledališkim občinstvom, ki dostikrat ostane brez vstopnic.

Zato srečanje organizira več dislociranih predstav — celo na ulici. Poleg šestih omenjenih predstav za MTT, so bile posebne predstave še za Marles, za šole v Slovenski Bistrici, Mladinsko knjigo, HIMO, Granit... (Zato je Severjevo citiranje Ljubice Rističa »Borštnikovo srečanje nima nič skupnega z delavci« neresnično in negativno tendenciozno.)

Zato bo potrebno čimprej podpreti in dokončati sanacijo in dograditev stavbenega kompleksa SNG Maribor, podpreti sanacijo kulturnih domov v Mariboru in okolici, usposobiti nekatere sejne sobe, menze ipd. za gledališka gostovanja, urediti šolske dvorane ipd. S podpisniki sporazuma o Borštnikovim srečanju bo potrebno najti skupen jezik za gostovanje predstav srečanja v njihovih organizacijah družbenega dela. Še tesneje se bo potrebno povezati z zelo delavnim svetom za kulturo pri občinskem svetu Zveze sindikatov Slovenije, kjer dela kvaliteten krog organizatorjev kulture... Toda tudi drugih za kulturo vnetih Mariborčanov ne smemo odgnati z demagoškimi izgovori

ali frazami, češ da so »elita«. Po letu 1985, ko bo v SNG še novih 1000 sedežev, večine teh problemov ne bo več. Upajmo le, da bomo do takrat uspeli pridobiti v gledališče tudi vse tiste delavce, ki jih je Sever intervjuval in niso mogli priti na predstavo Osvojitve Skopja, ki pač ni mogla biti namenjena predvsem delavcem MTT.

Borštnikovo srečanje se trudi in mu tudi uspeva prodreti v organizacije združenega dela (tudi v gospodarske organizacije, čeprav ne samo v te). Vsi zainteresirani in odgovorni, kulturni delavci družbeni delavci in tudi novinarji moramo iskati prave rešitve, da bo gledališče pribli-

žano in namenjeno slehernemu občanu, ki ga zanima, oziroma ki ga moramo še pridobivati.

— Ker sem član izvršilnega odbora kulturne skupnosti Maribor in so mi zadeve v mariborski kulturi kolikor toliko znane, lahko pa vendarle rečem, da je Borštnikovo srečanje tudi v teh težkih razmerah veliko naredilo za približevanje kulture tako imenovanim (neustrezno!) porabnikom kulture.

POPRAVEK

V intervjuju, ki smo ga pretekli mesec imeli z igralcem Darutom Ulago, smo zapisali, da stane predstava »Nekoč in danes«, Partljičeva igra za enega igralca, dva tisoč din. Igralec nas naproša, da ta podatek popravimo: vsakokratni avtorski honorar za pisca monodrame je tisoč din, za igralca na predstavah za šole dva tisoč din, za kolektive pa tri tisoč din. Podatek popravljamo, ker so se nekateri kolektivi, ki naročajo predstavo pri Ljubljanskem festivalu, sklicevali na ceno, ki je bila prvotno objavljena v DE.

KDO
JE KDO

KOMUNIST ZA DE

TA TEDEN
V ŽARIŠČU

Izvoz — dejavnik razvoja

LIDIA GUEILER

bolivijska
časna predsednica

Na prvi pogled bi se morda zdelo, da je na najvišji položaj v državi prišla po naključju in samo zaradi razmer, ki zadnje mesece močno pretresajo bolivijsko politično življenje, dejansko pa je njen vzpon dokaj stvarna posledica več kot 30-letne vztrajnosti in političnega dela. V tem dolgem obdobju je imela Lidia Gueiler večkrat priložnost biti prva: ena prvih žensk v političnem življenju svoje domovine, prva predsednica parlamenta, prva predsednica republike... Ko so jo junija letos izvolili med 27 senatorji in 117 poslanci (od tega sta samo dve ženski) za predsednico kongresa, je Gueilerjeva dejala, da je to predvsem nagrada njeni »revolucionarni politični vztrajnosti«; v resnici pa je ta nagrada terjala tudi izredno zahtevno nalogo, da deželi, ki ji splošne volitve 1. julija letos niso dale »pravega« ustavnega predsednika, zagotovi »prvega moža«. Neskončno dolge in utrudljive seje, na katerih naj bi se poslanci zedinili glede bodočega voditelja, je vodila, kot pravi kongresniki, avtoritativno in na gro potpežljivo, politični tokovi pa so se že nekaj mesecev pozneje zasukali tako, da je namesto »prvega moža«, ki naj bi ga imenovala Lidia Gueiler, Bolivija dobila »prvo žensko«. Po neuspelem državnem udaru in nato padcu desničarskega polkovnika Natuscha Buscha je namreč sicer časna, a vseeno prva predsednica republike v dolgi in nemirni zgodovini Bolivije postala prav Lidia Gueiler.

Rodila se je v pokrajini Cochabambi, kjer je končala tudi študij ekonomije, potem pa se je, kot večina mladih bolivijskih izobražencev v štiridesetih letih pridružila na novo ustanovljenemu Nacionalnemu revolucionarnemu gibanju (MNR). Ko je z revolucijo leta 1952 progresivni MNR prišel na oblast, je Gueilerjeva postala ena najpomembnejših funkcionark v ministstvu za kmetijstvo, in sicer prav v času, ko je le-to uresničevalo zemljiško reformo. S tega položaja se je nato preselila tudi v nekatera druga ministstva, delala pa je tudi v diplomaciji, v bolivijskih veleposlaništvih v drugih deželah in kot predstavnica svoje dežele v mnogih mednarodnih organizacijah.

M. O.

Vlajko Krivokapič

Več kakor očitno postaja, da je izvoz glavni vzvod našega razvoja in pravšno zdravilo za mnoge naše gospodarske težave. Nemogoče si je namreč zamisliti prihodnji gospodarski razvoj brez bogatega in raznovrstnega izvoza. Prav tako je razumljivo, da je mnoge probleme, s katerimi se sedaj otepamo v gospodarstvu, mogoče premagati z večjim in bolj kakovostnim izvozom.

Naše gospodarstvo je, žal, že vrsto let »okuženo« z bacili bolezni, ki se imenuje — avtarkija. Vse kar proizvede, samo znotraj sebe ali na tržišču, kajpada domačem, tudi porabi. Na tem tržišču in v tej menjavi dosega daleč večje finančne uspehe kakor na mednarodnem tržišču. Odtod tudi pomanjkanje zanimanja za izvoz. Uspehe dosega z veliko manj truda in dela, z minimalnim tveganjem in z minimalnimi kakovostnimi zahtevami. Na tem (domačem) tržišču lahko s plitko cen pokriva tudi

nekatero druge svoje slabosti. Vse to je na mednarodnem tržišču težko dosegljivo. Potrebno se je zelo potruditi, posebno na začetku, da si priboriš mesto med sebi enakimi ali celo boljšimi. Na tem (tujem) tržišču vlada stroga logika zakona vrednosti, cen ni mogoče tako lahko izsiljevati kakor na domačem in do kupca lahko pride, samo s — kvaliteto.

Takšen je pri nas trenutni položaj. Resda uvajamo ukrepe, da bi to stanje premagali, posebno pri tistih, ki so, kar zadeva surovine in polizdelke, odvisni od uvoza, in to z lastnimi devizami, oziroma da dosežemo ravnotežje med tema dvema med seboj tesno povezanimi področjema enega in istega problema. Toda to je še vedno premalo. Veliko važnejše bi bilo, ko bi ob tem ustvarjali tudi pogoje za delovne konkurence in zakona vrednosti, saj bi tedaj najrazličnejši škodljivi vplivi, tja do forsiranja cen, odpadli. To pa seveda ni lahko. Pri nas čista konkurenca

in pristno delovanje zakona vrednosti nista možna, vsaj ne tako, kakor neusmiljeno delujeta, z vsemi možnimi špekulacijami, na kapitalističnem tržišču. Toda v našem gospodarstvu mora obstajati konkurenca, mora delovati zakon vrednosti, oboje kot dejavnik revalorizacije uspešnega gospodarjenja. Seveda je ob tem potrebno tudi premišljeno delovanje tako imenovanega subjektivnega dejavnika, to je sistema, družbenopolitičnih akcij, dogovorov, sporazumov itd.

Prav v tem pa nismo dosledni. Naša družba ima tako vsebinsko kakor metode in sredstva, da premaga mnoge težave, ki zdaj obljavajo svet. Toda vse to le malo izkoriščamo. Namesto tega se prepuščamo samotoku. Kako sicer razložiti, da nam vse oblike izvoza ne gredo tako, kakor želimo. V turizmu na primer ustvarimo to slavno milijardo dolarjev prihodka. Toda kakšna korist od tega, ko pa od te milijarde kar

900 milijonov porabimo za turistični uvoz (potovanja v tujino). Prav tu bi moral delovati naš celotni družbeni sistem. Aktivirati bi morali vse sile, da to neskladje izločimo zavestno, z akcijo in odpovedovanjem vsakega posameznika. To je še posebno zdaj nadvse aktualno, ko se približujemo zimskim šolskim počitnicam in odhajanju na smučanje v tujino. Toda ob tem se ni treba zavzemati za administrativno omejevanje. To ni mogoče. Temveč za zavestno delovanje med ljudmi in tistimi, ki to porabo, ta »uvoz« organizirajo in realizirajo. Nemogoče je namreč, da se domala celotno naše zunanjetrgovinsko področje ukvarja z uvozom, in to na našo nesrečo zelo dobro, da pa se zelo malo ukvarja z izvozom, to je z »bojem za« tržišča in doslednim vključevanjem v mednarodno delitev dela.

Prav zategadelj naj bo izvoz opomin, izziv, opozorilo in, ne nazadnje, tudi ogledalo odgovornosti.

TUNIS — Predsednika zveznega izvršnega sveta Veselina Djuranovića je med uradnim prijateljskim obiskom sprejel tudi tunizijski predsednik Habib Burgiba, ki je izrazil zadovoljstvo nad plodnim sodelovanjem med državama. S premierom Hedi Nuiro se je Veselin Djuranović pogovarjal o poglobitvi odnosov in razširitvi blagovne menjave in drugih oblik gospodarskega sodelovanja ter aktualnem mednarodnem položaju predvsem v luči sklepov 6. konference nevršenih.

NEW YORK — TEHERAN — Varnostni svet Združenih narodov je soglasno pozval iransko vlado naj takoj izpusti talce, ZDA in Iran pa, naj ostale spore rešita po mirni poti. Iranski študentje, ki držijo talce v ameriškem veleposlaništvu v Teheranu, so zavrnili to resolucijo. Teheranski radio je resolucijo pozdravil kot možno pot za pogajanja. Medtem so v Washingtonu sprejeli več ukrepov proti Iranu, vendar njihova vsebina še ni znana. SZ je prvič reagirala na iransko-ameriško krizo z opozorilo, da bo nasprotovala kakršnikoli intervenciji v Iranu. V nedeljo in ponedeljek pa je popolnoma uspel referendum o ustavi teokratske šiitske islamske republike, razen v Kurdistanu in arabskem Huzistanu.

RIAD — Saudski ministrstvo je sporočilo, da so onemogočili še zadnjo skupino napadalcev, ki so 20. novembra zasedli veliko džamijo v Meki. Bejrutski tisk je poročal tudi o žrtvah v nekaterih drugih saudskih mestih, kjer so bile demonstracije in neredi, čeprav uradni predstavniki dvora zanikajo takšne novice. V vzhodne pokrajine je moral dvor poslati 20 tisoč pripadnikov varnostnih sil, kar že samo po sebi priča, da v Saudi Arabiji notranji položaj še zdaleč ni tako miren in normalen, kot bi ga rade prikazale oblasti.

LIZBONA — Vmesne parlamentarne volitve na Portugalskem so pripeljale prvič na oblast združene desničarje. Ta politična koalicija ima zdaj v svojih rokah praktično vse vzvode oblasti. Predsednik Eanes je razpisal volitve, ker v parlamentu nobena stranka ali zveza strank ni imela moči, da bi učinkovito vladala. Demokratična zveza namreva spremeniti ustavo in volilni zakon, v zunanji politiki pa se bo zavzemala za integracijo v Evropsko gospodarsko skupnost in za popolno zvestobo NATO paktu.

LONDON — Po trimesečnih pogajanjih na londonski konferenci o Rodeziji so vse tri strani dosegle sporazum o pogojih za prekinitev ognja. Britanski zunanji minister Carrington je poudaril, da se morajo dogovoriti še o nekaterih podrobnostih mirovnega sporazuma. Sporazum odpira pot do miru in razglasitve neodvisnosti Zimbabveje, v katerem je v večletnem gverilskem boju umrlo nad 20.000 ljudi.

MOSKVA — Sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko je sprejel namestnika kitajskega zunanjega ministra in vodjo kitajske delegacije na pogajanjih o ureditvi odnosov med državama Wanga Yupinga. Prvi moskovski krog se je sicer končal brez konkretnih rezultatov, vendar so opazovalci pozitivno ocenili že samo dejstvo, da sta se SZ in Kitajska dogovorili o nadaljevanju pogajanj v Pekingu.

MIK

Iz razprav delegatov na 1. konferenci Zveze sindikatov Slovenije

Razen delavca in občana
sindikat nima koga ščititi

Ciril Brajer

Na prvi konferenci slovenskih sindikatov je Rafko Mlakar iz Žalca razpravljal o pripravljani srednjeročni planov za obdobje 1981—85 v agroživilstvu. To področje je bistvenega pomena za naš gospodarski in družbeni razvoj, saj lahko odločilno vpliva na osebni in družbeni standard in s tem na zaupanje in počutje delovnih ljudi in občanov. Rafko Mlakar je opozoril, da prav trenutne razmere v preiskbi prebivalstva dokazujejo pomembnost in občutljivost področja in nujnost trajnih, dolgoročnih in stabilnih pogojev gospodarjenja v tej panogi. Prav dejstvo, da v tekočem obdobju le-teh nismo dosegli, je osnovni vzrok za nezadovoljiv položaj v naši preiskbi z živili.

Med cilji in nalogami, ki jih opredeljujemo pri politiki gospodarske stabilizacije, ne smemo pozabiti na pogoje za

njihovo doseganje, na primer na pravočasnost sprejemanja in doslednost uresničevanja ukrepov ekonomske politike. Delegat iz Žalca je poudaril, da premalo racionalno gospodarimo z naravnimi možnostmi, razmerje med potrebami in možnostmi znotraj oddelkov družbene reprodukcije ni usklajeno, z uporabo znanstvenih dosežkov ne moremo biti zadovoljni, v proizvodnji hrane bo treba s stabilnimi pogoji proizvodnje in pridobivanja dohodka preprečiti velika nihanja v proizvodnji, omejiti neskladja med ponudbo in povpraševanjem, povečati izvoz...

Na uresničitvi teh nalog bo lahko zasnovati kakovostne srednjeročne plane v kmetijski proizvodnji in predelavi — so pa prav to še vedno odprta vprašanja, ki zavirajo izdelavo srednjeročnih planov delovnih organizacij s področja agroživilstva,

vsaj v celjski regiji so tako ugotovili. V primarni kmetijski proizvodnji in predelavi se spopadajo z nerešenimi vprašanji, ki izvirajo iz neusklajenih odnosov in interesov med posameznimi temeljnimi organizacijami, kmetijskimi kooperanti, s problemi, ki so posledica ozkih lokalnih interesov, odnosov med proizvodnjo in trgovino, prepoznih in neuspešnih dogovorov in sporazumov na ravni republike in med republikami...

Rafko Mlakar je spregovoril tudi o nepravilnem odnosu, ki ga imamo do zemlje. V naši republiki smo zaradi urbanizacije v 18 letih izgubili skoraj 13 odstotkov površin nadomestiti pa nam jih ne uspe. Prepočasni združujemo razdrobljene površine, melioracija kasni, tudi odnos do dela na zemlji je v družbi podcenjevalen, kar se odraža v (ne)pripravljenosti za sovlaganje v pospešen razvoj kmetijstva. Namensko združujejo sredstva skoraj izključno v kmetijskih občinah — kljub vsemu temu pa so naši naravni pogoji takšni, da bi lahko izvažali marsikakšen prehrambeni izdelek.

Kot enega bistvenih problemov je razpravljalec omenil dalj časa nerešeno neskladje med cenami surovin (na primer koruze) in mesa ter mleka. Porušena razmerja med cenami so povzročila, da je položaj že prav kritičen, zmeda na tržišču koruze, mleka in mesa je spravila živinorejo prav na rob in izgubam v primarni proizvodnji so se že pridružile težave v mesni predelavi. Vse to terja trajnejše dogovarjanje med republikami o osnovnih razmerjih med cenami koruze in mleka ter posameznimi vrstami mesa. Predvsem sindikati težko

zagovarjajo rast cen najpomembnejših prehrambenih izdelkov, a vztrajanje na podražitvah le nekaterih izdelkov je neodgovorno, ruši normalne odnose in povzroča težko popravljivo škodo — v agroživilstvu jo je gotovo že. Skoraj vsa primarna proizvodnja v kmetijstvu in tudi predelava danes poslujeta na meji rentabilnosti, izgube se kopičijo...

Slišali smo (ob obisku predsednika Vinka Hafnerja v občini Žalec, op. ur.) mnenje predsednika ene osnovnih organizacij sindikata občine Žalec s področja primarne kmetijske proizvodnje, da se položaj ne bo izboljšal, dokler CK ZKS in RS ZSS ne bosta spremenila odnosa do kmetijstva. Rafko Mlakar je povedal, da odločnejša zavzetost CK ZKS za reševanje zadreg pri preskrbi že rojeva prve sadove in da je bil za to že skrajni čas. Vprašal pa se je, zakaj je bilo treba čakati, da se je položaj preskrbe tako zaostрил, da je prišlo do nerazpoložena in nezaupanja med delavci in občani. Spregovoril je tudi o vrašjanju odgovornosti za tak položaj in njegove posledice, o vtisu, da vsak lahko krivdo in odgovornost vali na druge in da se krivci med seboj ščitijo. Sindikat mora gotovo biti tisti, ki pri tako pomembnih problemih štiti le delavca in občana. Našel je tudi nekaj subjektivnih slabosti, ki jih sindikat do zdaj ni dovolj uspešno preprečeval. Osnovne organizacije v kmetijski proizvodnji in v trgovini niso odigrale svoje vloge, isto velja za inšpekcijske službe, izvršne svete in uresničevanje nalog pri oblikovanju ustreznih družbenih svetov. Pravocasnno in dovolj glasno je bilo le opozarjanje na bistvene probleme v agroživilstvu.

V družboslovni zbirki založbe Delavska enotnost je izšla knjiga:

Dr. Vladimir Štambuk:

KIBERNETIKA

Možnosti in stvarnost

Knjiga vas želi seznaniti s temelji kibernetike in opozoriti predvsem na nujnost kritičnega odnosa marksizma do kibernetike, kar pravzaprav pomeni, da moramo znova razmisliti o vseh prednostih pa tudi o vseh pomanjkljivostih kibernetike kot discipline, kadar jo uporabljamo pri proučevanju družbe.

CENA: 250 din.

Knjigo lahko naročite na naslov: TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4 ali kupite v naši knjigarni na Tavčarjevi 5 v Ljubljani.

Razprava, ki je ni bilo na konferenci

Sestavek je izzvenel v molk

Damjan Križnik

Dolgo je sestavljal Edo Kričej svoj prispevek o planiranju, s katerim je hotel iz izkušenj večtisoččlanskega kolektiva ravenške Železarne prispevati svoj kamenček v pester mozaik I. konference ZSS in več gosto popisanih listov mu je uspelo, preden je zadovoljen odložil svinčnik.

Pražnje, kot se za predsednika konference OO ZS ob takih priložnostih spodobi, se je tega dne oblekel, odpotoval v Ljubljano in v skupščini SRS oddal prijavnico za razpravo. Sédel je v kot na galeriji, pozorno poslušal uvodničarja in razpravljalce in čakal na svoj trenutek. Toda govorniki niso spoštovali časovne omejitve za svoje nastope; le

sedem se jih je do glavnega od-mora (in kosila) zvrstilo pred mikrofonom).

»Oddaj pismo svoj referat, saj vidiš, ne boš niti o polnoči na vrsti, če bo šlo tako naprej« smo mu svetovali novinarji.

»Ne, to pa ne! Povedati imam marsikaj in konkretnega«, je vztrajal.

In je odšel v eno izmed sob. Medtem ko seje razprava nadaljevala in so skorajda vsi govorniki začeli svoj nastop s tistim značilnim stavkom »strinjam se z gradivom in uvodnim referatom, ki je bil...«, je Edo Kričej s svojo težko orodjarsko roko tolkel po pisalnem stroju in toliko

časa krajšal svoj prispevek, dokler ga ni ostalo le za vsega tri strani. Potlej je spet čakal na svoj trenutek. »Vsak čas bo napočil«, si je mrmral v brado in niti v bife si ni upal zmociti grla, ki so mu ga cigarete med tipkanjem dodobra osušile.

Okoli 16.45 pa je Kričej zbudil pri srcu: predsedujoča je prekinila razpravo. Le sam ve, koliko ga je to prizadelo. Njega, njegove sodelavce... In medtem, ko je razmišljal, ali naj odda svoj referat ali ne, je samega sebe vsaj za silo potolažil z besedami:

»Sicer sem pa tako opazil, da je to bolj konferenca republiških odborov kot pa celega slovenskega sindikata...«

Zapisek iz Domžal

Zgodovino ljudstvu!

Ivo Kuljaj

Vest, da so pred dnevi v Domžalah izdali dolgo pričakovano publikacijo »Zbornik občine Domžale« in knjigo »Pomniki revolucionarnega delavskega gibanja in narodnoosvobodilnega boja v domžalski občini«, ki skupaj izpolnjujeta vrzel v zapisih o naši krajevni zgodovini, utegne delovati prav suhoparno in nezanimivo, če je ne osvetlimo z nekaterih značilnih zornih kotov. Seveda nam ne gre zgolj za to, da bi pisali o tem, kako je do izida obeh edicij sploh prišlo, o denarju itd. Kajpak ne moremo reči, da s tem, denimo, denar ni zanimiv. Nasprotno, kot pri vsaki stvari danes je prav denar tisti, okrog katerega se vse vrti. Kot pa vemo, se denar za knjigo (če hočete — tudi zgodovinsko) nekako le najde, seveda, če tisti, ki z njim razpolagajo, na stvari ne gledajo ozko... Domnevamo, da gre pravzaprav za kulturno raven, ki je potrebna, da lahko postane nekaj »nujno« ali narobe.

Domžalski primer nam zgovorno potrjuje naše razmišljanje. Kot smo slišali na priložnostni tiskovni konferenci, tudi v Domžalah ne bi mogli govoriti o izidu omenjenih knjig, če se zanje ne bi zavzeli ljudje na nekaterih odločilnejših mestih. Vprašanje je, kaj so s tem dosegli, ali zgolj nove »platnice«, ki bodo krasile stanovanjske knjižne police ali še kaj drugega. Sodeč po zanimanju delovnih ljudi in občanov (obe knjigi pohajata), tisto drugo. To pa pomeni, da postaja zgodovina živa, znanost, ki jo ljudje nujno potrebujejo, in ne nekaj, kar je samo sebi namen.

Optimistično ugotavljamo, da je dobra volja za sodelovanje tako pri »izvajalcih« kot tudi pri »porabnikih« zgodovinske zna-

nosti. Načelo zgodovine »zgodovina je učiteljica življenja« s tem vse bolj postaja realnost našega prostora in časa. To niso puhle fraze, če vemo, da delovni človek v procesu oblikovnjave socialistične zavesti nujno potrebuje zgodovino. Kako si bo sicer znal razložiti sodobna gospodarska, politična pa tudi kulturna in druga dogajanja, če ne bo poznal njihovih zgodovinskih vzrokov. Gre za globalno kot tudi lokalno razumevanje najrazličnejših tokov. Pomembno je oboje, čeprav se dogaja, da smo pogosto kos mednarodnim dogajanjem, nikakor pa, denimo, ne razumemo zeli, ki je zrasla na domačem vrtu. No ja, včasih se niti ne potrudimo, da bi jo razumeli, ker nam tako bolj ustreza, spet drugič bi jo radi, nimamo pa ustreznih virov. In če med te virove sodijo tudi zgodovinski, potlej ne moremo miže mimo zgodovinske obdelave glavnih značilnosti domžalske krajevine zgodovine od antike do danes. Nasprotno, domžalska prizadevanja lahko postavimo v oltarje. Še toliko bolj, ker pomenita obe knjigi nekakšno inventuro procesov v zgodovinskem razvoju, kakršne doslej na Slovenskem še nismo imeli. Kaže pa, da domžalska akcija slovenskega zgodovinskega društva ne bo osamela, kajti, kot so dejali predstavniki društva, način obdelave domžalske zgodovine pomeni pravzaprav vzorec za podobna dejanja zgodovinarjev tudi v drugih slovenskih občinah.

S tem začnemo pisati tudi novo poglavje v delu slovenskih zgodovinarjev, ki tako sledijo širšim družbenim hotenjem in vse bolj postajajo del naše »vse-delovne skupnosti«, kot je to označil profesor dr. Ferdo Gerstlin.

Sedem mesecev po potresu

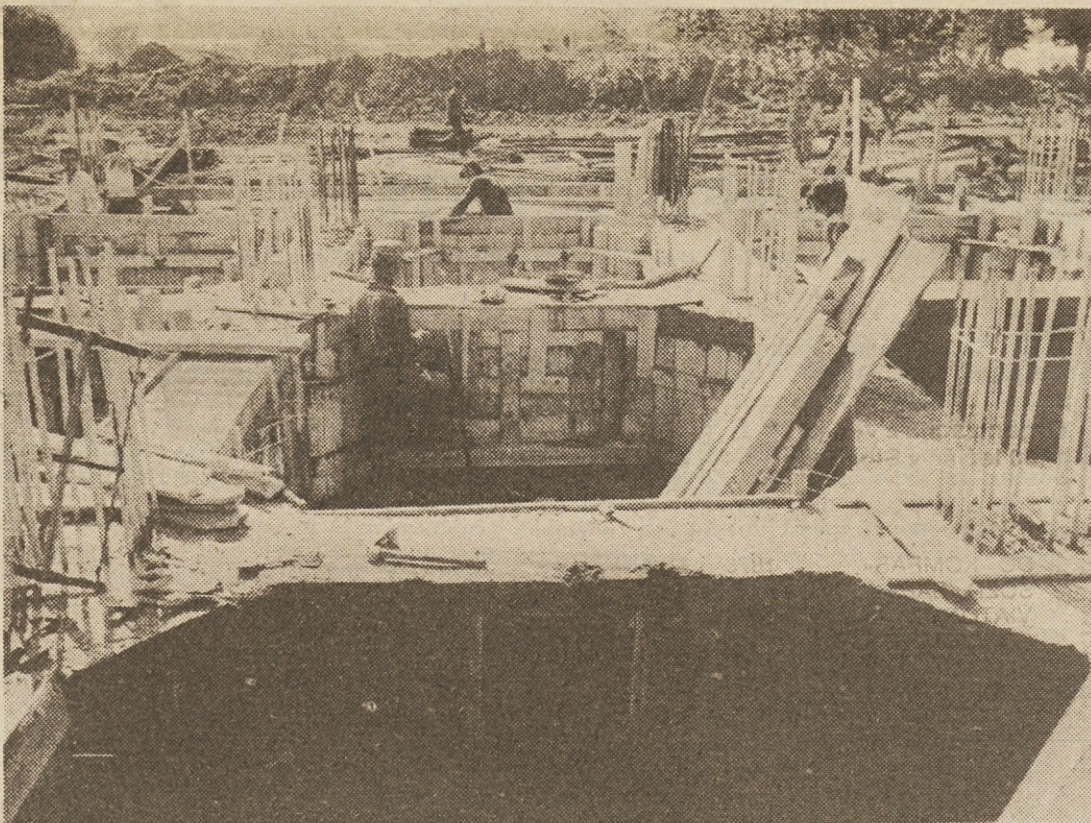
Črna gora si zdravi rane

Savić Jovanović

Potres v Črnogorskem primorju je 15. aprila letos v nekaj sekundah porušil tisto, kar je več stoletij ustvarjala človeška roka. Izginila so mnoga ognjišča v vaseh in mestih primorskega juga, mnogi gospodarski objekti so onespoboljeni, izginila je lepota starodavnih mest, ki so pričala o viharni in bogati zgodovini. Katastrofa, ki se v zgodovini redko ponavlja. Škoda je velika in ji ni videti konca. V tej nesreči pa je človek ostal vzravnán. Z močjo in svojim umom se je požrtvovalno lotil dela, da ozdravi in pozdravi rane, da ne le obnovi nekdanjo podobo prizadetega območja, ampak da ustvari lepše in bogatejše možnosti za svoje življenje.

Ko s tega časovnega odmika po sedmih mesecih in pol ocenjujemo, kaj je bilo doslej storjenega pri obnovi in graditvi prizadetega območja, lahko rečemo, da je bilo storjenega precej. Sedem mesecev je premalo, da bi dosegli vse, kar je potrebno. S pomočjo, ki je v različnih oblikah prihajala iz vse države in tujine, je bilo narejenega veliko. Sprejeti so bili nujni predpisi, pripravljene so urbanistični načrti in drugi pomembnejši projekti, organizirali so strokovno pomoč za občane, končali so obsežne geološke in seizmične raziskave, brez katerih bi bila graditev tvegana, odstranili so ruševine, na vsakem objektu so določili stopnjo poškodbe, ocenili so škodo. Z gradbeno operativno iz vse države so sklenjene pogodbe o obnovi in graditvi stanovanjskih in drugih poslopij, ob velikanskih, pogosto tudi nadčloveških prizadevanjih je spet stekla proizvodnja kjerkoli je bilo mogoče, skoraj pravočasno so zagotovili pouk, organizirano je zdravstveno varstvo ljudi.

V Črni gori pa je na prizadetem območju pod šotori, v prikolah ter v stanovanjih in hišah prijateljev in sorodnikov še vedno kakih 1.300 družin, vendar najkasneje do polovice decembra nobena ne bo ostala brez trdne strehe nad glavo. V sedmih občinah, ki jih je potres najbolj prizadel, gradijo kakih 2.000 stanovanj v montažnih objektih, ki bodo gotovi do konca leta,

Gradijo tudi približno 2.500 stanovanj v trdni gradnji. Del teh stanovanj bo končan do novega leta, preostanek pa v začetku prihodnjega. To je del začasnega programa za obnovo in graditev, obenem pa že tečejo tudi priprave za sprejetje dolgoročnih sanacijskih programov.

Vse Črnogorsko primorje in njegovo zaledje je zdaj veliko gradbišče. Popravljajo in gradijo nove domove, postavljajo montažne hiše in barake.

Vendar kaže biti stvaren in priznati, da vsega tistega, kar je bilo načrtovano in dogovorjeno, niso uresničili. Razlogi za to so številni. Predolgo smo zavlačevali z reševanjem posameznih težav, denimo z izdelavo tipskih sanacijskih projektov. Gre tudi za dolgoletne nerešene premoženjsko-pravne odnose in spore, za počasnost sodišč, neorganiziranost posameznih strokovnih služb občinskih skupščin, za pomanjkanje delavcev, še zlasti v ogroženih vaseh. Tržišče gradbenega materiala navkljub pri-

zadevanjem ni ustrezno organizirano. Cene posameznih izdelkov so pretrajno visoke, nekateri trgovci vidijo samo zasluzek, še posebej navijajo cene zasebni prevozniki.

Na prizadetem območju dela gradbena operativna iz vseh republik in pokrajin. Delo in prizadevnost gradbincev lahko ocenimo kot zelo ugodno. Deževje in nedavne poplave v tej republiki so zavrle gradnjo, vendar ugotavljajo, da bodo dogovorjeni objekti sezidani. Do takrat bo ogroženo prebivalstvo živele v drugih razpoložljivih prostorih — v turistično gostinskih objektih, počitniških domovih in vikendih.

To je nujna oblika samopomoči. Nič manjše niso naloge pri obnovi gospodarstva, infrastrukture, vstevši porušeno obalo, v socialnem in zdravstvenem varstvu, v izobraževanju, kulturi, znanosti. Uspeh pri odpravi posledic potresa bo precej odvisen tudi od tega, kako hitro bo obnovljeno delo gospodarstva in

kako bo usposobljeno za to, da bo znova ustvarjalo dohodek, iz katerega bodo financirali ne samo tekoče potrebe, ampak tudi obnovo in razvoj.

V prihodnjem obdobju bo potrebno še bolj pospešiti gradnjo samoupravnega koncepta obnove in graditve prizadetega območja. S tem mislimo na ustvarjalno, učinkovito in kakovostno delo vseh subjektov družbenega življenja in na popolno mobilizacijo delovnih ljudi pri sprejemanju dolgoročnih načrtov in programov obnove in graditve. Ti načrti in programi morajo upoštevati bistvene spremembe v družbenoekonomskem položaju republike, ki jih je prinesla ujma, in morajo biti sestavni del njenega družbenoekonomskega razvoja v prihodnjih nekaj letih.

Pred praznikom je slavnostni zeleni vlak prižgal zeleno luč prvi na novo modernizirani 63 kilometrov dolgi progi Ljubljana—Zidani most. Nove avtomatske signalne in druge naprave bodo omogočale gostejši in še veliko varnejši promet. Propustnost enega najbolj prometnih odsekov magistrale Jesenice — Djevdjelija se bo s tem skoraj podvojila. Stroški modernizacije niso bili majhni, saj so dosegli nekaj 100 milijonov dinarjev, vendar železničarji zatrjujejo, da se jim bo investicija kaj kmalu obrestovala.

Zeleni vlak je progo odprl. Toda kot nalašč — ali pa iz navade — v Ljubljano je pripeljal — z zamudo 17 minut in 50 sekund!

PRVI V TURIZMU SLOVENIJE

POTI RAZVOJA

Pred skoraj tridesetimi leti, z osamosvojitvijo predstavništva »Putnik« v Ljubljani, so se začeli formirati prvi začetki »Kompasa«.

Dvajset delavcev v prvih letih poslovanja je ustvarilo 18 milijonov, danes jih zaposluje več kot 1700 delavcev, ki bodo realizirali nad 4 milijarde dinarjev. »Kompas« se udeležuje z več kot 10 odstotki v priložnosti tujih valut od skupnega jugoslovanskega turističnega prometa.

Delovno organizacijo »Kompas« sestavlja 14 TOZD in Delovna skupnost skupnih služb. Skoraj vse poslujejo pozitivno. Nekatere, zahvaljujoč boljšim pogojem dela, ustvarjajo tudi boljši dohodek. V zadnjih letih so mnogo investirali za gradnjo lastne hotelsko-gostinske mreže, tudi ob neugodnih kreditnih pogojih. Dosti objektov je prišlo v sestav »Kompasa« z integracijo.

Srednjeročni načrt do leta 1980 je »Kompas« relativno dobro ustvaril. Modernizirali so hotele na Bledu in v Dubrovniku, avto kamp v Novalji s kompletno infrastrukturo. Številne poslovalnice so prirjene za sodobno poslovanje. Posebno si prizadevajo za poslovalnice na mejnih prehodih, ki predstavljajo turistična vrata Jugoslavije, vendar tu še vedno primanjkuje turistično-informativnega gradiva.

»Kompas« ima na voljo 40 avtobusov, voznik park se povečuje z nakupom novih avtomobilov »mercedes« in »mann«. Služba rent-a-car ima več kot 1000 vozil. Vozni park bodo v prihodnje obnavljali pretežno z avtomobili, izdelanimi v Jugoslaviji. Za kompletno izpolnitev nalog, predvidenih s srednjeročnim načrtom bodo porabili 505 milijonov dinarjev, kar predstavlja 25 odstotkov od skupnega zneska (dve milijardi), kolikor vlaga republika za investicije v turistično gospodarstvo.

DEVIZNI PROMET

Ob prizadevanju »Kompasa« je letos obiskalo Jugoslavijo več tujih gostov kot prejšnjo sezono. Nastanili so jih v hotelih širom po Jugoslaviji, v katerih je »Kompas« imel stalno okoli 50.000 potnikov. Na ta način so ustvarili velik devizni prihodek.

Razen tega so v razvoju deviznega prihodka imele veliko vlogo tako imenovane »big ture«, posebno pripravljene za ameriški trg, v katere so vključena glavna turistična središča vse Jugoslavije in pomembna mesta Evrope. V

ustvarjanju teh tur je imelo odločilno vlogo predstavništvo »Kompasa« v New Yorku. V delo tega predstavništva pa »Kompas« vlaga velika sredstva.

»Kompas« bi zanesljivo posloval še veliko bolje, če bi rešili probleme okrog priznanja statusa izvoznika. Sklep ZIS o višini devizne stimulacije bo mnoge organizacije in »Kompas« razbremenil skrbi glede reševanja vprašanj letnih bilanc. Po besedah direktorja delovne organizacije »Kompas« Egona Konradija, opredelitve še niso povsem soglasne in še niso našli prave rešitve za devizni dinar. To bo vzrok, da bo slika dohodkovnega stanja znatno neugodnejša v mnogih organizacijah združenega dela turističnega in gostinskega gospodarstva.

VLOGA »KOMPASA«

Čeprav se je širitev »Kompasa« začela dokaj pozno v primerjavi s podobnimi delovnimi organizacijami, je bila dinamika razvoja hitra in tako ima danes »Kompas« poslovalnice širom po Jugoslaviji. Rast jugoslovanskega turizma je tesno povezana z dosežki »Kompasa«. Na vsej razvojni poti, od formiranja do današnjih dni, sodeluje »Kompas« z okoli 10 odstotki v skupnem deviznem prilivu, ustvarjenem v Jugoslaviji od turizma. Dobro vodena kadrovska politika je dala številne strokovnjake, ki so se vključili v delo tudi zunaj matične hiše.

»Kompas« je sodeloval pri reševanju mnogih problemov, ki so neposredno v zvezi z nadaljnjim razvojem turizma v Jugoslaviji. Zapažena je vloga predstavnika tega podjetja v sekcijah, vezanih za skupen nastop na tujih trgih, na sestankih v Gospodarski zbornici Jugoslavije in drugih institucijah.

Aktivnost »Kompasa« v tujini najbolje potrjuje podatek, da so preko ankete, izvedene pred nekaj leti v SR Nemčiji, »Kompasovo« turistično agencijo uvrstili med največje in najaktivnejše na tem trgu. Ni slučajno, da so se nekateri delavci »Kompasa« vključili v delo v številnih mednarodnih

organizacijah na področju turizma.

V mednarodnem načrtu je prav tako pomembna vloga »Kompasa« kot pobudnika mnogih, pomembnih akcij. Delo MTO-Mediterranske turistične agencije si ne moremo zamisliti brez udeležbe predstavnikov te naše delovne organizacije.

Osnovni cilj te agencije je, da bi pospešili sodelovanje v turističnem načrtu držav Sredozemlja in njihovem skupnem nastopu na drugih trgih. Na pobudo »Kompasa« leta 1976 so ustanovili delovno skupino potniških agencij Balkana z namenom, da bi izboljšali medsebojno sodelovanje in razvoj turizma v tej regiji. Skratka, »Kompas« je v svojem 30-letnem poslovanju znatno prispeval k širjenju spoznanja o turističnih možnostih Jugoslavije, pa tudi o njenem političnem ustroju in ljudeh. To še toliko bolj, ker »Kompas« sodeluje z več kot 1400 partnerji v svetu in je priroten skoraj v vseh državah in na vseh celinah.

SMERNICE NAČRTA ZA 1980. LETO

Smernice načrta temeljnih organizacij so zasnovane na temeljih izpolnitve določenih ciljev in interesov delovnih ljudi v »Kompasu«. Predvidevajo porast skupnega prihodka, dohodka, čistega dohodka, sredstev za splošno porabo in razširitev materialne osnove dela. Med temeljne cilje sodijo vsekakor vodenje dobre investicijske politike, združevanje sredstev, povezovanja na dohodkovnih odnosih in podobno.

Načrt delovne organizacije bo rezultat skupnega dogovarjanja in sporazumevanja, na podlagi realnih možnosti rasti vsake temeljne organizacije združenega dela. Načrt bodo sprejeli z referendumom, kar bo omogočilo popolno demokratičnost v delu.

Organizacija z več kot 1000 ležišč v Sloveniji

	ležišč
1. HTP PORTOROŽ	3970
2. SOZD »EMONA«	3805
3. DO »KOMPAS«	1876
4. SOZD »SAP-VIATOR«	1704
5. SOZD »ALPETOUR«	1645
6. SOZD GHT Ljubljana	1285
7. RADENCI	1145

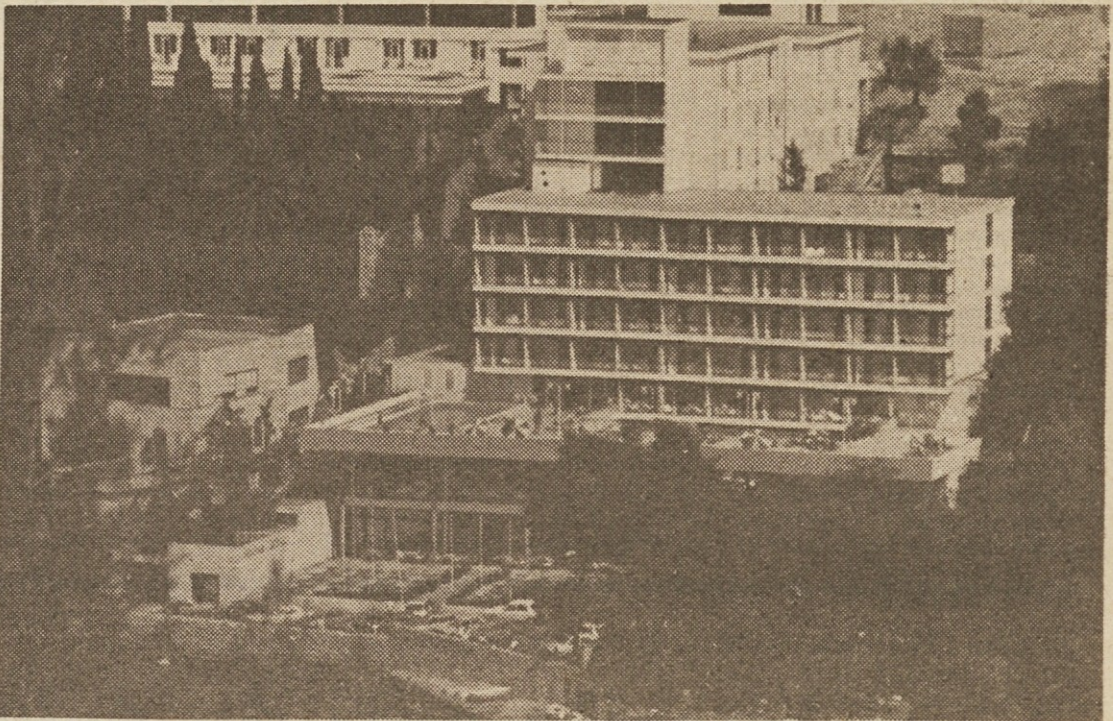
Iz gornjega lahko povzamemo, da je »Kompas« tretji po številu ležišč v Sloveniji. Po skupnem prihodu je »Kompas« prvi v SR Sloveniji. S skoraj trikrat manjšim prometom je na drugem mestu »Emona«, nato ji sledi HTP Portorož itd. Po družbenem proizvodu in skupnem prihodu je »Kompas« v vrhu jugoslovanskega gospodarstva.

Kot sovlagatelj je Kompas sodeloval pri gradnji novega sodobnega zdraviliško-hotelskega sodobnega objekta v Dobrni v skupnem znesku 65.200.000 din.

Poleg obnov nekaterih poslovalnic je Kompas investiral tudi v gradnjo novih. Na sliki nova poslovalnica v Pulju, ki je s svojo idealno lokacijo uspešno zaživela že v prvi sezoni.

KOMPAS HOTEL – DUBROVNIK na najlepšem delu Lapada

Posodobljen avtobusni park z novimi vozili MANN in MERCEDES

Kompasovi hoteli v alpskem delu Slovenije so izredno primerni za zdrav in rekreativni oddih.

Svet Zveze sindikatov Jugoslavije o gospodarskem razvoju v naslednjem letu

Ustvarjati več, trošiti manj

Zorica Bosnić — Vujadinović

Na seji 27. novembra v Beogradu je svet Zveze sindikatov Jugoslavije — predsedoval mu je Mika Špiljak — sprejel stališča Zveze sindikatov o osnutku resolucije o politiki gospodarskega razvoja v prihodnjem letu, obravnaval je razvoj delegatskega skupščinskega sistema in imenoval izdateljski svet časopisa »Rad«.

Čeprav je bil osnutek resolucije o politiki gospodarskega razvoja v prihodnjem letu predmet večurne razprave že na seji predsedstva sveta ZSJ je ta tema ob večji stabilnosti gospodarjenja, vendar v praksi te opredelitve premalo spoštujemo. Vse to velja upoštevati pri sprjemanju resolucije za prihodnje leto, tako

da bi bile družbene opredelitve čim bolj stvarne. Člani sveta ZSJ so sprejeli pripombe in predloge, ki jih je k osnutku resolucije pripravilo predsedstvo. V njih je med drugim poudarjeno, da se bo sindikat zavzemal za stabilizacijo ob počasnejši rasti vseh oblik porabe, za dogovarjanje in sporazumevanje kot temelja pri določanju in uresničevanju razvojne in gospodarske politike. Ob tem svet

Mika Špiljak:

Za sindikat je še kako pomemben odnos do dela

V osnutku resolucije so vse oblike porabe tudi to pot predlagane nad realnimi možnostmi zato, ker se je v praksi poraba doslej pač tako gibala. To pa vodi k inflaciji in plačilnemu primanjkljaju s tujino in zato je treba takšno prakso odpraviti. Razloge za takšno stanje najraje iščemo v svetovnih cenah, čeprav je razlog v čezmerni porabi, vsehve osebne dohodke, ki presego naše možnosti. Zato mora biti organizacija sindikata usmerjena v omejevanje vseh oblik po-

rabe (od osebne, splošne in skupne do investicijske) v realne okvire.

Za organizacijo sindikata je posebej pomemben tudi odnos do dela, saj so prav tu še velike možnosti za varčevanje in gospodarno poslovanje. Sindikat se bo zaradi tega moral spoprijeti z neopravičenimi izostanki z dela, z neracionalnim izkoriščanjem delovnega časa, saj vse to zelo draži proizvodnjo in zmanjšuje skupna prizadevanja za stabilizacijo.

ZSJ tudi ugotavlja, da so ukrepi, ki so predlagani za spodbujanje izvoza nezadostni. Sindikat se bo zavzemal za to, da se del dohodka, ki je rezultat ugodnejših tržnih razmer, usmeri k širjenju materialne osnove dela, pa za to, da delovne organizacije izločajo več sredstev iz dohodka za razširjeno reprodukcijo, osebni dohodki pa naj naraščajo v skladu z dohodkom in storilnostjo.

To so samo nekatere temeljne pripombe k osnutku resolucije, vendar bodo o tej problematiki še dogovorili, ko bodo določali konkretne naloge sindikata pri uresničevanju resolucije.

Razvoj delegatskega skupščinskega sistema, ki je bil druga pomembna točka sestanka, je po oceni članov sveta ZSJ izjemnega pomena za celotne družbenoekonomske odnose.

Glede na to, da ima zveza sindikatov posebno odgovornost pri

so menili člani predsedstva. Temeljne opredelitve v resoluciji za prihodnje leto morajo biti omejene na stabilizacijske ukrepe, realno splošno in skupno porabo in realne investicije, pri čemer mora biti delavec čim bolj spodbujan za boljše gospodarjenje, saj varčevanje pomeni racionalno poslovanje, ne pa zategovanje pasu.

V osnutku resolucije so zavrnil predlog, ki terja počasnejši rast osebnih dohodkov od storilnosti. To je v nasprotju s stališčem Zveze sindikatov, da morajo biti osebni dohodki odvisni od storilnosti.

— Na seji izvršilnega odbora Ljubljanske banke — združene banke so ugotovljali, da bi morala biti najpomembnejša naloga bank v prihodnjem letu pospeševanje jugoslovanskega prodora na tuje trge.

OD SOBOTE DO SOBOTE

Ponedeljek, 3. decembra

— V Ljubljani se je pričel seminar o možnih poteh razvoja in načinov življenja, ki ga prireja ekonomska komisija združenih narodov za Evropo.

— Izvršni odbor stanovajske skupnosti Slovenije je ocenil, da bi morali v naši republici v prihodnjem srednjeročnem obdobju zgraditi 65 tisoč stanovanj.

— V Celju se je pričel teden domačega filma.

Torek, 4. decembra

— Predsedstvo SR Slovenije je ocenilo in obravnavalo nekatera vprašanja s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

— Po statističnih ugotovitvah je znašal slovenski družbeni proizvod leta 1978 nekaj več kot 146 milijard dinarjev ali za 24,4 odstotka več kot leta 1977.

— Ljubljanska medicinska fakulteta Univerze Edvarda Kardelja je slavila 50-letnico svojega dela in obstoja.

— V Ljubljani se je končal dvodnevni posvet o položaju otroka v samoupravni socialistični družbi.

— Republiški odbor sindikata delavcev delovnih skupnosti družbenih in državnih organov je obravnaval osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za usklajeno urejanje odnosov pri pridobivanju in razporejanju dohodka.

Sreda, 5. decembra

— Predsedstvo SFRJ je razpravljalo o stroških za razne mednarodne manifestacije, ki jih prirejamo.

— Na seminarju zveze socialistične mladine je tekla beseda o uresničevanju Titove pobude o kolektivnem delu in odgovornosti.

— Koordinacijski odbor za urejanje odnosov med samoupravno družbo in verskimi skupnostmi pri predsedstvu republiške konference SZDL je ocenil delovanje rimskokatoliške cerkve med Slovenci na tujem.

— Mešana jugoslovansko-italijanska zbornica je razpravljala o sodelovanju med državama, govor pa je bil tudi o delitvi dela v prosti industrijski coni.

— Na zveznem komiteju za kmetijstvo ugotovljajo, da je v primerjavi z lanskim letom večji pridelek koruze, sladkorne pese, sočnice in sadja, manj pa smo pridelali pšenice.

— Izvršni svet skupščine SR Slovenije je izoblikoval predlog resolucije o izvajanju družbenega plana republike za prihodnje leto.

— Na seji izvršilnega odbora Ljubljanske banke — združene banke so ugotovljali, da bi morala biti najpomembnejša naloga bank v prihodnjem letu pospeševanje jugoslovanskega prodora na tuje trge.

Četrtek, 6. decembra

— V Ljubljani poteka četrti dan seminarja združenih narodov o možnih oblikah razvoja in načinu življenja.

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije o osnutku resolucije razvoja v letu 1980

Stabilizacija ni zategovanje pasu!

Zorica Bosnić — Vujadinović

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je pred prazniki v Beogradu obravnavalo osnutek resolucije o gospodarskem razvoju Jugoslavije v prihodnjem letu. Po večurni razpravi so ta dokument ocenili kot sprejemljiv, imeli pa so mnogo pripomb in predlogov. Že na začetku razprave so člani predsedstva vztrajali, da je treba pri opredeljevanju razvojnih možnosti v prihodnjem letu upoštevati uresničevanje srednjeročnega razvojnega načrta ter sedanje uresničevanje stabilizacijskega programa, investicijske politike, dohodka in njegove de-

litve. Analiza gospodarskih gibanj v tem letu kaže, da od dogovorjene politike precej odstopamo, zlasti kar zadeva gospodarske stike s tujino in investicijsko politiko. Cene naraščajo mimo dogovorjene ravni, inflacija se nadaljuje, poraba je neuskaljena z ustvarjenim dohodkom, v gospodarskih stikih pa je namesto dogovarjanja in sporazumevanja vse preveč državnega vmešavanja. Člani predsedstva so upoštevali vse to in ocenili, da osnutek resolucije ponuja malo novih in konkretnih rešitev in da stabilizacije ni mogoče zagovarjati izključno

z zategovanjem pasu delavcev, toliko prej, ker mnogi ukrepi, ki jih predlaga ta dokument, ne kažejo na stabilizacijo.

Poudarili so, da so osebni dohodki najmanj krivi za nestabilnost, zato je treba vzroke iskati v skupni porabi, ki pa ni isto kot osebni dohodki. Nestabilnost povzročajo tudi investicije, ki peljejo k izgubam, previsoki pa sta tudi splošna in skupna poraba. Stabilizacijski ukrepi se niso obnesli v združenem delu, še manj pa v družbenih dejavnostih, kjer osebni dohodki naraščajo mnogo hitreje od dohodka.

Kar zadeva zunanjetrgovinske

odnose očitajo osnutku resolucije, da ponuja preveč administrativnih ukrepov ne pa dogovarjanja in sporazumevanja. Isto velja tudi za investicijsko politiko. Nekatere predlagane rešitve vsebujejo celo inflacijske elemente, medtem ko je 113. člen zakona o združenem delu povsem »pozabljen«, tako da ni jamstva, da bosta skupna in splošna poraba naraščali počasneje kot dohodek. Umirjanje cen in življenjskih stroškov terja ukrepe od občin pa vse do federacije, vendar takšne, ki jih bomo enako izvajali tako v združenem delu kot v družbenih dejavnostih —

so menili člani predsedstva.

Temeljne opredelitve v resoluciji za prihodnje leto morajo biti omejene na stabilizacijske ukrepe, realno splošno in skupno porabo in realne investicije, pri čemer mora biti delavec čim bolj spodbujan za boljše gospodarjenje, saj varčevanje pomeni racionalno poslovanje, ne pa zategovanje pasu.

V osnutku resolucije so zavrnil predlog, ki terja počasnejši rast osebnih dohodkov od storilnosti. To je v nasprotju s stališčem Zveze sindikatov, da morajo biti osebni dohodki odvisni od storilnosti.

Sindikati in Zveza socialistične mladine Kosova o zaposlovanju

Najti hitrejša pota do dela

Tomislav Kadić

Na skupni seji predsedstva sveta Zveze sindikatov Kosova, predsedstva pokrajinske konference Zveze socialistične mladine in izvršnega odbora skupščine pokrajinske samoupravne interesne skupnosti za zaposlovanje so razpravljali o uresničevanju politike zaposlovanja v minulih treh letih in pol.

Uvodoma je govoril član predsedstva zveze sindikatov Šefki Bitići, sicer predsednik komisije za zaposlovanje, ki je poudaril, da so bile v zadnjih treh letih in pol ustvarjene možnosti za zaposlitev velikega števila nezaposlenih ljudi. Hkrati so precej storili za sprejem delavcev, začasnno zaposlenih v tujini, kot tudi za

večje zaposlovanje mladih strokovnih kadrov.

V uvodnem izvajanju kot tudi v razpravi, ki je bila zelo bogata, so poudarili, da je bilo v tem obdobju storjenega zelo mnogo za zaposlovanje nezaposlenih, navkljub temu pa niso bili doseženi zadovoljivi rezultati. Družbeni načrt za razvoj Kosova za obdobje 1976—80 je namreč predvideval, da bi zaposlenost v družbenem sektorju naraščala po stopnji 7,5% ali da bi v tem petletnem obdobju dobilo zaposlitev približno 58.458 ljudi, kar pomeni, da bi se moralo vsako leto zaposliti 11.695 ljudi. V minulih treh letih in pol pa se je število zaposlenih v družbenem sek-

torju povečalo povprečno na leto za 6.400, kar v odstotkih znaša 5,1%; to pa je za 2,4% manj od načrtovane stopnje zaposlovanja.

V razpravi so še posebej poudarili, da so mladi strokovni kadri med nezaposlenimi udeleženi kar s 30%, medtem ko je ženski 20,3%, kar pa ni v skladu z dogovorjeno politiko o hitrejšem in večjem zaposlovanju mladih in žensk.

Na tej seji so govorili tudi o zaposlovanju pripravnikov in povedali, da so jih v minulem triinpolletnem obdobju zaposlili samo 4.188, in sicer 3.128 v gospodarstvu ter 1.060 v negospodarskih dejavnostih. Menili so,

da letni obseg zaposlovanja pripravnikov ni skladen z letnim naraščanjem zaposlenih v pokrajini.

Eden izmed glavnih razlogov za zaostajanje pri zaposlovanju je neuresničevanje predvidene stopnje gospodarskega razvoja pokrajine Kosova. Drugi razlog za zaostajanje pa je, da v pokrajini ni dovolj razvita ustrezna šolska mreža, ki bi dajala strokovne kadre, potrebne gospodarskim in negospodarskim dejavnostim. Zgovoren je podatek, da skoraj 43% prostih delovnih mest že vrsto let ne morejo zasesti zaradi pomanjkanja ustreznih strokovnih kadrov.

Na tej skupni seji so opozorili

Tradicija ob prazniku republike: vrsta delovnih zmag kolektivov

Prvi koraki k poslovnemu sodelovanju papirničarjev in grafikov

Proizvodne zmogljivosti — Nikoli ni prepozno družbeni standard

Ivan Kuljaj, Marjan Brojan, Marijan Lipovšek

Ob dnevu republike so se v Sloveniji zvrstile številne prireditve, od katerih so za gospodarstvo še zlasti pomembne otvoritve novih proizvodnih objektov. Pravzaprav bi težko našli vse, saj so praznični mozaik poleg večjih sestavljala tudi številna drobna slavja, ki so po svoje tudi velika. Mislimo na številne lokalne slovesnosti, v katerih so občani dobili nove ambulante, kulturne domove, asfalt, pitno vodo itd.

Še zlasti praznično je bilo v Trebnjem, kjer so z otvoritvijo proizvodnih prostorov za izdelavo varjenih železnih konstrukcij in plošč za strehe in fasade v Trimu storili nov korak v nenehni širitvi. Gre za kapitalno intenzivno investicijo dokaj konjunkturne panoge, ki ima zelo obetavno prihodnost tako doma kot v tujini.

Slavnostni govornik v Trebnjem je bil Stane Dolanc, ki je med drugim dejal, da uspehi Trima niso pomembni samo za Trebnje in okolico, temveč za razvoj slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva v celoti. To je vsekakor res, kajti usoda mnogih proizvodnih prostorov v naši deželi je prav v rokah 720 delavcev Trima. Ta delovna organizacija je v desetih letih obstoja povečala skupni prihodek od 11 na 400 milijonov dinarjev, z novimi proizvodnimi zmogljivostmi in sodobnejšo tehnologijo pa bo povečala proizvodnjo železnih varjenih konstrukcij z dosedanjih 4000 ton letno na več kot 10.000 ton letno. To pa še ni vse. Med našim obiskom v Trimu so nam njegovi predstavniki povedali, da nameravajo zdajšnjo proizvodnjo povečati še za dvakrat. Se nam torej tudi v Trebnjem obeta nov gigant? Najbrž do odgovora na to vprašanje ne bo potrebno čakati predolgo, kajti Trimo se je že izkopal iz začetnih težav, ki spremljajo tovrstno proizvodnjo...

Ko beležimo nove delovne zmage ob prazniku naše republike, seveda ne moremo mimo osrednje ljubljanske proslave, ki so jo združili z otvoritvijo nove Litostrojeve tovarne viljarjev in mobilnih dvigal. Na slovesnosti so položili tudi temeljni kamen za novi objekt livarne jeklene litine. Ob otvoritvi nove tovarne je govoril Marko Bulc, ki je med drugim povedal, da je buržoazija stare Jugoslavije leta 1936 likvidirala tedanje »Strojne tovarne in livarne«, ne menec se za delavce, ki so izgubili delo in kruh. Že takrat je tovariš Leskošek kot

tajnik delavskih sindikatov izjavil: »Pri nas bodo strojne tovarne še stale, toda gradil jih bo nekdo drug.« Njegove preroške besede je delavski razred pod njegovim vodstvom uresničil že pred 33 let in jih danes uresničuje znova...

Tovarno je odprl Franc Leskošek-Luka, ki je pognal prvi numerično krmiljeni stroj. Pismo litostrojskih delavcev s čestitkami Titu ob dnevu republike pa je prebral lanskeoletni državni prvak kovinarjev Bojan Oblak.

Slovesno je bilo tudi v Lescah, kjer so odprli nove obrate v tovarni Veriga. Govoril je Vinko Hafner, ki je med drugim poudaril: »Povezovanje dveh dogodkov, desetletnice združitve slovenskih železarn ter otvoritve novih proizvodnih prostorov dveh temeljnih organizacij v Verigi Lesce — tovarne industrijske opreme in orodjarne — na svoj način simbolizira povezanost proizvodnje jekla, njegovo predelavo ter pomembnost obeh panog za naše gospodarstvo.« Poleg tega pa tudi: »Slovenske železarnice v prihodnjem razvoju načrtujejo milijon ton jekla letno ter njegovo večjo predelavo. Zato bodo potrebna izredno velika vlaganja — blizu 15 milijard dinarjev — ter zato seveda izredni napor.« Pri tem pa je potrebno po mnenju Vinka Hafnerja uveljaviti vlogo delavca kot gospodarja, vendar ne le v pravicah, ampak tudi pri odgovornosti za upravljanje z družbenimi sredstvi.

V Tolminu so praznovanje dneva republike povezali z otvoritvijo novih proizvodnih prostorov Metalflexa. Slavnostni govornik je bil Miran Potrč, ki je poudaril velik napredek tolminske občine, ki ga ni zavrli niti potres leta 1976, kar po njegovih besedah znova potrjuje moč naše samoupravne socialistične družbe.

V tržiški delovni organizaciji Trio so praznik republike počastili z otvoritvijo novih proizvodnih in poslovnih prostorov in ob tem proslavili še 25-letnico svojega obstoja.

Med tiste, ki so z novimi pridobitvami dodali prazniku delovne uspehe, sodi tudi kamniški Stol. Ta je letošnji jubilej republike praznoval z novimi proizvodnimi prostori v Mostah. V Stolu je bilo še posebno slovesno, saj so ob prazniku republike praznovali tudi 75-letnico svoje industrije pohištva. Za velike revolucionarne, gospodarske in samoupravne uspehe je ta de-

lovna organizacija prejela tudi visoko odlikovanje, red dela z rdečo zastavo. Odlikovanje je predstavnikom delovne organizacije izročil Tone Bole.

Letošnji praznik republike pa se bo najbrž globoko vtisnil v spomin tudi delavcem ljubljanske Tube, saj so dobili nove proizvodne in poslovne prostore. Tuba je v zadnjih letih vse uspešnejša pri proizvodnji kozmetičnih izdelkov. Vrednost novih prostorov je 110 milijonov dinarjev.

Tudi Belokranjci so slavili delovno, saj so dobili novo tovarno za proizvodnjo oplemenitenih vlaken TOZD Kodranka in volna v metliški Beti. V Metliki je govoril Franc Šetinc. Poudaril je: »Če se hočemo izkupati iz sedanjih težav inflacije, je potrebno najprej več in bolje delati. In to povsod, ne samo za strojem, tudi v pisarni, v skupščini, v družbenopolitičnih organizacijah. Stvari se ne bodo izboljšale same od sebe, če se zanje ne bomo zavzeli vsi do zadnjega, kajti vsakdo je danes odvisen od vseh.«

Kot nam sporoča naš dopisnik Marjan Brojan, je bilo delovno tudi praznovanje v Domžalah. Za to so poskrbeli v tamkajšnjem Heliosu, v katerem so odprli dva sodobna proizvodna objekta, in sicer obrat škrobnih modifikator in razvojno-raziskovalni center. S tem se Helios uvršča med nosilce razvoja in proizvodnje teh izdelkov ne samo v Sloveniji, temveč tudi v celotnem jugoslovanskem gospodarskem prostoru. Na slovesnosti je Martin Mlinar dejal, da gre pri obeh Heliosovih naložbah za pomembno gospodarsko dejanje, še zlasti pri izvozu.

Naj sklenemo naš mozaik otvoritev novih proizvodnih objektov z novo sodobno napravo. Lakirnica TAM. Nova naprava je za delavce lakirnice velikega pomena, saj pomeni bistveno izboljšanje tehnologije obdelave kovinskih površin.

Na povsem svojski način pa so dan republike proslavili velenjski rudarji, kot poroča naš dopisnik Marijan Lipovšek. Že prve dni letošnjega novembra so se dogovorili, da bodo do praznika nakopali vsaj 4 milijone 90 tisoč ton lignita, da bi si tako zagotovili možnost za izpolnitev začrtanega letnega plana izkopa — 4,5 milijona ton. Velenjski rudarji so uspeli, saj so nakopali celo nekaj več 4,09 milijona ton lignita do konca minulega meseca.

Ivo Virnik

Dejstva postajajo iz leta v leto vedno bolj očitna: velik razkorak med potrebami slovenske grafične industrije in reproduktivno sposobnostjo združenih delovnih organizacij papirne industrije v SOZD Slovenija papir bo mogoče premostiti le z združevanjem sredstev za nove tehnološke rešitve, nabavo novih papirnih strojev in podobno. Vse tudi kaže, da se bo v prihodnje počasna rast proizvodnje v papirnicah tako ali drugače močno križala z izredno hitrim razvojem grafične industrije in z njenimi vedno večjimi potrebami po kvalitetnih vrstah papirja. Ker pa je povrh vsega papirna industrija zaradi odplačevanja visokih anuitet za nove papirne stroje in drugo strojno opremo nizko akumulativna, bržčas v prihodnjem srednjeročnem obdobju sama ne bo sposobna večjih vlaganj, zato je edini izhod v združevanju sredstev z grafiki.

Na sestanku predstavnikov kupcev vevških papirjev s papirničarji iz Vevč, ki bi ga lahko označili kot začetek trajnejšega poslovnega sodelovanja papirničarjev in grafikov, so kupci menili, da je razvoj papirnice Vevče tako pomemben za slovensko grafično industrijo, da bi morali

združiti obe varianti smernic srednjeročnega razvojnega načrta papirnice za obdobje 1981—1985. Med glavne cilje svojega razvoja do leta 1985 so si vevški papirničarji namreč zastavili delno osamosvojitve kar zadeva osnovne surovine, povečanje proizvodnje papirja in tapet, zmanjšanje izmečka s konfencioniranjem odrezka, z gradnjo novih oziroma rekonstrukcijo sedanjih energetskih zmogljivosti, predvsem pa postavitev šestega papirnega stroja s takšno zmogljivostjo, ki bi bila ekonomsko upravičena in ustrezala potrebam grafične industrije.

Da bi zmanjšali odvisnost svojega poslovanja od uvoza osnovnih surovin, ki bo ob načrtovani povečani proizvodnji vedno večja, bodo morali Vevčani najprej poskrbeti za lastno surovinsko podlago. Ker doslej niso izdelovali celuloznih vlaken, bodo razvoj te dejavnosti prepustili dosedanjim proizvajalcem teh vlaken, sami pa nameravajo zgraditi obrat za proizvodnjo beljene lesovine igralcev. Poraba papirjev, ki vsebujejo kot dodatek beljeno lesovino, je vedno večja in bo do leta 1985 dosegla celo 20.000 ton, zato bodo vevški papirničarji dali v svojem

novem srednjeročnem načrtu pri izkoriščanju lesne mase lesovini prednost pred celulozo. Na drugi strani bodo pomanjkanje celuloznega lesa skušali omiliti z vključitvijo v akcijo združene papirne industrije v SOZD Slovenija papir za zasnovano plantažnih nasadov hitrorastočih vrst iglavcev in listavcev ter za pogozdovanje opuščenih kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki jih v Sloveniji ne manjka.

Za grafike bo razveseljiva novica, da se bo od predvidenih 66.500 ton papirja, od tega 49.800 ton za domače kupce, v letu 1980, povečala proizvodnja papirja v vevški papirnici do leta 1985 na 75.000 ton letno. Hkrati s povečanjem proizvodnje papirja, pri kateri se bo predvsem povečal delež površinsko oplemenitenih papirjev, Vevčani razmišljajo o povečanju skladiščnih prostorov za gotove izdelke ter za osnovne in pomožne materiale. Večja proizvodnja bo terjala tudi postavitev novih dodelavnih strojev, nekaterih tudi zaradi večje varnosti obratovanja.

Leta 1985: vsaka ljubljanska družina telefon

Bomo vsi na liniji?

Damjan Križnik

Do konca prihodnjega leta, ko se bo izteklo sedanje srednjeročno obdobje, bo na območju ljubljanskega podjetja za PTT promet 0,6 odstotka prebivalstva še vedno prejemalo pošto le trikrat na teden (naj bi jo vsak dan), še vedno bo prišlo na posamezno PTT enoto 5.100 prebivalcev (v mestu samem pa celo 8.700) namesto planiranih 5.000, še vedno se bomo gnetli pred telefonskimi govorilnicami, ker ne bo 772 novozgrajenih, pač pa le 364... Ne nazadnje pa bo na ljubljanskem območju tudi 470 telefonskih priključkov manj, kot so planirali, ker zaradi pomanjkanja urbanistične dokumentacije, dolgih in zapletenih postopkov pri pridobivanju stavbnih zemljišč (tu prednjači občina Vič-Rudnik), neusklajenih dobavnih rokov za telekomunicijsko opremo itd. ne bodo uspeli pognati 12 preurejenih ali novih telefonskih central.

In kje so vzroki za tolikšen zaostanek? V sredstvih! Izpad združenih sredstev uporabnikov je bil namreč tolikšen, da so morali spremeniti finančno kon-

strukcijo tega srednjeročnega obdobja. In celo če bodo uresničili vseh osem konkretnih sklepov zadnjega zasedanja skupščine območne SIS za PTT promet Ljubljana, bodo uporabniki do konca prihodnjega leta združili le polovico načrtovanih sredstev. Zato in zaradi nepredvidenih podražitev so morali ljubljanski »poštariji« najeti več kreditov, nekatere pod zelo neugodnimi pogoji, medtem ko je njihova lastna udeležba ostala nespremenjena.

»Kljub vsemu pa kaže, da bomo ta srednjeročni načrt uresničili kar 80-odstotno«, meni predsednik skupščine SIS za PTT promet Ljubljana Lojze Skok.

In kaj Ljubljani in njeni bližnji okolici obetajo »poštariji« za naslednje srednjeročno obdobje?

Deset novih pošt, eno novo avtomatsko in 11 drugih telefonskih central, 57.080 novih telefonskih priključkov, 500 novih telefonskih govorilnic, 405 novih telegrafskih priključkov itd. itd. Za to bodo potrebovali dve mili-

V srednjeročnem obdobju 1976—1980 bo ljubljansko podjetje za PTT promet zgradilo le 364 od 772 planiranih telefonskih govorilnic. Vzrok za tolikšen zaostanek je tudi v tem, da je za gradnjo ene same govorilnice potrebnih kar 27 soglasij, torej toliko, kot za kakšen nebotičnik. Hoteli so poenostaviti postopek, so povedali, pa so jim ga še bolj zapleteli: poslej morajo k vsem soglasjem dodati še požarno-varnostni in sanitarni načrt!

jardi 850 milijonov dinarjev. Če bodo ta sredstva res zagotovili, se ljubljanski regiji torej obetajo mnogo boljši časi. Že zaradi tega, ker bo to od leta 1980 telefonov ali 21 na 100 prebivalcev, kar pomeni, da ga bo imela že skoraj vsaka družina, (Pretepi — dobesedni — za telefonske priključke, do kakršnih je nedavno tega prišlo v Domžalah, bodo potemtakem že kmalu slovenska »telefonsko-folklorna« zgodovina.)

To pa je ugoden podatek tudi za pošto samo, saj prav telefonija nosi levji delež njenih celotnih finančnih bremen. Za primer naj navedemo le zgovoren podatek, da bi zgolj enostavna reprodukcija zahtevala za pismo po štiri dinarje, za znamko pa plačujemo pol manj...

OBČINSKI IN MEDOBČINSKI SVETI ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE!
OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE!

V zbirki Knjižnica SINDIKATI je pravkar izšla knjižica št. 25:

DRUŽBENOPOLITIČNO USPOSABLJANJE V ZVEZI SINDIKATOV SLOVENIJE

V knjižici so objavljena stališča Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o družbenopolitičnem usposabljanju v Zvezi sindikatov Slovenije, ki jih je sprejel na 3. seji 28. 2. 1979. metodični napotki za uresničevanje programa ter programi za člane OO Zveze sindikatov in vodje sindikalnih skupin (poverjenikov), za predsednike in člane izvršnih odborov OO ZSS in konferenc osnovnih organizacij ZSS, za večerno politično šolo ter dvomesečni politični tečaj.

Cena 30 din.

Naročila pošljite na naslov: TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4.

Če smo Jugoslovani na repu lestvice telefonskih naročnikov, pa za impulz plačujemo le po 60 par, kar je menda najmanj na svetu. Zato ni čudno, da organizacije združenega dela uporabljajo telefonske linije celo za računalniške terminale. Če jih ne bi, bi namreč morale položiti svoje vode, to pa bi jih zelo veliko veljalo.

Pošto stane en sam telefonski priključek kar 45.000 dinarjev, naročnik pa mora odšteti 12.000 dinarjev. Tudi tu je med drugim vzrok, da smo po številu telefonov na repu svetovne lestvice. Poštariji bodo del finančnih problemov, ki jih tarejo, rešili tudi tako, da bodo tako imenovano sekundarno omrežje (krajevna telefonska mreža in zvezni telefonski vodi) financirali iz sredstev za komunalno opremljanje stavbnih zemljišč.

Festival Revolucija in glasba letos že sedmič

Marjan Gabrijelčič

Pod okriljem odbora, ki mu predseduje Janez Vipotnik, in ob sodelovanju mnogih ustanov, skupin in posameznikov ter občinskih in republiških organizacij so potekale letos že sedmič prireditve, imenovane festival Revolucija in glasba. Nastopili so pevski zbori, iz mladih in iz starejših pevcev (sestavljani tudi v oktetovskih zasedbah), peli so popevkarji in operni solisti, paradirali so pihalni orkestri, izkazali so se člani izraznega plesa ZGBI iz Ljubljane, slovesnost pa je sklenil simfonični orkester RTV iz Ljubljane (dne 28. 11. 1979 v Slovenski filharmoniji).

Festivalski sporedi so vsebovali poustvarjalno, sporočilno in povezovalno sestavino. Kolikor pač premore posameznik ali skupina izvajalskih kakovosti, kolikor vsebujejo programirana dela umetniško oblikovalsko in vsebinsko vznemirljiva besedila, toliko so bili letošnji nastopi in z njimi glasba različnih ravni in žanrov človeško sporočilna in družbeno povezovalna. In v toliko se je letošnji načrt tudi uresničil. Na ta način so letošnji načrti in njihova uresničitev pokazali širino, zadovoljivo ali še morda premajhno selektivnost in ne le distributivno. Prav iz širše zasnovne in usmeritve pričakujemo nadaljnji razvoj festivala. V bodoče se morajo nujno pridružiti tudi tuji ansambli in solisti, našim gostom moramo ponuditi novo in še neizvedena dela (naročila festivala RiG), na odre moramo pripeljati nove vrste in oblike, poiskati je vredno še nove kraje nastopov, nekatere sporede ponoviti večkrat v obdobju november—december.

Ko napovedujemo, se nehoti kaže letošnji osnovni skelet glasbenega sporeda. Vse omenjeno smo pogrešali. In vendar vse, kar smo pogrešali ne more in ne sme biti razlog, da ne bi z nekaj besedami poskušali predstaviti in označiti letošnjega dogajanja.

Kar napovedujemo kot nujnost, je bilo letos že domala uresničeno. Nastopili so zbori iz sosednjih republik (Zagreb, Skopje, Zrenjanin), prisluhnili smo novim skladbam (Gobec, Jež, Vremšak v zborovski izvedbi, Vrabc, Simoniti, Gobec v simfonični oziroma vokalno-instrumentalni izvedbi, pritegnili smo nove žanre (izrazni ples) itd., koncertne sporede smo ponekod že ponovili itd.

Pa pojdemo po vrsti. Festival so pričeli pevski zbori v Velenju in na Ravnah na Koroškem (11. 11. 1979). Nastopili so: mešani pevski zbor iz Šentjakoba v Rožu, partizanski moški pevski zbor Simon Gregorčič iz Kopra, APZ Tone Tomšič iz Ljubljane, moški pevski zbor Lira iz Kamnika, mešani pevski zbor Goran Kovačič iz Zagreba. Nastop uglednih zborov pa bi bil kronan s še večjo vrednostjo ko bi nam predstavili nova dela.

Nova dela so nam ponudili izvajalci na koncertu pesmi svobodnih oblik v Ajdovščini. Teško je v tako ozko začrtanem zapisu odpreti vse dileme, ki se nam porode ob poskusu, da bi izvajalce, pevce popevk pritegnili na prireditve, ki naj bo sporočilna, angažirana ne le po tekstovni, ampak predvsem po glasbeni strani. Povejmo le to, da so možnosti predvsem v iskanju mlajših moči, ki neobremenjeno (v vseh pogojih) poskušajo po vzoru vrstnikov v svetu najti in-

timno — spodbujeno protestniško noto.

Krško in Brežice sta 18. novembra gostila kar tri skupine izvajalcev: skupino za izrazni ples Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje iz Ljubljane, solista Zlato Ognjanovič in Jurija Rejo ob spremljavi pianista Andreja Jarca ter Slovenski oktet. Spored, sestavljen iz teh navidezno diametralnih usmeritev, je bil poskus približati komorno glasbeno področje, bogato po literaturi, raznovrstnosti zasedb, oblik, načinov izraznih usmeritev itd, tudi poslušalcem, ki se redkeje soočajo s to glasbeno zvrstjo. Poskus je seveda nosil obilo nevarnosti, saj so bila izvedena dela v pravem glasbenem nasprotju po tehnični naravnosti in tudi zrelosti, vendar so prav podobna izpovedna izhodišča omogočala redko primerjavo moči izpovedanega. Božičev Requiem v spomin umorjenega vojaka — mojega očeta, se je srečal s pesmimi Karla Pahorja in z angolsko, mozambiško in zambijsko revolucionarno pesmijo iz grl Slovenskega okteta.

Šmarje pri Jelšah in Ljutomer sta 18. novembra sprejela pevske zборе mladih iz gimnazij Ljutomer, Ravne na Koroškem, Zrenjanin, Velenje in Koper, priključil se jim je ženski zbor doma mladih iz Skopja. Tovrstne nastope bi kazalo v prihodnje obogatiti podobno kakor pevske zборе odraslih z novo literaturo, seveda pa tudi z boljšo izvajalsko pripravljenostjo in večjim številom nastopajočih.

Pihalni orkestri so 25. novembra koncertirali v Celju in Zagorju ob Savi. Temu področju glasbenega udejstvovanja pa so glasbeni ustvarjalci očitno odrekli svojo pozornost.

Vokalno-instrumentalni koncert orkestra RTV Ljubljana pod vodstvom Sama Hubada in ob sodelovanju Komornega zbora iz Kranja (zborovodja Matevž Fabijan) in basista Ivana Sancina je s predstavitvijo treh novitet, in sicer Ubalda Vrabca Kastavsko balado, Rada Simonitija samospjevov na Borova besedila (Tako boš ležal, kot ležiš in Domov bi rad šel), ter Radovana Gobca pesnitev Dražgoše sklenil letošnji festival Revolucija in glasba.

Vse skladbe na omenjenem koncertu so nam ponovno potrdile, da so vsi trije avtorji uspešno prispevali svoj umetniški delež na področju zborovske glasbe, da pa jim spodbude iz NOB in socialna motivika narekujejo, da posežejo tudi po večjem aparatu. Ko se drže preprostega gradiva, načina oblikovanja in drugih prejemov tehnološke narave, se očitno hote zadržujejo na jasni pripovedi in sporočilu. Prav njihovo umetništvo je takšno, prav pa bi bilo, ko bi se še drugi odzvali izzivom preteklosti in sedanjosti. Sredstva in načini, ki so nam danes na voljo, pravzaprav kličejo k večjemu komuniciranju med umetniškimi področji.

V Mariboru je zaživel oder bratstva in enotnosti

Most čez jezikovne pregrade

Ciril Brajer

V Mariboru računajo, da je v organizacijah združenega dela zaposlenih približno 40.000 delavcev iz drugih republik. Nekaj jih je prišlo le za določen čas, precej pa je takšnih, ki ostanejo za stalno. Ni le v Mariboru tako — povsod, kjer delajo in žive delavci iz vseh jugoslovanskih republik, ugotavljajo, da zanje ne store dovolj. Če drugega ne, je že jezik tista ovira, ki jim preprečuje vključevanje v kulturno življenje kraja, kjer prebivajo.

Vrnimo se v Maribor. Tu so ustanovili oder bratstva in enotnosti, ki je namenjen predvsem tem delavcem. Da bi jih privabili v svoje gledališče, so člani tega odra pripravili prvo predstavo v srbohrvaškem jeziku. Čez ta most naj bi jih počasi pripeljal tudi na slovenske predstave.

»Moramo se zavedati, da nogolet in morda še kino nista vse, kar smo dolžni nuditi delavcem iz drugih republik,« je začel pogovor Voja Soldatovič, režiser Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru. Voja je tudi režiser in eden od igralcev v prvi predstavi odra bratstva in enotnosti. »Takšnih delavcev je v Mariboru že nekaj deset tisoč, tu žive, čeprav nekateri le začasno, delajo in prispevajo k razvoju tega mesta. Plačujejo tudi prispevek za kulturo, čeprav so od nje skoraj povsem odrinjeni. Zamisel o predstavah v drugih jezikih jugoslovanskih narodov in narodnosti se je porodila na sindikatih. Najprej smo razmišljali o gostovanjih gledališč iz drugih republik, vendar vsak tak obisk stane lepe denarce. Vprašali smo se, ali ni tudi v našem gledališču dovolj ljudi, ki bi bili pripravljeni in ki bi tudi zmogli to delo. Bojan Stih, umetniški vodja naše drame, je pametno in logično razmišljal, da bi morala biti. In res so se našli. Majda Herman, Breda Pugelj, Nataša Sirk, Anica Sivec, Boris Kočevar in jaz smo pripravili predstavo v prostem času.

V času priprav sem se pogovarjal s številnimi ljudmi, tudi s poklicnimi kolegi, vendar niso vsi navdušeni nad našimi prizadevanji. Sprašujejo se, zakaj naj bi slovensko gledališče nastopalo

v drugih jezikih, namesto da bi se vprašali, kaj je krivo temu, da večina gledalcev s tega področja gleda avstrijski televizijski program? Prepričan sem, da je vsak dvom v nepravilnosti odra bratstva in enotnosti krivičen — do delavcev, ki jim je namenjen, in do njegovih članov, ki jim ni bilo škoda ne časa ne naporov, da so ga postavili na noge. Kako prav je, da nas dvomi niso omajali, sta potrdili tudi predpremieri naše prve predstave — Traktata o služkinjah, ki ga je napisal vojvodinski avtor Bogdan Čiplica. Imeli smo ju na malem odru. Na prvo smo povabili učence iz internata železniškega industrijskega centra in njihov odmev je bil izreden. Nekajkrat smo morali počakati, da se je navdušenje med predstavo poleglo. Po predstavi smo ugotovili, da je bila vsa živčnost odveč. Tudi kolegi, ki so prej dvomili, so bili navdušeni. Druga javna generalna je bila za animatorje in organizatorje kulturnega življenja v organizacijah združenega

dela. Na njej je bilo predvsem slovensko občinstvo in pogovor po predstavi je pokazal, da so nas lepo sprejeli, da je predvsem tam, kjer je veliko delavcev iz drugih republik, veliko zanimanja, da bi jih obiskali...«

Oder bratstva in enotnosti namreč namerava nastopati v organizacija združenega dela. Tako se bo občinstvu, ki mu je predvsem namenjen, lahko približal jezikovno in prostorsko. Zvečer, po pogovoru z režiserjem, smo si ogledali prvo predstavo v Nigradu, ki so jo obiskali tudi delavci Gradisa, Vodovoda, TAM, Swatya, Svile in Hidromontaže. Čeprav dvorana ni bila povsem zasedena, je navdušen odmev, ki ga je sprožila, zbujal upanje, da bo drugič gostov še več. Pa saj je bilo delo tudi res posrečeno izbrano. Dogajanje, res odmaknjeno za nekaj desetletij nazaj, v odlično odigranem vojvodinskem narečju, je zbuvalo sproščem smeh, sem in tja pa tudi povzročilo, da so se gledalci zamislili nad življenjskimi us-

dami in vprašanji deklet, ki so se zastavljala v pestrem nizu lepo povezanih prizorov.

Pravilno odločitev članov odra bratstva in enotnosti je vsekakor najbolje potrdil odmev občinstva. Če reakcije ne bi bile tako pristrane, bi s svojo neposrednostjo skoraj lahko motile predstavo. Tako pa — kot bi sodile vanjo! Četrte ure po začetku so si jo prišle ogledat tudi snažilke iz Ingrada — »le za pet minut«, so si šepetale. Ko jih je čez nekaj časa ena od njih spomnila da bi se kazalo vrniti na delo, so jo brž pomirile: »Ps! Bomo pač malo potegnile!«

Ob koncu ena sama naša sklepna misel. Predstava (razmišljajo že o naslednji) je gotovo terjala veliko dela, pa tudi sredstev. Morda bi bilo dobro, če bi tudi v druge slovenske kraje, kjer delajo in žive delavci iz drugih republik, povabili mariborske umetnike.

Zdravstveni delavci — ljubitelji umetnosti

Stanka Ritonja

Ustanovni občni zbor Kulturno-umetniškega društva kliničnega centra in medicinske fakultete dr. Lojz Kraigher ob koncu novembra v Kliničnem centru v Ljubljani je bil samo nekak nujen vrh kulturno-umetniškega delovanja zdravstvenih delavcev in študentov medicine. V slovenski zgodovini poznamo veliko zdravnikov — umetnikov, kulturnikov. Med njimi je gotovo eden najpomembnejših dr. Lojz Kraigher, po katerem je dobilo svoje ime tudi novo društvo.

Dr. Lojz Kraigherja — zdravnika, literata in družbenopolitičnega delavca — je številnim zbranim zdravstvenim delavcem, študentom medicine in drugim gostom predstavil prof. dr. Anton Dolenc. Ob tej priložnosti so pripravili tudi manjšo

razstavo fotografij, faksimilov in knjig dr. Lojza Kraigherja.

Kulturno-umetniško društvo dr. Lojz Kraigher je tudi prispevek delavcev kliničnega centra in študentov medicinske fakultete k praznovanju 60-letnice slovenske univerze.

Za predsednika društva je bil izvoljen prof. dr. Anton Dolenc, za njegovega namestnika pa prim. dr. Pavel Kornhauser.

Ustanovitev društva, ki je sad skupnih prizadevanj in dela vseh delavcev — kulturnih amaterjev, družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in učinkovite povezanosti s krajevno skupnostjo Stari Vodmat, predstavlja novo kvaliteto v kulturno-umetniškem delovanju zdravstvenih delavcev. To je nova prvina v uresničevanju akcije človek — delo — kultura.

Kulturno-umetniško življenje ima med zdravstvenimi delavci — že bogato tradicijo, velik razmah pa je doživelo v zadnjem desetletju. Ustanovni zbor KUD je hkrati povabilo k sodelovanju v zelo razvejani kulturni dejavnosti. Glasbeno poustvarjanje, likovno izživljanje, recitacije in pisanje, likovno ustvarjanje otrok v vrte kliničnega centra, knjižnica za zdravstvene delavce in bolnike — vse to in še kaj se bo zdaj stekalo v KUD, ki pomeni tudi še večjo priložnost za zblíževanje ljudi, za popestritev delovnega dne zdravstvenih delavcev in za olajšanje življenja bolnikom v kliničnem centru.

V razvojni program kliničnega centra in medicinske fakultete bodo vključili tudi kulturo in si prizadevali, da bodo v novi stanovanjski stavbi dobili tudi

prostor za kulturni center.

Pozdravnim govorom številnih gostov, med njimi tudi izvršnega sekretarja pri CK ZKS Franca Šalijskega in književnika dr. Bratka Krefta, prijatelja dr. Lojza Kraigherja, je sledil kratak umetniški program. Predstavili so se zdravstveni delavci in študenti medicine. Recitali so nekaj odlomkov iz literarnih del dr. Lojza Kraigherja, zapel je zdravniški pevski kvintet, trije glasbeniki — poustvarjalec so na klavir, violino in čelo zaigrali Haydnov Klavirski trio. Seveda je bil to le droben izsek iz bogatega kulturno-umetniškega življenja, ki se odvija v kliničnem centru in na medicinski fakulteti.

Na občinskem sindikalnem prvenstvu Radovljice tekmovalo v kegljanju 740 članov sindikata

Prva mesta za Elan in Iskro

V dneh pred dnevom republike se je na kegljišču doma upokojencev v Radovljici končalo letošnje občinsko sindikalno prvenstvo v kegljanju.

Pod pokroviteljstvom OSZS in ZTKO sta tekmovalce zelo dobro organizirala in izvedla komisija za šport in rekreacijo pri OSZS in Društvo upokojencev Radovljica. Na tekmovalcu v kegljanju, ki je trajalo štirinajst dni, je nastopilo 145 žensk in 595 moških ali skupaj 740 članov sindikata iz 75 OO ZS.

Tekmovalci v kegljanju, ki je bilo letos že dvajseto, hkrati pa tudi zadnja rekreativna panoga sindikalnih športnih iger radovljiških sindikatov, je bilo po številu udeležencev hkrati tudi najbolj množično športno rekreativsko tekmovalce članov sindikata v letu 1979.

Tekmovalke in tekmovalci so bili razdeljeni v dva starostna in en tekmovalni razred ter so se pomerili za občinske naslove ekip in posameznikov v kegljanju 50 lučajev mešano. Za uvrstitev moških in ženskih ekip so šteli rezultati šestih najboljših tekmovalcev oziroma štirih najboljših tekmovalk posamezne OO ZS. Najboljša mesta med

posamezniki in ekipami so dosegli:

Ženske nad 40 let: 1. Ana Šparovec (Iskra Lipnica) 191 podrtih kegljev, 2. Angelca Rozman (Kemična Podnart) 169, 3. Dora Štular (Iskra Otoče) 167, 4. Lojzka Selan (Društvo upokojencev Rad.) 145, 5. Romana Gatej (Veriga Lesce) 140, 6. Marija Rakovec (Kemična Podnart) 138, 7. Marija Selan (Društvo upokojencev Rad.) 134, 8. Marija Ahačič (Sukno Zapuže) 127, 9. Tončka Likar (Jelplast Kamna gorica) 117, 10. Marica Dornič (Društvo upokojencev Rad.) 114 podrtih kegljev.

Ženske do 40 let: 1. Sonja Lužnik (Iskra Otoče) 190 podrtih kegljev, 2. Danica Majstovič (Iskra Otoče) 189, 3. Tina Bulovec (Elan Begunje) 183, 4. Mojca Matjašič (Iskra Otoče) 179, 5. Marina Galič (Plamen Kropa) 178, 6. Zala Brajnik (Iskra Lipnica) 172, 7. Majda Košir (Elan Begunje) 171, 8. Marija Kirin (Lj. banka Rad.) 170, 9. Marija Mekina (Dom dr. Janka Benedika) 169, 10. Nada Ulčar (Vezenine Bled) 167 podrtih kegljev.

Ženske tekmovalni razred: Marjana Zore (Iskra Otoče) 180

podrtih kegljev.

Moški nad 40 let: 1. Jože Rebec (Sob Radovljica) 228 podrtih kegljev, 2. Janez Gašperin (Elan Begunje) 215, 3. Joža Malner (Zapori Rad.) 209, 4. Franc Žerjav (GG Bled) 208, 5. Zdravko Soklič (Iskra Otoče) 207, 6. Ante Šamija (Alpetour Rad.) 205, 7. Jože Valant (Veriga Lesce) 202, 8. Janez Kolman (Elan Begunje) 199, 9. Stanko Šubic (Društvo upokojencev Rad.) 199, 10. Miha Mandelje (Obrtniki Rad.) 198 podrtih kegljev.

Moški do 40 let: 1. Janez Grm (LIP Bled) 251 podrtih kegljev, 2. Jože Kapuš (Plamen Kropa) 222, 3. Matevž Peinkicher (Elan Begunje) 218, 4. Marjan Urbanc (Elan Begunje) 218, 5. Andrej Stare (Elmont Bled) 216, 6. Mane Grahovec (Zapori Rad.) 216, 7. Jure Šveglj (Kemična Podnart) 215, 8. Jure Potočnik (Obrtniki Rad.) 214, 9. Danilo Vendramin (Dom dr. J. Benedika Rad.) 214, 10. Ivo Potočnik (Plamen Kropa) 213 podrtih kegljev.

Moški tekmovalni razred: 1. Karel Medvešek (Alpetour Rad.) 234 podrtih kegljev, 2. Niko Rakovec (HTP Bled) 206,

3. Tomaž Franc (Elmont Bled) 205, 4. Drago Zupanc (Obrtniki Rad.) 204, 5. Franci Žemva (HTP Bled) 201, 6. Joža Dijak (HTP Bled) 200, 7. Jani Beravs (Knjigovoznica Rad.) 174.

Ekipno moški: 1. Elan Begunje 1279, 2. Lip Bled 1236, 3. Veriga Lesce 1228, 4. Obrtniki Rad., 1223, 5. Plamen Kropa 1291, 6. Alpetour Rad. 1290, 7. Iskra Otoče 1187, 8. Upr. org. SO Rad. 1186, 9. Kemična Podnart 1172, 10. GG Bled 1168 podrtih kegljev.

Ekipno ženske: 1. Iskra Otoče 738, 2. Elan Begunje 672, 3. Iskra Lipnica 666, 4. Dom dr. J. Benedika Rad. 619, 5. LIP Bled 612, 6. Kemična Podnart 586, 7. Žito Lesce 578, 8. Veriga Lesce 560, 9. Plamen Kropa 551, 10. Vezenine Bled 523 podrtih kegljev.

Ekipno skupaj: 1. Elan Begunje 223 točk, 2. Iskra Otoče 172 točk, 3. Veriga Lesce 131 točk, 4. LIP Bled 126 točk, 5. Iskra Lipnica 83 točk, 6. GG Bled 79 točk, 7. Plamen Kropa 72 točk, 8. Kemična Podnart 71 točk, 9. Upr. org. SO Rad. 56 točk, 10. Društvo upokojencev Rad. 47 točk.

V. M.

Uspel smučarski sejem v Velenju

Komisija za šport in rekreacijo v tovarni gospodinjke opreme v Gorenje je priredila v velenjski Rdeči dvorani sejem nove in rabljene smučarske opreme.

Delavcem z nižjimi osebnimi prejemki so omogočili nakup nove opreme z brezobrestnim obročnim odplačilom, na račun

pa so na sejmu prišli tudi vsi tisti, ki so prodali rabljeno opremo.

Če bi sklepali po rekordnem obisku, potem velja res pravilo, da bolj in bolj postajamo ljubitelji belega športa. Ob sejmu so organizatorji pripravili tudi smučarske filme tovarne Elan, delavci Gorenja so se lahko vpisovali v smučarske tečaje, svojo

zimsko ponudbo pa je predstavil tudi Izletnik. Dan smučarjev v Rdeči dvorani je minil v znamenju številnih nakupov — saj je kar več kot 400 delavcev izkoristilo ugodnost za nakup nove opreme, da o številnih bolj in manj ugodnih nakupih rabljene opreme niti ne govorimo.

Zanimivo je, da prireja v Ve-

lenju sejem rabljene opreme tudi smučarski klub, glede na možnosti in koristnost takšne akcije pa lahko v naslednjem letu pričakujemo, da bodo akcijo pripravili v sodelovanju z Gorenjem, ker bo le tako ponudba celovita.

H. J.

Športno-rekreativna tekmovalca kot sestavni in neločljivi del športne dejavnosti delovnih ljudi (II.)

Cilj še vedno: večja množičnost!

Mgr. Herman Berčič

Ob koncu tedna vedno več delovnih ljudi in občanov odhaja v naravo. Mnogi se odločajo za različne planinske pohode, izlete ali ture, za kolesarske izlete, za hojo v gozdove, v zimskem času pa za dejavnosti, povezane s smučanjem, drsanjem, hojo in tekom na smučeh. Veliko aktivnosti se ponuja v poletnem času, zlasti za enodnevno, dvodnevno ali večdnevno bivanje ob reki, jezeru ali morju.

Med posameznimi organizacijskimi in vsebinskimi oblikami naj omenimo tudi športno-rekreativno dejavnost na letnem oddihu, kjer domači in tuji turisti v vedno večjem številu aktivno preživljajo svoj dopust.

V bistvu gre v tem primeru za povezovanje športne rekreacije s področja turizma. Domači in tuji turisti se ne zadovoljujejo samo s klimatskimi razmerami določene kraja, marveč so vedno bolj dejavni tudi v tej ali drugi športno-rekreativni aktivnosti.

V zadnjih petih letih se je kot plod medznanstvenega sodelovanja področij športne rekreacije in medicine razvila in uveljavila posebna oblika športno-rekreativne dejavnosti, ki jo poznamo pod imenom programirani zdravstveno preventivni in rekreativni oddih.

Celotno sistematično navedenih športno-rekreativnih dejavnosti oziroma različnih organizacijskih in vsebinskih oblik bi lahko v bistvu utemeljili na dejavnostih, ki jih izvajamo neposredno med delovnim procesom, dalje na dejavnostih, ki jih krajani izvajajo doma, v svoji krajevni skupnosti ter zunaj kraja bivanja.

Sestavni in neločljivi del navedenih organizacijskih in vsebinskih oblik pa so tudi športno-rekreativna tekmovalca. Le malo je takih dejavnosti (športno-rekreativna dejavnost med delovnim procesom), kjer ne bi bilo mogoče programirati in na-

črtovati tudi športno-rekreativnih tekmovalca.

Športno-rekreativno tekmovalca kot oblika športno-rekreativne dejavnosti

Upošteva dosežanja spoznanja psihologov, sociologov, pedagogov, organizatorjev športne rekreacije in drugih strokovnjakov, naj bi bil element tekmovalca zajet tudi v različne organizacijske in vsebinske oblike športno-rekreativne dejavnosti delovnih ljudi in občanov.

Športno-rekreativno tekmovalca je lahko tudi oblika športno-rekreativne dejavnosti različnih udeležencev, hkrati pa je tudi spodbuda za aktivno udeleževanje na omenjenem področju. Na športno-rekreativnih tekmovalnih preskuša posameznik z drugimi ali sam s seboj svoje znanje, veščine in psihofizične sposobnosti, kar pomaga

oziroma pripomore k ravnovesju človeka kot biopsihosocialne celote.

Tekmovalca kot oblika športno-rekreativne dejavnosti za zadovoljevanje človekovih bioloških, psiholoških in socialnih potreb, oziroma motivov

Razumljivo je, da se v življenju človeka oziroma v posameznih razvojnih obdobjih pojavljajo različne potrebe in različni motivi, ki jih posameznik poskuša zadovoljiti na ta ali oni način. Motivi so v bistvu silnice, ki usmerjajo človekovo dejavnost na različnih področjih njegovega delovanja: to velja tudi za področje športne rekreacije. Med biološkimi motivi, ki jih lahko zadovoljimo z različnimi športno-rekreativnimi aktivnostmi, naj najprej omenimo motiv oziroma potrebo za gibanjem.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Ob rob XV. podelitvi Bloudkovih priznanj

Pravični, pozabljivi, krivični?

Letos mineva dvajset let, odkar je v Ljubljani preminil Stanko Bloudek. »Ob njegovi smrti je slovenska javnost soglasno ugotovila, da smo izgubili z njim osebnost zgodovinskega pomena za razvoj telesne kulture ne samo v slovenskem ali jugoslovanskem, temveč tudi mednarodnem merilu, pa čeprav takrat še nismo imeli celovite podobe o vsebini in pomenu njegovega dela...«, je te dni zapisal profesor Drago Stepišnik.

Danes, ko se je čas že za dve desetletji odmaknil od smrti graditelja, inovatorja in nepozabnega športnega delavca Stanka Bloudka, ko so za nami strokovne ocene in raziskave o vsem njegovem delu, smo še toliko bolj prepričani v izreden pomen Bloudkovega opusa. Zato je tudi povsem razumljivo, da pripisujemo tolikšen pomen vsakoletnim Bloudkovim priznanjem za izjemne dosežke na telesnokulturnem področju, ki smo jih, prav te dni, podelili že petnajstič zapored.

Telesnokulturna skupnost SR Slovenije je letos podelila organizacijam in posameznikom 7 nagrad in 28 plaket. Bloudkova priznanja je izročil zaslužnim telesnokulturnim delavcem in športnikom Miha Ravnik, predsednik žirije za podelitev nagrad in plaket in predsednik skupščine TKS SR Slovenije. V svojem govoru je z jedrnatimi besedami strnil pomemben delež letošnjih nagradencev za razvoj in napredek telesne kulture pri nas v novih razmerah.

»Ni naključje, da najvišje republiško priznanje za delo na telesnokulturnem področju nosi Bloudkovo ime, kajti njegovo delo, njegovo zanesenjaštvo in zlasti skromnost so vrline, brez katerih v telesni kulturi tudi danes ne bi bilo mogoče dosežati tako očitnih uspehov. Tudi danes so med nami številni delavci in športniki, ki se ravna po načelih, ki so bila last ustvarjalnemu, nesebičnemu in predanemu telesnokulturnemu delavcu Stanku Bloudku, ki je okrog sebe najraje zbiral mlade in jih navduševal za zdrav način življenja. Njegova prizadevanja morda še danes bolje razumemo in vrednotimo, ko si kot samoupravna družba v mnogo večji meri in bolj organizirano prizadevamo vnesti v kulturo življenja vseh ljudi tudi telesno kulturo, kot izredno pomemben prispevek k ustvarjalnosti, zblizjevanju med ljudmi, razvedrilu in seveda k razvijanju sposobnosti za delo in obrambo.

Prav letos smo analizirali uresničevanje nalog in ciljev minulih let. Ocena je ugodna. Na nekaterih področjih smo dosegli celo zelo velike rezultate,

na primer na področju množičnosti in gradnje telesnokulturnih objektov. Seveda pa nas čaka še veliko dela, pri čemer pričakujemo nadaljnje sodelovanje nagradencev. Novi zakon za področje telesne kulture, ki ga je sprejela Skupščina SR Slovenije, nam vsem nalaga nove in še odgovornejše naloge...«, je med drugim poudaril Miha Ravnik.

Vsakoletna slovesnost, poimenovana po športnem zanesenjaku Stanku Bloudku, je torej tudi letos za nami. Visoka republiška priznanja so nedvomno v pravih rokah. Vseeno pa se povsem nehoti in brez vsakršnih slabih namenov kar samo po sebi ponuja vprašanje, ali ni morda še kdo, morda še katera organizacija ali morda posameznik, ki bi prav tako zaslužil Bloudkovo priznanje. Morda že lani ali predlani — pa je tudi letos ostal praznih rok? Smo prepričani da nismo na nikogar pozabili? Smo mislili tudi na tiste skromnejše, ki jim ni do postavljanja v javnosti, že dolga leta pa delajo kot mravlje in se pri tem nenehno odpovedujejo svojemu zasebnemu življenju?

Retorična vprašanja? Morda, morda pa tudi več kot to. Ljudje, ki delajo na področju organizacije rekreacije, ki skrbe za telesno kulturo stoterih in tisočeri delovnih ljudi, se namreč sprašujejo, mar so njihovi rezultati res tako skromni, da niti en slovenski delovni kolektiv ne bi zaslužil niti Bloudkove plakete? Razumljivo, da gre le za vprašanje. Po eni strani namreč vemo, da so tako številni športni zanesenjaki kot tudi poklicni organizatorji rekreacije v minulih letih zelo veliko napravili za razvoj telesne kulture med delovnimi ljudmi, po drugi pa, da se vseh teh ljudi, vsaj pri Bloudkovih priznanjih, letos nihče ni spomnil.

Kritika, če lahko sploh tako imenujemo to razmišljanje, seveda ne leti na člane žirije, saj so ti lahko razpravljali in odločali le o predlogih, ki so jih prejeli. Predlogov iz organizacij združenega dela pa očitno ni bilo, tako smo torej organizatorje rekreacije, ki opravljajo trdo, nevaležno vendar zelo pomembno delo, vnovič prezrli, s čimer smo tudi vnovič pokazali, kako cenimo njihovo prepotrebno pionirsko delo.

Andrej Ulaga

Začetki revolucionarnega strokovnega (sindikalnega) gibanja na Slovenskem in njegovo združevanje s komunističnim centralnim delavskim sindikalnim svetom Jugoslavije do spomladi 1920. leta

(X.)

Rojstna leta sindikalnega gibanja na Slovenskem

Dr. Miro Stiplošek

Februarski partijski in sindikalni plenum pa je pomemben tudi zato, ker so se na njem prvič pokazale idejnopolične komponente sporov okrog zedinjenja. Centrumaško vodstvo hrvaških organizacij SDSSJ je na plenumu odklanjalo potrebo po nepomirljivem razrednem boju, češ da ni objektivnih in subjektivnih pogojev za uspeh. Borbeno razpoloženje delavstva je zato treba umiriti, »njegovo aktivnost pa speljati v realne okvire...« Vodstvo pokrajinskega sindikalnega sveta za Hrvaško in Slavonijo je tako pokazalo, da je »prežeto z oportunistom in reformizmom.« V primeri s centrumaši v drugih jugoslovanskih pokrajinah so se torej hrvaški že nekaj mesecev prej pokazali kot odkriti nasprotniki komunistične struje v borbenem delavskem gibanju. Spori okrog organizacijske oblike zedinjenja pa so na kongresih posameznih pokrajinskih strokovnih zvez in sestankih vodstva CDSSJ dobili izjemno razsežnost, ki so ji »odzvleli načelnost«, kar je pripeljalo do zaostrovanja strasti in do ignorantskega odnosa do nasprotnikov utemeljitev ne glede na njihovo težo. « Namesto da bi se postavili v enotno fronto boja proti razrednemu sovražniku na podlagi spoštovanja pridobljenih pravic in posebnosti, so se sindikati izčrpavali v boju okrog organizacijske oblike...« zedinjenja.

V času krepitve levece kot nosilke revolucionarnih težav slovenskega delavstva tudi v strokovnih organizacijah se Delavec ni upal odkrito zavračati njene poglede na vlogo in naloge strokovnih organizacij. Tako je priznaval povezanost političnih in strokovnih organizacij v socialističnem gibanju ter pomen političnega aspekta v delovanju strokovnih organizacij, v katerem pa mora prevladati boj za izboljšanje ekonomskega položaja delavstva. Prav tako se ni upal odkrito upreti zahtevam levece za zaostritev razrednega boja, temveč je predvsem opozarjal, da si mora delavstvo, upoštevaje stabilizacijo kapitalističnega sistema v jugoslovanski državi, zastaviti le realne cilje.

Na združevalna prizadevanja so odločilno vplivali sklepi zaupniške konference DSSS 14. marca 1920. leta in sočasnega občnega zбора SŽOJ. Zaupniki DSSS so problematiki sindikalnega zedinjenja posvetili posebno pozornost. V razpravi so poudarili, da je taktika JSDS povzročila v strokovnih organizacijah veliko ogorčenje. Odkrito so izrazili namen, da dobijo »v svoje roke« strokovne organizacije. Zato so poudarili, da mora strankin kongres 11. aprila 1920. leta poleg zedinjenja s SDSJ (k) rešiti kot svojo drugo nalogo problematiko strokovnih organizacij. Tudi te so dobile pravico voliti delegate za kongres, in sicer enega na vsakih 2000 članov. Konferenca DSSS je tudi predlagala, da bodoči strankin kongres ustanovi »pokrajinsko sindikalno komisijo«. Levičarji so ob tem poudarjali, da so bili prisiljeni ustanoviti novo stranko tudi zato, da bi pospešili prepotrebno združitev strokovnih organizacij.

O ustanovitvi pokrajinske centrale CDSSJ v Sloveniji so razpravljali tudi železničarji. Na občnem zboru so sprejeli resolucijo, v kateri so upravo SSTRSJ zadolžili, naj posreduje pri CDSSJ, »da v Sloveniji čimprej, toda najkasneje takrat ustanovi pokrajinsko sindikalno viječe v Ljubljani, ko bo pet strokovnih skupin odnosno zvez združenih že obstoječim Savezom, ki so včlanjeni v C.R.S.V. v Beogradu. Da se pa po možnosti prepreči vsaka cepitev slovenskega proletariata, naj skuša C.R.S.V. v Beogradu, da doseže sporazum z že obstoječo »Strokovno komisijo za Slovenijo« in naj to akcijo v interesu celokupnega jugoslovanskega proletariata čim bolj pospeši.« SŽOJ naj tudi toliko časa ne daje SK prispevkov, dokler ne bo rešen problem zedinjenja. Občni zbor je tudi ugotovil, da SŽOJ uspešno deluje v SSTRSJ, sklenil je kupiti stavbo za bodoči delavski dom, ki naj bi bil sedež vseh marksističnih delavskih organizacij, ob sklepu pa je izvolil nov osrednji odbor (predsednik Ivan Makuc) in kontrolo, v katerih so prevladovali komunistično usmerjeni odborniki. Hrvaško komunistično glasilo Nova istina je v poročilu o občnem zboru SŽOJ posebej poudarilo, da se delovanje železničarjev v Slovenije »čuti v vseh strokah, a tudi v sami Partiji«.

Napoved dokončnega razkola v slovenskem razrednem strokovnem gibanju

Sklepi in predlogi I. zaupniškega zбора DSSS ter občnega zбора SŽOJ so jasno pokazali odločnost levece, da si dobi v strokovnem gibanju množično oporo in da doseže njegovo zedinjenje s CDSSJ. Ob tem so njeni zaupniki poudarjali, da imajo že v rokah sredstva za vzpostavitev reda v strokovnih organizacijah. Ker je vodstvo SK preprečevalo zedinjenje s CDSSJ, so ga levičarji pripravljali »od spodaj«, prek osnovnih organizacij in posameznih osrednjih društev. SK je grozila nevarnost, da se od nje postopoma odcipijo posamezne organizacije. Ob tem naj pripomnimo, da je SŽOJ kljub zedinjenju še ostala povezana s SK, toda njeni predstavniki in zaupniki DSSS so na omenjenih zborih že zahte-

vali ustanovitev pokrajinskega sindikalnega sveta CDSSJ za Slovenijo, brž ko bi se pet slovenskih osrednjih društev združilo v strokovne zveze CDSSJ. To je bila napoved dokončnega razkola v slovenskem razrednem strokovnem gibanju na socialnodemokratsko in komunistično. Levice pa je tudi poudarila, da si je potrebno pred tem usodnim korakom prizadevati doseči sporazum s SK o zedinjenju vseh njenih organizacij v CDSSJ.

Tako levičarji kot desničarji so se zavedali, da vodi pot k močni komunistični oziroma socialnodemokratski stranki tudi prek strokovnih organizacij. Oboji pa so poskušali pridobiti oziroma ohraniti celotno strokovno gibanje. Naprej se je takoj ob razkolu v JSDS zavzel za nevtralnost strokovnih organizacij. To stališče je utemeljil s tem, da »strokovne organizacije niso politične, marveč obrambne organizacije, v katerih so v prvi vrsti važni delavski interesi, ne pa interesi kakih političnih oseb... Mi priporočamo delavstvu samo slovo, ker jo potrebuje.« Desničarji so si po izgubljanju pozicij v stranki prizadevali zase rešiti vsaj strokovne organizacije. Zavoljo pritiska »od spodaj« in že konkretne akcije za ustanovitev pokrajinske centrale CDSSJ za Slovenijo se je morala SK naglo odločiti za obnovo stikov s CDSSJ, če je hotela preprečiti grozeči razkol. Le ta korak je, kot kaže kasnejši razvoj, dajal desnici upanje, da obdrži čimveč vpliva v strokovnem gibanju. Trenutno je morala pač zatajiti svoja znana stališča do CDSSJ in se podrediti volji levece. SK je imela že 16. marca 1920. leta izredno razširjeno sejo, ki se je udeležil kot predstavnik CDSSJ Slavko Kaurič. V razpravi je poudaril potrebo po zedinjenju slovenskega delavstva z delavstvom drugih jugoslovanskih pokrajin in obsojil kapitalistično politiko socialpatriotov v Sloveniji. Na njegov predlog je SK glede na dejstvo da je slovensko delavstvo »popolnoma solidarno« z delavstvom v drugih jugoslovanskih pokrajinah, ki je že združeno v CDSSJ, sklenila predlagati vsem svojim osrednjim društvom in njihovim podružnicam ter plenumu, da se vključijo v CDSSJ kot člani na temelju njegovih pravil. SK se je sklenila razglasiti za organ CDSSJ z nazivom »Pokrajinska strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani«. SK je povabila tudi vsa osrednja društva, da v svojih podružnicah takoj izvedejo referendum o zvečanju prispevkov, njihovi centralni odbori pa naj določijo delegate za plenarno sejo SK 28. marca 1920. Na njej so nato navedene sklepe soglasno potrdili in določili, da se vse organizacije SK s 1. aprilom 1920. leta vključijo v CDSSJ in mu od tega dne dalje plačujejo prispevek. Tajništvo SK je že naslednji dan o teh sklepih obvestilo CDSSJ.

S temi sklepi je bil, vsaj začasno, dosežen pomemben uspeh pri zedinjenju slovenskega delavstva z revolucionarnim delavskim gibanjem v drugih jugoslovanskih pokrajinah. Tako je bila formalna — dejansko združitev je namreč SK začela kmalu sabotirati — združitev prej dosežena v strokovnem gibanju kot na političnem področju. To odločitev SK sta »Ujedinjenje« in »Železničar« navdušno pozdravila in poudarila: »Če je ujedinjenje delavstva vobče potrebno, je to zlasti neizbežno na polju strokovnega gibanja.« Ob sklepu sta izrazila zadovoljstvo, da je z združitvijo »odstranjena nevarnost, da bi se sedanjí spor prenesel v strokovne organizacije.« Za sprejetje tega »velekoristnega in pomembnega sklepa« sta pohvalila prizadevanje tajnika SK Ivana Tokana. Pisanje obeh glasil kaže, da je tedaj le redko kateri levičar posumil, da je SK z navedenimi sklepi »uporabila zadnje taktično sredstvo, da bi obdržala strokovno gibanje v svojih rokah in preslepila tisti del borbenega delavstva, ki je bil usmerjen k CDSSJ.« Že komentar »Delavca«, ki je omenjeni sklep sicer označil kot »temeljni kamen za enotno fronto strokovnega pokreta« in akt »zgodovinskega pomena«, je nakazoval dvoilčnost SK, ki je na eni strani pristala na centralistična pravila CDSSJ, na drugi strani pa odkrito izražala federalistične težnje. Omenjeni sklep je po pisanju »Delavca« podlaga za nadaljnje zedinjevanje, pri katerem se bo treba »ozirati na vse okoliščine in dejanske razmere vladajočih v celi državi in posameznih njenih delih. Zgrešeno bi bilo posluževati se kake šablone, ki bi ne odgovarjala živim potrebam. Ker je prvi korak storjen, bo nadaljnje delo seveda olajšano, ki bo sodelovalo na sporazumu, uvidevnosti in solidarnosti. Uspehi to delo mora, ker to veleva interes, potreba in železni zakon razvoja delavske stvari.«

»Nepretrgan boj je pogoj za popolno zmago socializma«

Tudi v drugih jugoslovanskih pokrajinah so ta sklep SK navdušeno pozdravili, toda izražali tudi dvom o njegovi izvedbi. Tako je bosansko komunistično glasilo »Glas slobode« ob ugotovitvi o okre-pitvi borbenega delavstva na Slovenskem pisalo o formalnem pristopu SK v CDSSJ in o potrebi po

premagovanju ovir pri nadaljnjem zedinjevanju, kajti tisti, ki so mu doslej nasprotovali, so se pred odločnostjo delavstva le pritažili in bodo uporabili prvo priložnost, »da spet dvignejo glavo«. Hrvaška Nova istina je sklep o zedinjenju označila kot izraz ogorčenja slovenskega delavstva nad nasiljem socialpatriotov, hkrati pa tudi kot dokaz, da ti nimajo »nobenega poštenega za seboj...« Tako tudi v Sloveniji socialpatriotizem »umira«, a »izdihnil« bo na kongresu DSSS 11. aprila 1920. leta. Tako na kongresu DSSS oziroma Komunistične stranke na Slovenskem, na katerem so delegati zastopali 20 organizacij z 12.000 člani, ni bilo potrebno razpravljati o zedinjenju strokovnega gibanja. Zato pa je posebno pozornost posvetil njegovi povezanosti s stranko. Predstavnik CDSSJ na kongresu Dragomir Marjanovič je v pozdravnem govoru opozoril, da mora biti cilj sindikalnega gibanja vedno le stroglavljenje kapitalizma in poudaril »moč delavstva, moč proletariata je v njegovih sindikatih, v njegovih strokovnih organizacijah. Delo v strokovnih organizacijah pa mora iti z roko v roki z duhom v stranki, ker obojnega ni možno ločiti.« Načelo enotnosti političnega in sindikalnega gibanja so podobno razčlenili v statutu SDSJ (k) pokrajinske sekcije za Slovenijo. V III. členu so določili, da strankin kongres sestavljajo tudi vsi člani pokrajinske strokovne komisije in njene kontrolne komisije ter po dva zastopnika vsake pokrajinske strokovne centrale, v VII. členu pa je bilo naslednje določilo: »Vsi strankini organi morajo vzdrževati kar najtensejši medsebojne zveze. Energično morajo pomagati in sodelovati pri razvoju strokovnega gibanja. Da bo povezava popolna, bo pokrajinska strokovna komisija imenovala 3 svoje člane v (strankin) pokrajinski izvrševalni odbor in enega v strankino načelstvo. Skupna seja strankinega izvrševalnega odbora, povečanega za zgoraj navedene 4 člane, tvori najvišjo poslovno pokrajinsko inštanco, katera ima odločati o vseh razrednih... političnih pokrajinskih akcijah proletariata. Take zveze se imajo vzpostaviti tudi pri posameznih okrožnih in krajevnih organizacijah.«

Temeljni sklep kongresa, ki je zasedal 11. aprila, je bilo sprejetje resolucije o zedinjenju, v kateri je DSSS izjavila, »da je nepretrgan boj, ki ima za cilj odstranitev kapitalističnega družbenega reda, nujni pogoj popolni zmagi socializma. V to svrhu je treba usmeriti vzgojevalno in organizatorično delo stranke in sploh vse njene boje predvsem za tem, da se pokaže in ojači razredno revolucionarno stališče in zavest proletariata.« Nato je načelno odklonila kot »škodljivo« vsako sodelovanje proletariata z meščanskimi strankami ob vsakem času, še posebno pa sodelovanje v sedanjí revolucionarni dobi.« V sklepem delu resolucije pa je DSSS ugotovila nujno potrebo za takojšnje zedinjenje s SDSJ (k) in razglasila, »da se smatra od danes naprej za sestavni del stranke na temelju resolucij in sklepov velikonočnega kongresa lanskega leta v Beogradu.« Kongres je sprejel še nekaj drugih resolucij (o agrarnem vprašanju, o stanovanjskem vprašanju, o tisku, o pomenu oktobrske revolucije in o pomoči poljskemu delavstvu) ter akcijski delovni program SDSJ (k). V razpravi so dali kongresu usmeritev predvsem predstavniki vodstva SDSJ (k) in CDSSJ, slovenski predstavniki pa so prikazali zlasti razvoj delavskega gibanja na Slovenskem v habsburški monarhiji in notranje boje v njem ter prizadevanja za zedinjenje po nastanku jugoslovanske države. Glede narodnega in agrarnega vprašanja so na njem v razpravah in resolucijah ponovili podobna stališča kot na ustanovnem kongresu SDSJ (k).

Sklepe slovenskega razredno zavednega delavstva so komunisti v drugih jugoslovanskih pokrajinah navdušeno pozdravili

Zgodovinski pomen sklepov ustanovnega kongresa Komunistične stranke na Slovenskem je še okreplil izredni kongres JSDS v Mariboru, kjer so se prav tako 11. aprila zbrali zlasti zastopniki štajerskih in koroških organizacij. Ti so se prav tako izrekli za zedinjenje s SDSJ (k) in odobrili resolucije zadinjevalnega kongresa 1919. leta. Sklenili so, da JSDS izstopi iz II. internacionale in izjavili, da štejejo »socialno revolucijo za bistveno taktično sredstvo v boju za osvoboditev proletariata.« Mariborski kongres pa ni tako kot ljubljanski sklenil takojšnjega zadinjenja s SDSJ (k), temveč je nameraval v Beograd poslati delegacijo na pogajanja.

Ker pa sta bila v Ljubljani predstavnika izvršnega odbora SDSJ (k) Filip Filipovič in Mijo Radošević, so se odposlanci ljubljanskega in mariborskega kongresa tu sestali že 13. aprila. Na pogajanjih so se sporazumeli, da JSDS preneha delovati, da vse slovenske socialnodemokratske organizacije brez kakršnihkoli načelnih ali taktičnih pogojev pristopijo k SDSJ (k) na temelju njenih pravil, načel, taktike in sklepov, izvolili so začasno pokra-

jinsko vodstvo iz predstavnikov obeh kongresov, se sporazumeli za Rdeči prapor kot strankino glasilo itd., v 7. točki pa so določili: »V sindikalnih organizacijah morajo biti na odgovornih mestih ljudje, ki uživajo zaupanje širokih mas in tudi novega vodstva SDSJ (k) za Slovenijo.« S tem sporazumom so se tudi vse razredne politične organizacije združile z revolucionarnim delavskim gibanjem v drugih jugoslovanskih pokrajinah, žal pa, kot je pokazal kasnejši članek sekretarja SDSJ (k) Filipa Filipoviča o teh korakih slovenskega delavstva pa je že bolj zadržan v oceni njihovega pomena: »Na letošnjem strankinem kongresu bo zastopan tudi slovenski proletariati. Seveda bodo na kongres poslali le tiste strankine organizacije, ki bodo dokazale, da so dejansko in iskreno sprejele omenjeni sporazum o zedinjenju.«

Tako kot na sindikalnem področju se je tudi na političnem že ob veliki železničarski in splošni stavki pokazalo, da so desni socialni demokrati zaradi pritiska »od spodaj« le manevrirali z omenjenimi sklepi mariborskega kongresa in sporazumom. Obnovili so JSDS, ki pa se je morala nato boriti za svoje pozicije s komunistično stranko na Slovenskem, slovensko delavstvo pa je tako ostalo razcepljeno na socialnodemokratsko in komunistično strujo.

To dejstvo je imelo svoje globoke posledice tudi v nadaljnjem razvoju strokovnega gibanja na Slovenskem, ki je prav spomladi 1920 številčno doseglo vrh. V organizacijah SK je bilo tedaj kakih 30.000 članov. Zanimivo je, kako so socialni demokrati kasneje ocenjevali vzroke za porast članstva in njegovo levičarsko usmeritev. Mimo velikih revolucionarnih dogodkov v Rusiji, vojnih izkušnjah in prevrata ob koncu oktobra 1918. leta je po njihovem mnenju vplivalo na tako velik dotok delavstva v strokovne organizacije v povojni dobi tudi veliko pomanjkanje, ki ga je povzročila naglo rastoča draginja. Članstvo je bilo po organizacijskem stažu zvečne mlado, neizkušeno in »ni znalo pravilno ocenjevati svojih in nasprotnih sil«, kar vse je komunistična agitacija izkoristila za okrepitev svojega vpliva v strokovnih organizacijah. S tem so torej želeli zmanjšati pomen velikih uspehov levece v strokovnem gibanju na Slovenskem.

Z vključitvijo SK v CDSSJ je bil storjen prvi pomemben korak v združevanju slovenskega razredno zavednega delavstva z delavstvom drugih jugoslovanskih pokrajin. Nova velika etapa v tem procesu pa je bila nato združitev DSSS s SDSJ (k) oziroma ustanovitev pokrajinske organizacije SDSJ (k) v Sloveniji ter nato zadinjenje tudi vseh organizacij JSDS s SDSJ (k). »Z vključitvijo organiziranih slovenskih delavcev v SRPJ (k) je bil zaključen proces zedinjevanja jugoslovanskega razrednega delavskega gibanja.« Ugotavlja Pregled zgodovine ZKJ. K tej ugotovitvi moramo dodati, da so imeli slovenski reformisti združitev le za svoj začasni poraz in za prehodno znamenje nemoči pred pritiskom članstva. Zato je bila dosežena enotnost na političnem in strokovnem področju le formalna. Desničarska SK je »deklarativno pritrjevala levičarjem, a v praksi izvajala tisto, kar je odgovarjalo njenim reformističnim ciljem.« V vsakem primeru pa so bili navedeni sklepi o zedinjenju velika moralna zmaga slovenske levece, ustanovitev pokrajinske organizacije SDSJ (k) pa je hkrati pomenila tudi pomembno prelomnico v celotnem družbenopolitičnem življenju na Slovenskem. Vsa navedena dejstva so vplivala na potek železničarske in splošne stavke v drugi polovici aprila 1920, ki je prerasla v največji razredni spopad v obdobju po prevratu, v nadaljnjem razvoju pa so pogojevala nekatere posebnosti v razvoju revolucionarnega delavskega gibanja na Slovenskem v primerjavi z drugimi jugoslovanskimi pokrajinami.

(KONEC)

Kozerija

Naj ostane med nami

Meso in turistična krivulja

Kuli

Jože Olaj

Domžalski župan Jernej Lenič se je zadnjič v gostišču »Repovž« toplo zahvalil zgodovinarjem in vsem, ki so kakorkoli prispevali k izdaji »Zbornika občine Domžale« in »Pomnika revolucionarnega delavskega gibanja in narodnoosvobodilnega boja v domžalski občini.« Vsem se je seveda oddolžil tudi s skromnim knjižnim darilom. Ko je bil sam na vrsti, ga je zamenjal zgodovinar dr. Miroslav Stiplovšek, rekoč: »Za tvoj prispevek sprejmi naše skromno darilo knjigo »Zgodovino Slovencev. To pa zato, da ne boš ozko gledal v svojo občino.«

Menda je zato že zvedel dedek Mraz, ki namerava podobno obdariti še preostalih 59 slovenskih občinskih mož...

Turisti zvečine radi gredo predvsem tja, kjer je kar se da lepo in hkrati kolikor toliko poceni. Nekoliko karikirano povedano imajo najraje tiste kraje in dežele, ki sodijo — tako ali drugače — med najlepše, pa tudi med najcenejše. Takih krajev je kaj malo, pa zato turisti kombinirajo nekako takole: tam in tam resda ni najlepše, je pa nekoliko ceneje, ali: tam in tam vse res ni poceni, dobiš pa po bagatelni ceni to in to. Na Poljskem, denimo, lan, na Madžarskem ogrsko salamo, na Češkem pivo, v Italiji pralne praške, na dalmatinskih otokih vino...

Tisti, ki turiste gostijo, pa skušajo zvečine nuditi svoje blago in storitve čim ceneje, da bi tako v naslednjih sezonah privabili še več gostov in — po načelu dinar

na dinar — dobili tako še več iztržka.

Tako nekako je to v navadi v turizmu domala povsod po svetu.

Mi pa smo, kot kaže, pri tem izjema.

Zgodilo se je namreč, da so se Ljubljančani pritoževali, kako malo mesa vidijo v svojih mesnicah in da to gotovo ni prav.

Z mesom je pri nas, seveda, težav več kot preveč in več kot mesa. Mesna proizvodnja, kot temu pravijo uradno, nam ne gre in ne gre od rok. Ali, povedano drugače: pri njej se zatika nekako tako kot pri turizmu.

In so po tistem vrli Ljubljančani ugotovili, da bi lahko imeli več mesa, ko bi bilo le-to dražje. Za pet odstotkov, postavimo, za kolikor ga dražje kot v »navadnih« prodajajo v turističnih krajih. Tam pa ga imajo dovolj.

Toda: ali je Ljubljana turistični kraj?

Je in ni — so ugotovili. Je zato, ker po obisku gostov sodi v naši republiki na drugo mesto, takoj za Portorožem. Ne pa zato, ker... ker pač v bistvu ni turistični kraj.

Torej Ljubljana ni turistični kraj in zato meso v njej ne more biti za pet odstotkov dražje kot v drugih »navadnih« krajih.

Meso pa je čudna dobrina in ga, če ni dražje (torej, če ni »turistično«) vidiš le redkokdaj.

Vendar je to gotovo samo prehodni pojav. Če namreč razmišljamo o turizmu in turistih, lahko spet pridemo do ugotovitve, da je največji naval potujočih nomadov predvsem tam, kjer je lepo in kjer je kar se da poceni. V Ljubljani je gotovo še kolikor to-

liko lepo, kar zadeva cene (mesa in podobnih izdelkov) pa celo ceneje kot v turističnih krajih. Utegne se zato zgoditi, da bodo turisti, predvsem tuji, to ugotovili in navalili na naše glavno mesto. Tako močno, da se bodo spraznili vsi naši slavni turistični kraji, ki imajo za pet odstotkov dražje mesnine kot Ljubljana.

In potem bo, seveda, tudi Ljubljana dobila naziv »turistični kraj«. Takrat pa bo gotovo v njej mesa v izobilju. Resda pa tistega, ki je za pet odstotkov dražje kot v tako imenovanih neturističnih krajih.

To pa bo za njen nadaljnji turistični razvoj spet lahko usodno. Turisti bodo namreč ugotovili, da je mesna hrana drugje cenejša, pa se bodo začeli vračati v svoje Bohinje, Blede in Portoro-

že. Ljubljana pa bo turistično osamela.

I kratk pa spet ne bo mogla biti turistični kraj in tudi mesa v njej ne bodo prodajali za pet odstotkov dražje kot drugje — ter ga ne bo videti niti za med.

Nekateri pravijo, da bi v Ljubljani (in v drugih neturističnih krajih v naši deželi) lahko videli meso tudi brez tistih dodatnih petih odstotkov. Pravijo, da bi bilo treba urediti različne odnose živinoreji in v drugih dejavnostih, skozi katere potujejo ali meso ali njegove cene.

Toda tisti, ki izjavljajo takšne, so gotovo v zmoti. Kajti če bi hoteli mesno oskrbo urediti brez tistih dodatnih turističnih petih odstotkov pri ceni, bi morali mesninam priznati vsaj za deset ali celo več odstotkov višje cene...

Rešitev nagradne križanke št. 43

AKONTACIJA, COL, SIPA, KOMENTATOR, ELEKTRON, TROTAR, KARIKATURIST, ID, ELIMINACIJA, DALI, VINKO, IN, SEN, LT, NUK, ILO, SLAK, TORA, HA, SJENICA, LIKAR, ORO, TEMERIN, ABANO, KABEL, KRAVAL, KRANJSKA GORA, AE, ANA, KARTA, BROKAT.

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 43

1. nagrada 200 din: Marija Trebše, Meljski dol 16, 62000 Maribor; 2. nagrada 150 din: Betka Škufca, Klek 31, 61420 Trbovlje; 3. nagrada 100 din: Avgust Ribič, Na zelenici 9, 63000 Celje

Nagradna križanka št. 46

Rešitve pošljite do 19. decembra 1979 na naslov: TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 46. NBgrade do 200, 150 in 100 dinarjev.

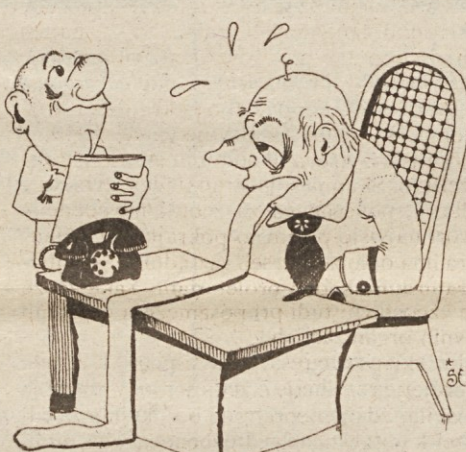
Rešitev nagradne križanke št. 44

JUGOSLAVIJA, ETATIST, EROTOSTENES, PALATAL, SELEN, ELEKTRICITETA, EZOP, ANIS, AARE, REK, NON, KIEL, GRK, NOSAN, IVANA, JONATAN, MIT, ČA, ELA, ŠEMA, IBERIJA, ANADIR, IVE, UMOR, VAS, NJORKA, NITROFOSFATI, IE, AON, JOAN, AMAN, AR.

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 44

1. nagrada 200 din: Albin Urb. Jelovska 10, 64264 Boh. Bistrica; 2. nagrada 150 din: Josip Rihar, Drožanjska 51, 68290 Sevnica; 3. nagrada 100 din: Jože Duh, Glavni trg 1, 62000 Maribor.

Nagrade bomo poslali po pošti.

»Jezični doktor v elementu...«

STANDAR

Na glavo prebivalca

DE	IGRALKA NA POPUL BRENKALNI INSTRUMENT	LJUBITELJ AVANTUR	VEČANJE, DVIG	ITALIJ NOGOMETNI KLUB	EMILIJAN CEVC	VERDILJEV JUNAK V AIDI	REKA SKOZI INNSBRUCK	DVOM NE-ZAUPANJE	DEL HISNEGA ZVONCA	SESTAVIL R. N.	STRIC, MATERIN BRAT	ITALIJ OROŽNIK	ANA KARIČ	VRSTA DETELJE	SLAVNI MARATONEC (BIVOLA)	DE	POSTREZ NA MIZA	DEL GLEDALISKA	SMEŠNA RISBA	
STREMUH KOMOLČAR										TRIK PREVARA GORSKI HRBET					GLAS PRI STRELU AVT. OZNAKA LIBANONA					
NAJVEČJI SLOVENSKI DRAMATIK IN NJEGOVO DELO																				
ZENIN ALI MOŽEV OČE					REKA V UKRAJINI AVTOR -LOULTE-								SVIC PISATELJI (GOTT-FRIED. -ZELE- NI HENRIK-)							
NAPRAVA ZA SPREJEM RADJSKIH VALOV							ZIVAL KI LETA						SIBIRSKA REKA DEL VOZA OJE		GL. ŠTEVNIK AMERIŠKA FILMSKA DRUŽBA					
KONEC POLOTOKA			UTRDBA BLI-ZU SMEDE-REVA KLIČNO ZRNO				SPANJE BITJE STVAR											DRUŽINA IZDELAV GODAL. IZ CREMONE	KALIJ ATENSKO PRISTANISCE	
PRAVO					POKR. V SZ IN ROMUNJI PRITLIKAVI KONJ										VRSTA POKRIVALA SL. CELO-VEC FILM					
SREPOTA								PRIPADNIK INKOV	OČE	IGRALKA BLYTH					NEKO BORCI PROTI TURKOM V MAK VLJAK PRI STISKALN					
SRBSKA REKA KI TEČE SKOZI ZAJECAR							POT, CESTA (BL.) ZELEZO			OBDELANO POLJE									OTOČJE OB N. GVINEJI IVAN CANKAR	
STAROGR. PISATELJ IN ZGODOVINAR (-ANABASIS-)																				
ASTATIJ			IVERNA PLOŠČA																	

Štiridesetletni jubilej tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem

Med največjimi srednjeevropskimi proizvajalci celuloze in papirja

20. oktobra 1939. leta je predvojni industrijalec Franc Bonač prvič prižgal kotel za proizvodnjo pare, ki je nujno potrebna za izdelavo celuloze, to pa je bil obenem tudi datum začetka obratovanja krške tovarne celuloze in papirja. Odločitev za lokacijo tovarne v Krškem je padla junija 1938. leta. Lokacija ob železniški in vodni poti, premogovniško zaledje ter lesna surovina iz domačih gozdov in Gorskega kotara je bila prevladala pri odločitvi, da bo krška tovarna stala v središču Posavja.

Začetek obratovanja tovarne celuloze je pomenil tudi velike spremembe v strukturi takratnega prebivalstva. Več kot 100 nekdanjih viničarjev in kmetov iz Krškega in okolice je dobilo redno zaposlitev in nekoliko znosnejše pogoje za preživljanje svojih družin. Pred 40 leti je imela krška tovarna zmogljivost 10.000 ton letne proizvodnje celuloze, kar sta ji zagotavljala dva kuhalnika s prostornino 100 kubičnih metrov. Postavljeni so bili tudi drugi potrebni objekti za proizvodnjo celuloze: naprave za čiščenje in sekanje lesa, priprava kisline, pralnica, belilnica, izžemalni stroj, kotel za proizvodnjo pare in parna turbina za proizvodnjo električne energije.

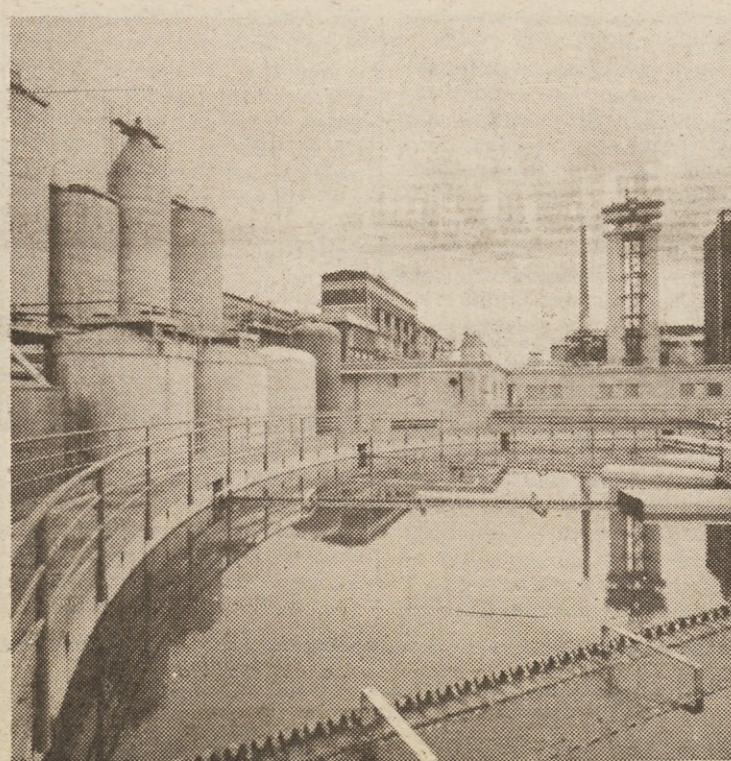
Vojna vihra ni prizanesla niti krškim celulozarjem. Potrebovali so namreč leto dni, da so ponovno usposobili tovarno za proizvodnjo 10.000 ton celuloze na leto. To pa ni bilo lahko, saj ni bilo ustrezne opreme niti rezervnih delov, delovni dan pa je trajal tudi po deset in več ur.

Naraščajoče potrebe po časopisnem papirju

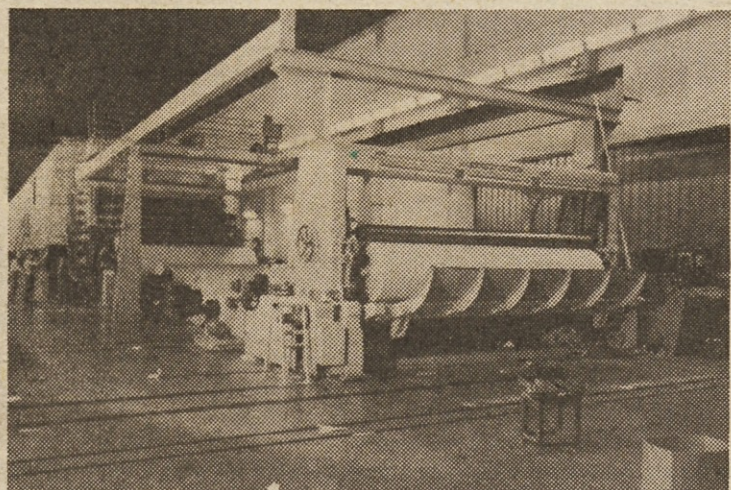
V prvih povojnih letih — tja do leta 1955 — smo bili pri nas povsem odvisni od uvoza časopisnega papirja. Potrebe po njem so naraščale iz leta v leto, zato so v Krškem že pet let po osvoboditvi izdelali načrt za novo tovarno rotacijskega papirja. Po tem načrtu so bili zgrajeni naslednji obrati: brusilnica z letno zmogljivostjo 38.000 ton lesovine, papirni stroj I s 30.000 tonami letne proizvodnje, naprave za pripravo lesa (čiščenje in sekanje), parni kotel, parna turbina in nov kuhalnik s prostornino 175 kubičnih metrov, ki je zagotavljal proizvodnjo 12.000 ton celuloze na leto. Te prve povojne investicije so bile tudi prva velika povojna razširitve krške tovarne.

Pet let kasneje, od 1959 do 1962. leta, so v Krškem zgradili še dva kuhalnika s prostornino 175 kubičnih metrov, nov izžemalni stroj z zmogljivostjo 15.000 ton celuloze na leto, postavili so novo celulozno linijo v pralnici, izpopolnili pripravo kisline z novo pražilno pečjo ter s tlačnimi posodami v regeneraciji kisline. S temi razširitvami in novimi obrati je tovarna povsem spremenila svojo nekdanjo podobo. Za takratne razmere je zrasel sodoben kombinat celuloze in papirja s 120.000 tonami skupne letne proizvodnje.

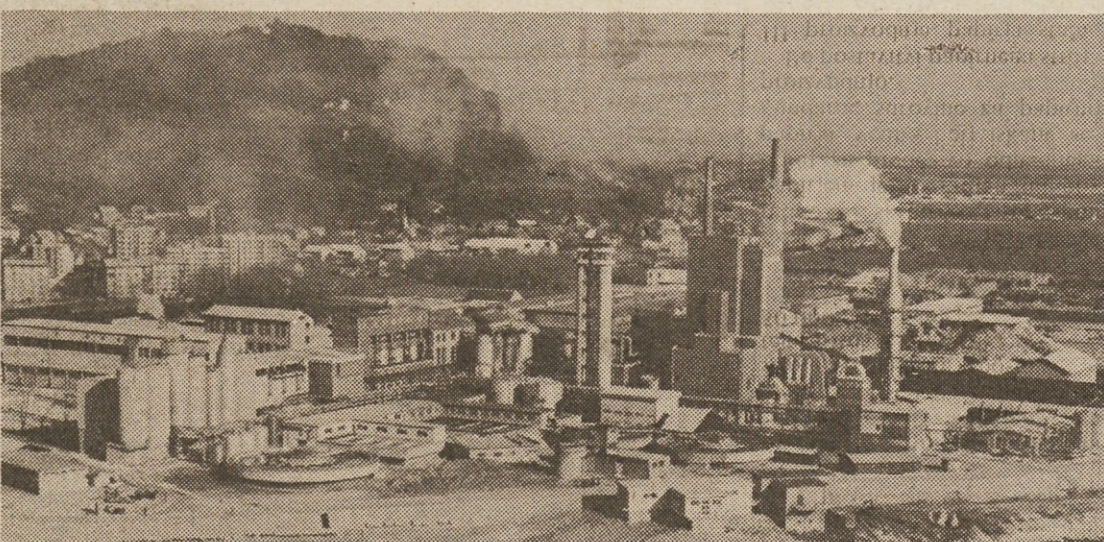
Najpomembnejši prelomnici v razvoju krške tovarne celuloze in papirja pa sta nedvomno postavitev papirnega stroja III in gradnja tovarne magnetne celuloze, kar je pomenilo povečanje proizvodnje od 60.000 na 160.000 ton celuloze na leto. S tem se je letna blagovna proizvodnja povečala od 120.000 na 260.000 ton, ki uvršča 1800-članski kolektiv tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj med naj-

Star betonski kislinski stolp je s pridobitvijo novih naprav za regeneracijo kisline prenehal z obratovanjem

Delavci TOZD Papir bodo poslali letos na tržišče 133.000 ton časopisnega papirja. Krška tovarna celuloze in papirja zadovoljuje 70% vseh domačih potreb po roto papirju

Pogled na tovarno celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem, ki tu čas zaposluje 1800 delavcev

večje srednjeevropske proizvajalce celuloze in papirja.

1971—1974: obdobje rekonstrukcij

Modernizaciji in racionalizaciji proizvodnje je v obdobju 1971—1974 sledila rekonstrukcija obstoječih naprav: mehanizacija za skladiščenje in pripravo lesa, nov luščilni boben za čiščenje lesa z zmogljivostjo 50 prostorninskih metrov na uro. Prav tako je bil leta 1971 postavljen papirni stroj IV. Ta stroj sicer ni bil kupljen nov, vendar s svojo

zmogljivostjo več kot 9000 ton embalažnih papirjev danes uspešno rešuje problem uporabe grč in drugih odpadkov, ki nastajajo v proizvodnji celuloze.

V obdobju rekonstrukcij je začela obratovati tudi nova regeneracija kisline, sortacija in zavijalnica celuloze, opravljena je bila večja rekonstrukcija papirnega stroja II, dopolnjena sortacija in mletje lesovine ter izpopolnjeno beljenje lesovine. V zadnjem letu rekonstrukcij je začel obratovati tudi nov parni kotel na mazut, ki proizvaja 50 ton pare na uro. Te rekonstrukcije so bistveno povečale proi-

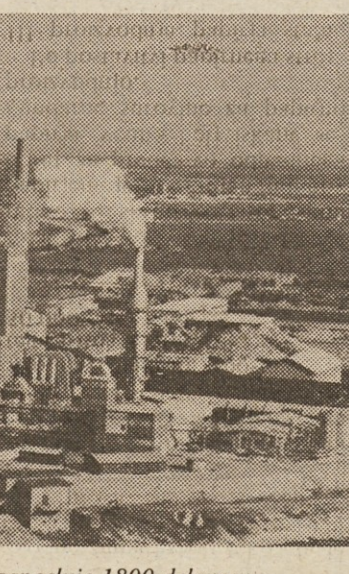
zvodne zmogljivosti tako, da je kolektiv dosegel že leta 1974 nekaj manj kot 200.000 ton celulozne proizvodnje.

Prva faza razvojnega načrta tovarne je bila sklenjena leta 1975 s postavitvijo papirnega stroja III. Hkrati s postavitvijo tega stroja z letno zmogljivostjo 50.000 ton papirja, ki je sad združevanja dela in sredstev krške tovarne in jugoslovanskih tiskarn, ki so si tako zagotovile redno preskrbo s časopisnimi papirjem, je bil zgrajen tudi nov obrat za predelavo odpadnega papirja, vedno bolj iskane sekundarne surovine za papirno proizvodnjo.

Po postavitvi papirnega stroja III proizvodnja papirja stalno narašča. Tako plan blagovne proizvodnje predvideva, da bodo dali krški celulozarji in papirničarji v letu 1979 na trg več kot 130.000 ton različnih vrst papirja.

Z boljšimi gozdovi do večjih količin lesa

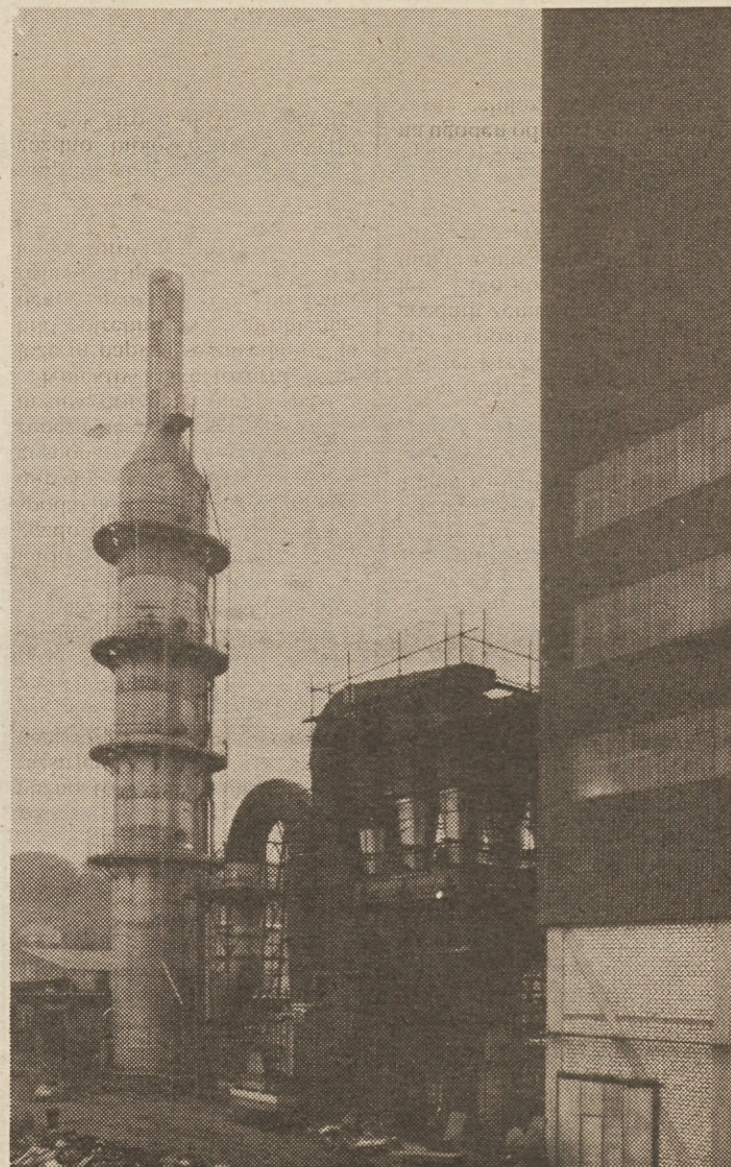
Pred poldrugim letom so v Krškem predstavniki tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj in gozdnih gospodarstev Brežice, Celje, Novo mesto, Ljubljana in Postojna podpisali samoupravni sporazum o skupnih vlaganjih v razširjeno gozdno biološko reprodukcijo. Sporazum, ki pomeni novo obliko sodelovanja med gozdnogospodarskimi organizacijami združenega dela in papirno industrijo, tokrat na področju skupnih vlaganj v gozdove, praktično pomeni tudi zadnje dejanje v uresničitvi dolgoročnega dogovora krške tovarne kot največjega porabnika lesa v Sloveniji s proizvajalci lesne surovine v naši republiki za zagotovitev zadostnih količin prepotrebne celulozne lesa. Zaenkrat je sporazum podpisalo le pet gozdnih gospodarstev, vendar v Krškem pričakujejo, da se jim bodo pridružile tudi ostale

gozdnogospodarske organizacije združenega dela.

Sporazum je za krško tovarno toliko pomembnejši, saj ji dolgoročno zagotavlja lesno surovino iz poškodovanih oziroma malodonosnih gozdov. Skupna sredstva tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj in petih gozdnih gospodarstev bodo namreč namenjena izključno za tako imenovano premeno malodonosnih gozdov, ki jih je v Sloveniji več kot 200.000 hektarov. Tako bodo krški celulozarji in papirničarji dobili že letos skoraj 60.000 kubičnih metrov lesa več kot prejšnja leta, s tem pa bodo na-

pravili velik korak naprej v prizadevanjih za racionalnejše gospodarjenje, otrsli pa se bodo tudi prevelike odvisnosti od uvoza celuloznega lesa.

Novo naprave za pripravo kisline zagotavljajo delavcem tudi boljše ekološke pogoje

pravili velik korak naprej v prizadevanjih za racionalnejše gospodarjenje, otrsli pa se bodo tudi prevelike odvisnosti od uvoza celuloznega lesa.

Prav tako sporazum vključuje tudi obveznost izvajalcev del, da manjvredno lesno maso, toda še vedno sposobno za celulozno predelavo, dobavijo krški tovarni celuloze in papirja po tržnih cenah. Gozdarji ocenjujejo, da znaša lesna masa v malodonosnih gozdovih skoraj 100 kubičnih metrov na hektar. Količine, ki ne bodo sposobne za celulozno predelavo, bodo prodali drugim koristnikom, krški tovarni pa preskrbeli ustrezen les iz rednih posekov. Sicer pa sporazum predvideva skupna vlaganja v razširjeno gozdno biološko reprodukcijo za dobo desetih let. Za letošnje leto načrtujejo, da bo pet gozdnih gospodarstev in tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj namenilo za hitrejšo premeno malodonosnih gozdov sredstva za obnovo kakih 500 hektarov, do leta 1982 pa naj bi obnovili že 2000 hektarov takih gozdnih površin. To pa je približno toliko, kot znaša ta čas razširjena reprodukcija celotnega slovenskega gozdarstva. S to akcijo bodo gozdarji in kolektiv krške tovarne celuloze in papirja, ki se jim bodo brzkone pridružile tudi druge združene delovne organizacije v SOZD Slovenija papir, v prihodnjih 30 letih spremenili manjvredne gozdove na Slovenskem v gozpodarsko donosne, to pa je tudi največji skupni interes gozdnogospodarskih organizacij združenega dela, predelovalcev lesa in širše družbene skupnosti.

Kolektiv krške tovarne celuloze in papirja se zaveda, da je bilo potrebno zaradi problematičnega uvoza lesa poiskati doma rešitve za nemoteno preskrbo z lesno surovino, obenem pa je prepričan, da pomeni podpis samoupravnega sporazuma o skupnih vlaganjih v razširjeno gozdno biološko reprodukcijo začetek široke akcije za smotnejše izkoriščanje malodonosnih gozdov v Sloveniji.

Tudi plantaže naj bi rešile pereč problem surovinske preskrbe

Pri izdelavi prostorskega plana SR Slovenije bi morali upošte-

vati tudi izkoriščanje 40.000 do 50.000 hektarov opuščenih zemljišč za zasnovano plantažnih nasadov hitro rastočih vrst izglavcev in listavcev. V Krškem pravijo, da bi morala zato slovenska papirna industrija čimprej sprejeti samoupravni sporazum za financiranje plantaž. Po prvih ocenah bi za 1000 hektarov plantažnih nasadov potrebovali v prvi fazi do leta 1980 kakih 40 do 50 milijonov dinarjev na leto, v drugi fazi po letu 1980 — pa od 100 do 120 milijonov dinarjev. Tako imenovana gozdarstva obhodnja v plantažah bi bila 18 do 20 let z donosom najmanj 240 kubičnih metrov lesa ob poseku na enem hektarju.

Že letos naj bi s skupnimi sredstvi petih gozdnih gospodarstev in tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj pogozdili več kot 400 hektarov gozdnih in negozdnih površin. Za zasnovano plantažnih nasadov Krčani združujejo več kot polovico potrebnih sredstev, kar ni tako malo ob spoznanju, da nameravajo že v letu 1980 skleniti samoupravni sporazum o sofinanciranju plantaž še z drugimi bližnjimi gozdnimi gospodarstvi in tako obnoviti kakih 1000 hektarov gozdnih površin. Če bodo krški tovarni celuloze in papirja dopuščale finančen in fizične možnosti, namerava skupno z gozdnogospodarskimi organizacijami združenega dela poskrbeti za obnovo skoraj 2000 hektarov opuščenih gozdnih površin, ki bi jih spremenili v plantažne nasade hitro rastočih drevesnih vrst in si tako zagotovili zadostne količine lesa.

Na območjih gozdnih gospodarstev Brežice in Maribor je akcija za pogozdovanje opuščenih gozdnih zemljišč stekla že pred leti. Tako kot vse druge je bila tudi ta usmerjena v povečanje lesnega prirastka, s čimer bo zagotovljena nemotena proizvodnja, posredno pa povečan tudi družbeni dohodek. Akcija je naletela na ugoden odmev, zato lahko tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem služi drugim koristnikom lesa v naši republiki za zgled, kako je mogoče tudi doma najti rešitve za dolgoročno preskrbo z dragoceno lesno surovino.